

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

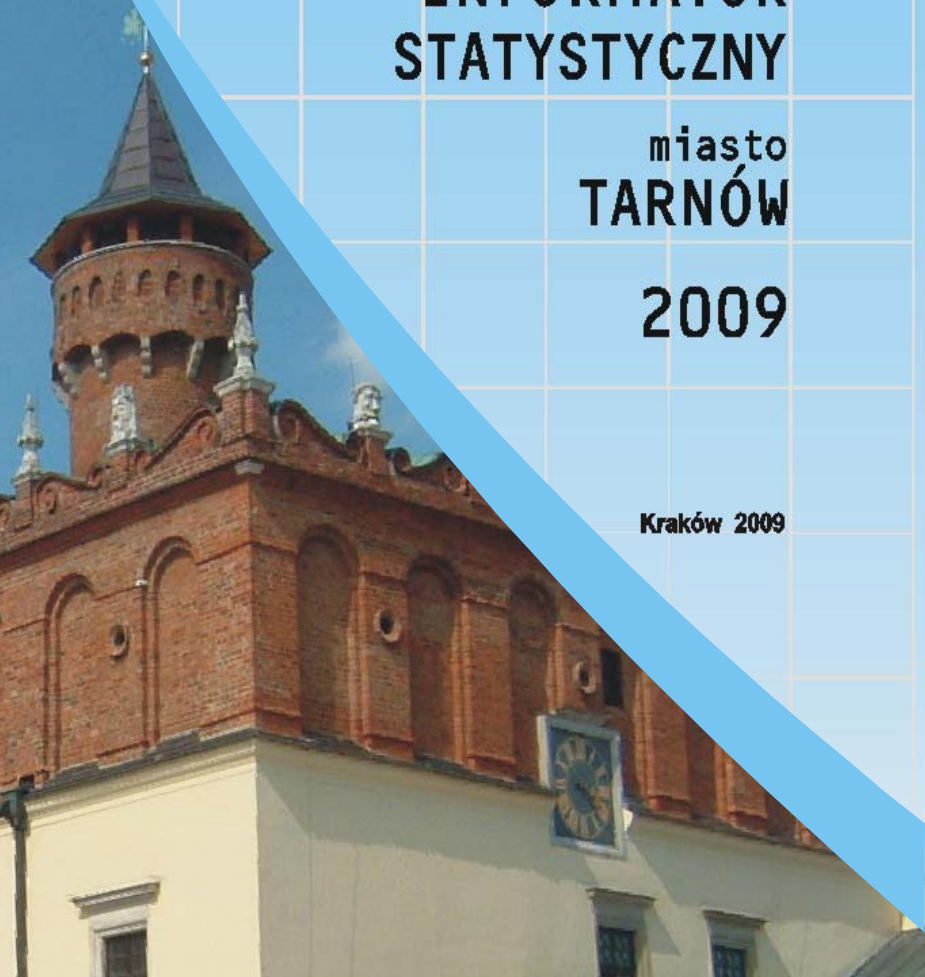

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

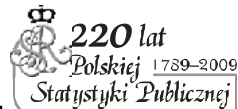
2009

Kraków 2009

URZĄD STATYSTYCZNY
W KRAKOWIE

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

2009

Kraków, wrzesień 2009 r.

Urząd Statystyczny w Krakowie
31-223 Kraków, ul. Kazimierza Wyki 3
tel. 012 415 60 11, fax. 012 361 01 91
e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl

Opracowanie:	Oddział w Tarnowie
pod kierunkiem	Krzysztofa Pawlaczka Anny Gubernat
autorzy:	Lucyna Cuber, Danuta Kalista, Iwona Kędzior-Krasoń, Danuta Krystek, Jolanta Piątek, Antonina Setlak, Anna Seweryn, Anna Siadek, Małgorzata Szopa
Skład komputerowy i autor zdjęć	Elżbieta Niemiec
Wykresy i mapy	Elżbieta Niemiec Urszula Nieboga
Projekt okładki	Mikołaj Karklissyjski

ISSN 1689-9350

Przy publikowaniu danych prosimy o podanie źródła

Druk i oprawa Zakład Wydawnictw Statystycznych
Zakład Poligraficzny nr 2
26-600 Radom, ul. Planty 39/45

Szanowni Czytelnicy,

Przekazujemy Państwu opracowanie pt. „Informator statystyczny – miasto Tarnów”, w którym zawarto najnowsze dane statystyczne o mieście, jego mieszkańcach i infrastrukturze.

W części opisowej przedstawiona jest sytuacja społeczno-gospodarcza ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień demograficznych, lokalnego rynku pracy, podmiotów gospodarki narodowej, infrastruktury socjalnej i komunalnej, sytuacji mieszkaniowej oraz dochodów i wydatków budżetu miasta. Dla lepszego zobrazowania różnic i tendencji, część opisową wzbogacono wykresami. Część tabelaryczna zawiera wybrane dane o Tarnowie w latach 2007-2008, przeglądowe dane ukazujące Tarnów na tle województwa małopolskiego, miasta Krakowa i miasta Nowy Sącz oraz podstawowe informacje i wskaźniki charakteryzujące miasto Tarnów na tle wybranych miast Polski na prawach powiatu.

Zawarte w „Informatorze” dane pozwalają na ocenę zmian, jakie zaszły w strukturze i dynamice procesów społeczno-gospodarczych w Tarnowie w ciągu ostatnich lat oraz określenie trendów, jakie zarysowują się na lata następne.

Mamy nadzieję, że opracowanie będzie stanowiło użyteczne uzupełnienie istniejących informacji o mieście Tarnowie i okaże się pomocne dla władz samorządowych, a także osób i instytucji zainteresowanych rozwojem Tarnowa.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

Kraków, wrzesień 2009 r.

Dear Readers,

We present you the elaboration entitled “Statistical Guidebook - city of Tarnów”, which contains the newest statistical data concerning the city, its inhabitants and the infrastructure.

In the descriptive part the socio-economic situation is presented with the special consideration of demographic issues, local labour market, entities of the national economy, social and municipal infrastructure, housing situation as well as revenue and expenditure of the city budget. For better presentation of differences and tendencies, the descriptive part was enriched by graphs. The tabular part includes selected data on Tarnów in years 2007-2008, review data presenting Tarnów against the background of the Małopolskie voivodship, the city of Kraków and the city of Nowy Sącz and also main information and indices characterising the city of Tarnów and selected Polish cities with powiat status.

Data included in the “Guidebook” allow the evaluation of changes, which occurred in the structure and dynamics of socio-economic processes in Tarnów during last years as well as the designation of trends, which are outlined for next years.

We hope that the elaboration will be a useful supplement of existing information on the city of Tarnów and will be helpful for self-government authorities and also for people and institutions interested in the development of Tarnów.

Director
of the Statistical Office in Kraków

Krzysztof Jakóbiak, Ph.D.

Kraków, September 2009

Spis treści

	<u>Strona</u>
Przedmowa	3
Uwagi ogólne	11
Sytuacja demograficzna	13
Rynek pracy	25
Pracujący	25
Zatrudnienie	29
Wynagrodzenia	30
Bezrobocie	33
Podmioty gospodarki narodowej	39
Infrastruktura socjalna	47
Edukacja	47
Ochrona zdrowia	52
Pomoc społeczna	54
Kultura	55
Turystyka	57
Sytuacja mieszkaniowa	60
Zasoby mieszkaniowe	60
Standard mieszkań	60
Zaludnienie mieszkań	61
Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne	61
Formy własności	62
Infrastruktura komunalna	65
Dochody i wydatki budżetu miasta	67
Dochody budżetowe	67
Wydatki budżetowe	68
Wynik finansowy	70
Miasto Tarnów na tle innych miast	71
Miasto Tarnów a powiat tarnowski	75
Część tabelaryczna	
Wybrane dane o mieście Tarnowie	91
Tarnów na tle województwa małopolskiego, Krakowa i Nowego Sącza	106
Tarnów na tle innych miast	108
Spis wykresów	
Zmiany liczby ludności Tarnowa w latach 1999-2008	13
Ludność w Tarnowie według płci i wieku w 2008 r.	14
Struktura ludności w Tarnowie według ekonomicznych grup wieku i płci	15
Udział osób w wieku produkcyjnym w ludności ogółem w latach 1999-2008	16

Spis treści (cd.)

	Strona
Spis wykresów (cd.)	
Wskaźnik obciążenia demograficznego w Tarnowie w latach 1999-2008	18
Małżeństwa i rozwody w Tarnowie i Małopolsce na 1000 ludności w wieku 20 lat i więcej w latach 2000-2008	19
Urodzenia żywe i zgony w Tarnowie na 1000 ludności w latach 1999-2008..	20
Zgony według przyczyn w Tarnowie w latach 2001, 2004 i 2007	21
Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w Tarnowie w latach 1999-2008	22
Migracje stałe na 1000 ludności w Tarnowie w latach 1999-2008	23
Prognoza ruchu naturalnego miasta Tarnowa	24
Pracujący w Tarnowie na 1000 mieszkańców w latach 2000-2008	25
Pracujący według sektorów własności w Tarnowie w latach 2005-2008	26
Pracujący w Tarnowie według sektorów własności i wybranych sekcji PKD	27
Struktura pracujących w Tarnowie wg sekcji PKD w 2008 r.	28
Struktura zatrudnienia w Tarnowie wg sektorów ekonomicznych i wybranych sekcji w 2008 r.	29
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Tarnowie w latach 2002-2008	30
Dynamika średniej płacy w Tarnowie i Małopolsce w latach 2003-2008	31
Odchylenie przeciętnej płacy w Tarnowie w sekcjach PKD od średniej w 2008 r.	32
Bezrobocie rejestrowane w Tarnowie w latach 2005-2008	33
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według poziomu wykształcenia	34
Mediana wieku osób bezrobotnych w Tarnowie według płci	35
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie według wieku	36
Mediana czasu pozostawania bez pracy w Tarnowie	36
Struktura bezrobotnych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy ..	37
Struktura bezrobotnych w Tarnowie według stażu pracy w 2008 r.	38
Liczba bezrobotnych w Tarnowie przypadająca na 1 ofertę pracy	38
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności	39
Podmioty gospodarki narodowej w Tarnowie według form prawnych w 2008 r.	40
Podmioty gospodarki narodowej w Tarnowie według sekcji PKD w 2008 r.	41
Podmioty gospodarki narodowej według liczby pracujących w 2008 r.	43
Podmioty nowo zarejestrowane w Tarnowie w 2008 r.	45
Dzieci w przedszkolach w Tarnowie w 2008 r.	48
Dzieci w przedszkolach w Tarnowie w wieku 3-5 lat na 100 dzieci ogółem w tym wieku w 2008 r.	48
Struktura uczniów w szkołach średnich dla młodzieży w Tarnowie w latach 2004-2008	50
Żłobki w Tarnowie w latach 2000-2008	53
Działalność publicznych bibliotek w Tarnowie w latach 2002-2008	55
Korzystający z noclegów i udzielone noclegi w obiektach turystycznych w Tarnowie w latach 2003-2008	58

Spis wykresów (dok.)

Obiekty zbiorowego zakwaterowania w Tarnowie według miesięcy w 2008 r.	59
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania i liczba izb w 2008 r.	60
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w 2008 r.	61
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ² w 2008 r. ...	61
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje w % ogółu mieszkań w 2008 r.	62
Struktura mieszkań według form własności w 2007 r.	62
Przeciętna powierzchnia użytkowa oraz przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie według form własności w 2007 r.	63
Struktura mieszkań według form własności w miastach na prawach powiatu i w pozostałych powiatach w 2007 r.	64
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie w 2008 r.	65
Struktura dochodów miast na prawach powiatu w układzie rodzajowym w 2008 r.	68
Struktura wydatków miasta Tarnowa według działów w 2008 r.	69
Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2008 r.	70
Dendrogram grupowania miast metodą Warda wg wybranych cech diagnostycznych	73
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2008 r. (Tarnów i Nowy Sącz).	73
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2008 r. (Tarnów i Bielsko-Biała); (Tarnów i Chełm)	74
Zmiany liczby ludności powiatu tarnowskiego w latach 1999-2008	76
Struktura wiekowa ludności Tarnowa i powiatu tarnowskiego w latach 1999 i 2008	77
Struktura pracujących w powiecie tarnowskim według sekcji PKD w 2008 r.	78
Struktura bezrobotnych w powiecie tarnowskim według poziomu wykształcenia w 2008 r.	79
Bezrobotni w Tarnowie i powiecie tarnowskim według wieku w 2008 r.	80
Uczniowie w szkołach dla dzieci i młodzieży	82
Porady udzielone w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2008 r.	84
Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w 2008 r.	87
Mapy	
Dochody ogółem miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2008 r.	67
Podmioty gospodarki narodowej w mieście Tarnowie i powiecie tarnowskim w latach 2006-2008	81
Dochody ogółem na 1 mieszkańca w 2008 r.	88
Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2008 r.	89

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści

Contents

	<u>Page</u>
<i>Preface</i>	3
<i>General notes</i>	11
<i>Demographic situation</i>	13
<i>Labour market</i>	25
<i>Employed persons</i>	25
<i>Paid employment</i>	29
<i>Wages and salaries</i>	30
<i>Unemployment</i>	33
<i>Entities of the national economy</i>	39
<i>Social infrastructure</i>	47
<i>Education</i>	47
<i>Health care</i>	52
<i>Social welfare</i>	54
<i>Culture</i>	55
<i>Tourism</i>	57
<i>Housing situation</i>	60
<i>Dwelling stocks</i>	60
<i>Standard of dwellings</i>	60
<i>Population in dwellings</i>	61
<i>Dwellings fitted with basic sanitary and technical installations</i>	61
<i>Forms of ownership</i>	62
<i>Municipal infrastructure</i>	65
<i>Revenue and expenditure of the city budget</i>	67
<i>Budget revenue</i>	67
<i>Budget expenditure</i>	68
<i>Financial result</i>	70
<i>The city of Tarnów against the background of other cities</i>	71
<i>The city of Tarnów and Tarnowski powiat</i>	75
Tabular part	
<i>Selected data on the city of Tarnów</i>	91
<i>Tarnów against the background of the Małopolskie voivodship, Kraków and Nowy Sącz</i>	106
<i>Tarnów and other cities</i>	108
List of graphs	
<i>Changes in the number of population of Tarnów, 1999-2008</i>	13
<i>Population of Tarnów by sex and age in 2008</i>	14
<i>Structure of population of Tarnów by economic age groups and sex</i>	15
<i>Persons of working age in total population, 1999-2008</i>	16

List of graphs (cont.)

<i>Demographic dependency ratio in Tarnów, 1999-2008</i>	18
<i>Marriages and divorces in Tarnów and Malopolska per 1000 population aged 20 and more, 2000-2008</i>	19
<i>Live births and deaths in Tarnów per 1000 population, 1999-2008</i>	20
<i>Deaths by causes in Tarnów in 2001, 2004 and 2007</i>	21
<i>Births, deaths and natural increase in Tarnów, 1999-2008</i>	22
<i>Permanent migration per 1000 population in Tarnów, 1999-2008</i>	23
<i>Vital statistics projection for the city of Tarnów</i>	24
<i>Employed persons in Tarnów per 1000 residents, 2000-2008</i>	25
<i>Employed persons by ownership sectors in Tarnów, 2005-2008</i>	26
<i>Employed persons in Tarnów by ownership sectors and selected NACE sections</i>	27
<i>Structure of employed persons in Tarnów by NACE sections in 2008</i>	28
<i>Structure of paid employment in Tarnów by economic sectors and selected sections in 2008</i>	29
<i>Average wages and salaries in Tarnów, 2002-2008</i>	30
<i>Indices of average wages and salaries in Tarnów and Malopolska, 2003-2008</i>	31
<i>Deviation of average wages and salaries in Tarnów in NACE sections from the average in 2008</i>	32
<i>Registered unemployment in Tarnów, 2005-2008</i>	33
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by educational level</i>	34
<i>The median age of the unemployed persons in Tarnów by sex</i>	35
<i>Registered unemployed persons in Tarnów by age</i>	36
<i>The median duration of unemployment in Tarnów</i>	36
<i>Structure of unemployed persons in Tarnów by duration of unemployment</i> ...	37
<i>Structure of unemployed persons in Tarnów by work seniority in 2008</i>	38
<i>The number of unemployed persons in Tarnów per job offer</i>	38
<i>Entities of the national economy per 10 thous. population</i>	39
<i>Entities of the national economy in Tarnów by legal status in 2008</i>	40
<i>Entities of the national economy in Tarnów by NACE sections in 2008</i>	41
<i>Entities of the national economy by number of employed persons in 2008</i>	43
<i>Newly registered entities in Tarnów in 2008</i>	45
<i>Children attending nursery schools in Tarnów in 2008</i>	48
<i>Children aged 3-5 attending nursery schools in Tarnów per 100 children at this age in 2008</i>	48
<i>Structure of students in secondary schools for youth in Tarnów, 2004-2008</i>	50
<i>Nurseries in Tarnów, 2000-2008</i>	53
<i>Activity of public libraries in Tarnów, 2002-2008</i>	55
<i>Tourists accommodated and nights spent (overnight stays) in tourist establishments in Tarnów, 2003-2008</i>	58

Contents (cont.)

	<i>Page</i>
List of graphs (cont.)	
<i>Collective accommodation establishments in Tarnów by months in 2008</i>	59
<i>Average usable floor space of dwelling and the number of rooms in 2008</i>	60
<i>Average number of persons per dwelling in 2008</i>	61
<i>Average usable floor space of dwelling per person in m² in 2008</i>	61
<i>Dwellings fitted with basic installations in % of total dwellings in 2008</i>	62
<i>Structure of dwellings by ownership forms in 2007</i>	62
<i>Average usable floor space as well as average number of rooms per dwelling by ownership forms in 2007</i>	63
<i>Structure of dwellings by ownership forms cities with powiat status and in other powiats in 2007</i>	64
<i>Consumption of water and gas per capita in Tarnów in 2008</i>	65
<i>Structure of revenue of cities with powiat status in generic system in 2008</i>	68
<i>Structure of expenditure of the city of Tarnów by divisions in 2008</i>	69
<i>Revenue and expenditure per capita in cities with powiat status in 2008</i>	70
<i>Dendrogram of city grouping by Ward's method by selected diagnostic features</i>	73
<i>Normalized diagnostic features in 2008 (Tarnów and Nowy Sącz)</i>	73
<i>Normalized diagnostic features in 2008 (Tarnów and Bielsko-Biała); (Tarnów and Chelm)</i>	74
<i>Changes in population of Tarnowski powiat, 1999-2008</i>	76
<i>Age structure of Tarnów and Tarnowski powiat in 1999 and 2008</i>	77
<i>Structure of employed persons in Tarnowski powiat by NACE sections in 2008</i>	78
<i>Structure of unemployed persons in Tarnowski powiat by educational level in 2008</i>	79
<i>Unemployed persons in Tarnów and Tarnowski powiat by age in 2008</i>	80
<i>Pupils and students in schools for children and youth</i>	82
<i>Consultations provided in out-patient health care institutions in 2008</i>	84
<i>Dwellings fitted with installations in % of total dwellings in 2008</i>	87
Maps	
<i>Total revenue of the cities with powiat status per capita in 2008</i>	67
<i>Entities of the national economy in the city of Tarnów and in Tarnowski powiat, 2006-2008</i>	81
<i>Total revenue per capita in 2008</i>	88
<i>Investment expenditure per capita in 2008</i>	89
In English version: preface, contents	

Uwagi ogólne

1. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
2. W niektórych zagadnieniach z powodu braku danych za 2008 r. ze względu na długi okres opracowywania zaprezentowano informacje za rok 2007.
3. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
4. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku - według stanu w dniu 30 VI.
5. Do pracujących według faktycznego miejsca pracy zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca pracy bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
6. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia nie ujmują zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, a także osób zatrudnionych za granicą, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.
7. Pod nazwą Przemysł ujęto sekcje: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”.
8. Sektor Przemysłowy obejmuje sekcje: „Budownictwo” oraz sekcje ujęte pod nazwą „Przemysł”.
9. Sektor - usługi rynkowe obejmuje sekcje: „Handel i naprawy”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługa nieruchomości i firm”, „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała”.
10. Sektor - usługi nierynkowe obejmuje sekcje: „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”.
11. W opracowaniu zastosowano skróty nazw niektórych sekcji PKD 2004.

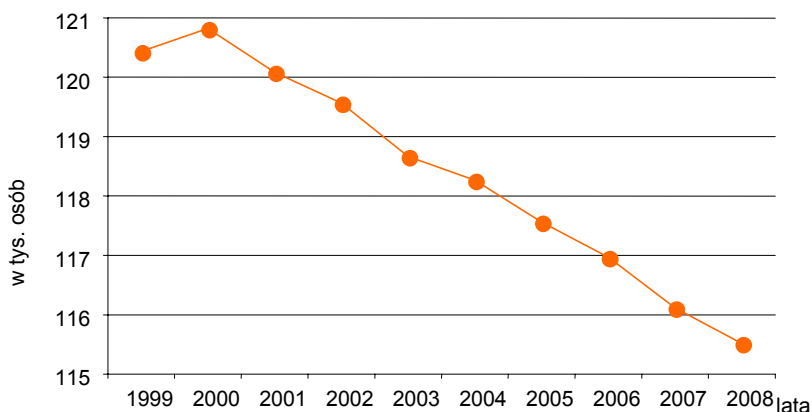
12. Ilekroć mowa o badanych miastach na prawach powiatu zjawisko dotyczy miast na prawach powiatu o liczbie ludności od 66 tys. do 176 tys., które przed zmianami administracyjnymi w 1999 roku były miastami wojewódzkimi.
13. Mediana czyli wartości środkowa to wartość cechy w szeregu uporządkowanym, powyżej i poniżej której znajduje się jednakowa liczba obserwacji.
14. Dane dotyczące wychowania przedszkolnego i szkół podano według stanu na początku roku szkolnego a dane o absolwentach na koniec poprzedniego roku szkolnego.
15. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują: szkoły podstawowe; gimnazja; zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne; licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące i szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych; licea profilowane; technika, technika uzupełniająca i szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.
16. Szkoły policealne, kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej obejmują szkoły dla młodzieży i dla dorosłych.
17. Szkoły dla dorosłych, kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej obejmują licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych i technika uzupełniająca.
18. Dane o praktykach lekarskich obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne w ramach środków publicznych.
19. Informacje o działalności domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic opracowano na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.
20. Dane dotyczące liczby obiektów turystycznych i miejsc noclegowych podano według stanu na dzień 31 lipca, a pozostałe w okresie od stycznia do grudnia.
21. Baza noclegowa turystyki nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W latach 1999 - 2008 nastąpił spadek liczby mieszkańców Tarnowa ze 120,4 tys. do 115,5 tys., tj. o ponad 4%. Na spadek liczby ludności na przestrzeni ostatnich 10 lat wpłynęło:

- głęboko ujemne saldo migracji stałej wewnętrznej, które wyniosło minus 3533 osoby, co oznacza, że liczba nowo zameldowanych mieszkańców miasta była o ponad 3,5 tys. niższa niż liczba osób wymeldowanych do innych jednostek administracyjnych,
- saldo migracji stałej zagranicznej, które w omawianym okresie wyniosło minus 2045 osób – i w każdym roku omawianego okresu wystąpiła nadwyżka emigrantów nad imigrantami,
- niewielki dodatni przyrost naturalny wynoszący 85 osób (ale w latach od 2003 do 2007 roku z wyłączeniem 2004 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny tj. przewagę zgonów nad urodzeniami),
- dodatnia różnica w saldzie migracji czasowej, która wyniosła 3031 osób w całym okresie.

ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI TARNOWA W LATACH 1999-2008 Stan w dniu 31 XII

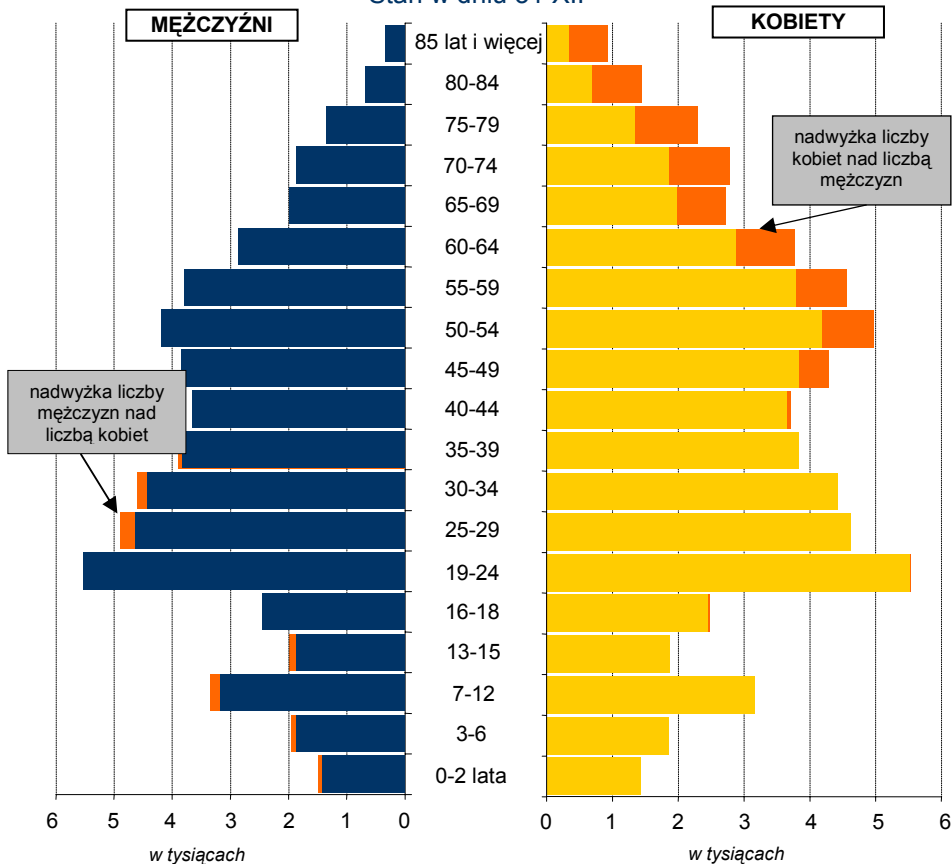
Według bilansu ludności GUS na 31 XII 2008 roku Tarnów liczył 115,5 tys. mieszkańców, tj. o 0,5% mniej niż rok wcześniej. Tendencja spadkowa utrzymuje się od 1999 roku z wyłączeniem 2000 roku, w którym

odnotowano minimalny wzrost liczby ludności. W województwie małopolskim w pozostałych miastach na prawach powiatu także nie odnotowano wzrostu liczby ludności. W Krakowie na koniec omawianego okresu zamieszkiwało o 0,3% osób mniej niż rok wcześniej, a w Nowym Sączu stan ludności w porównaniu do poprzedniego roku nie zmienił się. Tarnów jest drugim - po Krakowie miastem pod względem liczby ludności w województwie, a jego mieszkańcy stanowią 3,5% ogółu ludności województwa.

Gęstość zaludnienia w 2008 roku przy powierzchni 72 km² wynosiła 1596 osób/km² i w związku z obserwowanym spadkiem liczby ludności wartość tego wskaźnika wykazuje niewielką tendencję spadkową. W Nowym Sączu gęstość zaludnienia od trzech lat utrzymuje się na niezmiennym poziomie i wynosi 1467 osób na km². Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w Krakowie, gdzie na 1 km² przypada 2309 osób.

LUDNOŚĆ W TARNOWIE WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

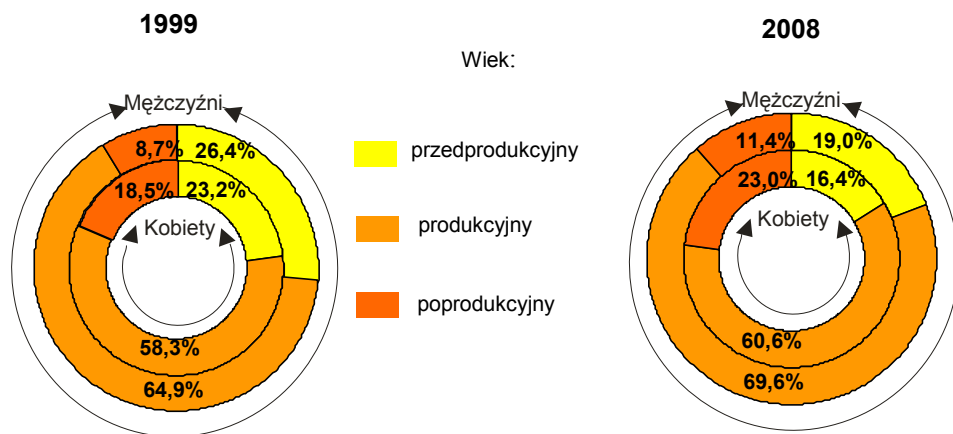

W omawianym okresie wystąpiły nieznaczne zmiany w strukturze ludności według płci. Wskaźnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, od początku dekady do 2005 r. w Tarnowie utrzymywał się na niezmiennym poziomie 110. Od 2006 roku przewaga kobiet nad mężczyznami umocniła się i wskaźnik osiągnął poziom 111 kobiet na 100 mężczyzn. Tak duża dysproporcja płci jest cechą charakterystyczną dla terenów miejskich, np. w Krakowie na 100 mężczyzn przypada 114, a w Nowym Sączu 109 kobiet. Dla porównania wojewódzki wskaźnik feminizacji wynosił 106.

W analizie struktury wiekowej ludności wyróżnia się trzy kategorie ekonomiczne: ludność w wieku przedprodukcyjnym, czyli dzieci i młodzież do lat 17; ludność w wieku produkcyjnym, która obejmuje mężczyzn w wieku 18-64 lata i kobiety w wieku 18-59 lat oraz osoby w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni 65 lat i starsi oraz kobiety 60-letnie i starsze.

STRUKTURA LUDNOŚCI W TARNOWIE WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU I PŁCI

Stan w dniu 31 XII

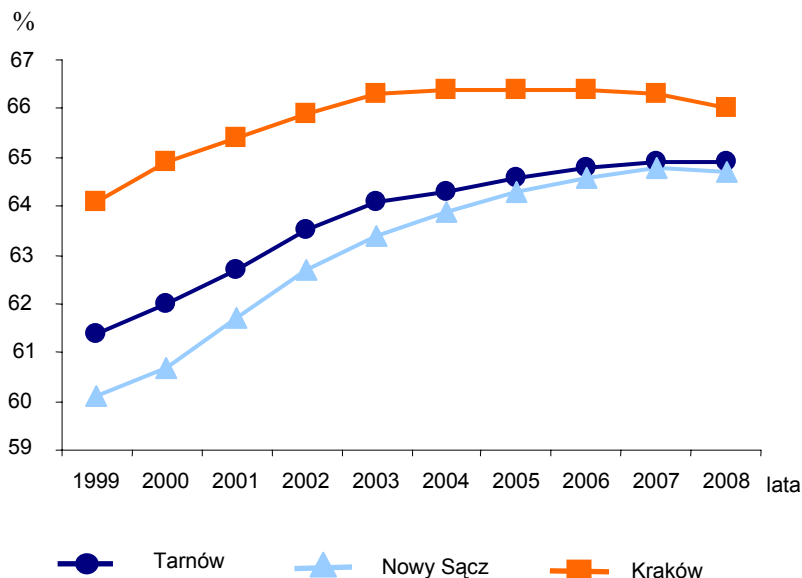
W 2008 roku w Tarnobrzegu ludność w wieku przedprodukcyjnym liczyła 20,4 tys. osób i w odniesieniu do stanu sprzed roku zmniejszyła się o 3,0%. Jej udział wśród ogółu mieszkańców wynosił 17,6% i był niższy od wskaźnika wojewódzkiego o blisko 3 pkt proc. Liczebność tej grupy w ostatnich 10 latach zmniejszyła się o 9,4 tys. osób, tj. o blisko 1/3, a udział jej w strukturze

mieszkańców zmniejszył się o ponad 7 pkt proc. i nic nie wskazuje na zmiany w tym zakresie, ponieważ co roku tę populację opuszczają relatywnie bardziej liczne roczniki 17-latków, a zasilają znacznie mniej liczne zbiorowości noworodków. W Nowym Sączu zbiorowość osób w wieku przedprodukcyjnym liczyła 17,1 tys. osób i stanowiła 20,3% ogółu ludności. Od 2001 roku tempo spadku liczebności tej grupy znacząco zwolniło, niemniej w okresie 10 lat spadek jej udziału w strukturze ludności był większy niż w Tarnowie i wynosił blisko 8 pkt proc., tj. 6,2 tys. osób. Również niekorzystna sytuacja występuje w Krakowie, gdzie udział tej grupy w ogólnej zbiorowości w 2008 roku wyniósł 15,5%, tj. 117,3 tys. osób, a w stosunku do 1999 roku jej liczebność zmniejszyła się o ponad 1/5.

Korzystne zmiany można zaobserwować w grupie osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat kobiety i 18-64 lata mężczyźni). W końcu 2008 roku w Tarnowie było blisko 75 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Mimo, iż od 2004 roku można zaobserwować powolny spadek liczebności tej grupy to jednak na przestrzeni 10 lat odsetek osób w wieku „aktywności zawodowej” wzrósł o 937 osoby, tj. o 3,5 pkt. proc., z poziomu 61,4% w 1999 r. do 64,9% w 2008 roku i był wyższy od wskaźnika wojewódzkiego, który wynosił 63,5%.

UDZIAŁ OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM W LATACH 1999-2008

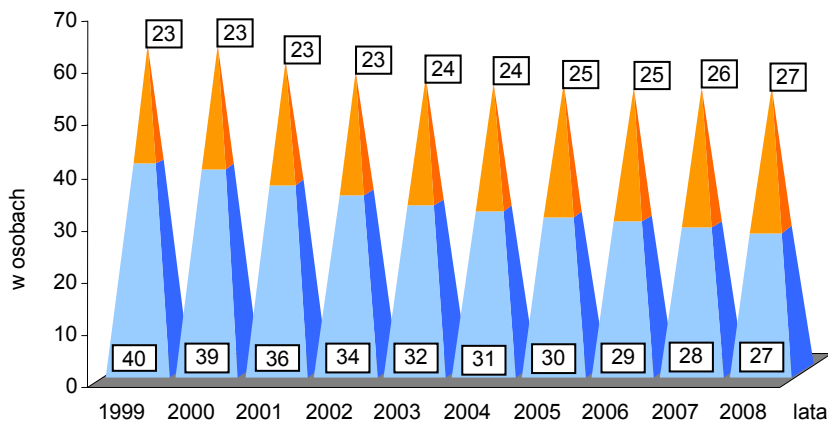
W tej grupie wiekowej ludność w wieku mobilnym (18-44 lata) w 2008 roku stanowiła blisko 62% (w województwie 64,5%) ludności w wieku produkcyjnym, jednak można zaobserwować stałe, ale bardzo wolne tempo zmniejszania się jej liczebności. Dla porównania w 1999 roku udział ten wynosił 65,6%. Odsetek osób w wieku niemobilnym, tj. w wieku powyżej 44 roku życia w liczbie ludności ogółem od 1999 roku wzrósł o blisko 4 pkt proc., co potwierdza proces starzenia się zasobów siły roboczej.

Podobnie jak w Tarnowie, również w pozostałych miastach na prawach powiatu następuje powolny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. W 2008 roku w Krakowie zbiorowość ta liczyła 497,9 tys. osób, niemniej w ciągu 10 lat jej liczebność wzrosła o 13,5 tys. osób, tj. o blisko 3%, a udział w ogólnej liczbie ludności wynosi 66,0%. W Nowym Sączu omawiana grupa ludności liczyła 54,7 tys. osób, a jej udział w strukturze wynosił 64,7%.

W ostatnich latach wyraźnie wzrasta liczba osób w wieku emerytalnym (mężczyźni 65 i więcej lat, kobiety 60 i więcej lat). W końcu 2008 r. w Tarnowie zbiorowość ta liczyła 20,2 tys. osób i na przestrzeni ostatnich 10 lat zwiększyła się o 3,5 tys. osób. Udział osób w wieku emerytalnym w ogólnej liczbie mieszkańców Tarnowa wynosił 17,5% i był niższy niż w Krakowie (18,5%), ale wyższy od wojewódzkiego wynoszącego 16,1%.

Zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców Tarnowa - malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, niewielki wzrost grupy osób w wieku produkcyjnym, rosnący udział populacji ludności w wieku poprodukcyjnym świadczą o relatywnie szybszym (na tle województwa) tempie starzenia się mieszkańców. Relacje pomiędzy tymi grupami wieku ekonomicznego odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego.

WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W TARNOWIE W LATACH 1999-2008

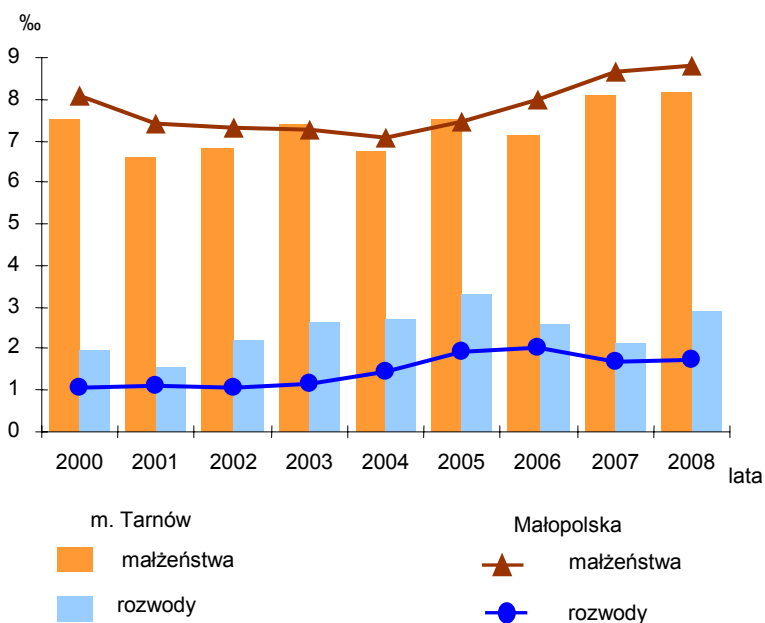
- ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

W końcu 2008 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 54 osoby w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym), podczas gdy w 1999 roku tych osób było 63. Jednak dość znaczące zmiany można zaobserwować porównując ten wskaźnik odrębnie dla osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. Generalnie zmiany wypadają na niekorzyść osób w wieku przedprodukcyjnym. W omawianym roku na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało po 27 osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym. W 1999 roku wielkości tego wskaźnika wynosiły odpowiednio: 40 i 23.

W 2008 roku w Tarnobrzegu umocniły się pozytywne tendencje w ruchu naturalnym. Nadal przyspiesza tempo wzrostu liczby nowo zawieranych małżeństw. W omawianym roku zostało zarejestrowanych 0,7 tys. nowych związków, tj. o 1,1% więcej niż w 2007 roku. W Krakowie w 2008 roku zawarto 4,4 tys. małżeństw tj. o blisko 5% więcej niż rok wcześniej, natomiast w Nowym Sączu liczba zawartych małżeństw wyniosła 0,6 tys. i w stosunku do 2007 roku spadła o ponad 3%.

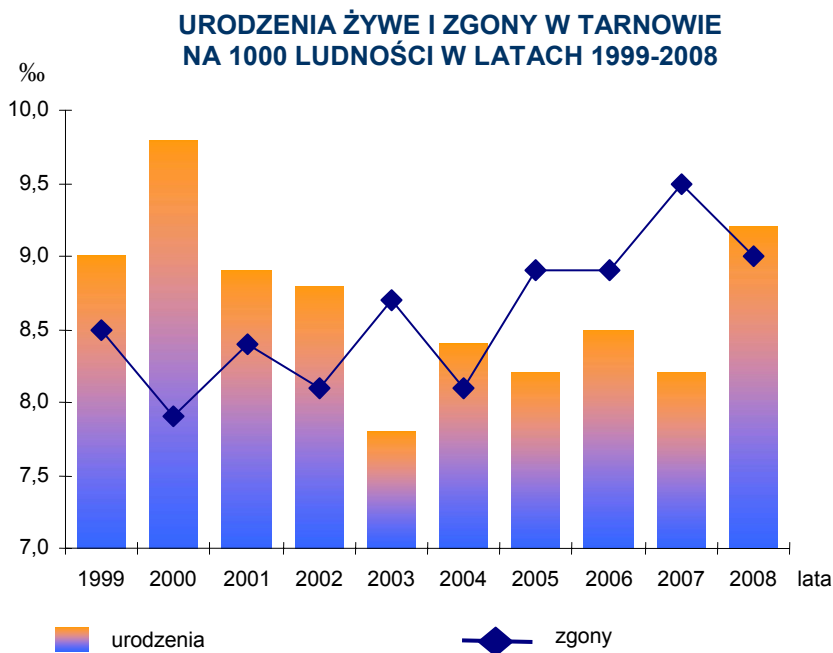
Wskaźnik natężenia małżeństw, czyli liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności ukształtował się w Tarnowie na zbliżonym do wojewódzkiego poziomie – blisko 7 nowych związków małżeńskich, natomiast wskaźnik natężenia rozwodów na 1000 ludności wyniósł 2,3‰. W Krakowie wskaźnik natężenia małżeństw osiągnął najniższy w województwie poziom – 6 nowych związków małżeńskich na 1000 ludności, przy takim samym jak w Tarnowie poziomie wskaźnika natężenia rozwodów. Nieco lepiej jest w Nowym Sączu, gdzie omawiane wskaźniki na 1000 ludności ukształtowały się na poziomie: małżeństwa - 6,9‰ i rozwody - 1,7‰.

MAŁŻEŃSTWA I ROZWODY W TARNOWIE I MAŁOPOLSCE NA 1000 LUDNOŚCI W WIEKU 20 LAT I WIĘCEJ W LATACH 2000-2008

W łącznej liczbie małżeństw zawartych w Tarnowie w omawianym okresie, blisko 68% to małżeństwa wyznaniowe – zawarte w Kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędzie stanu cywilnego. W województwie ich udział był nieco wyższy i wynosił ponad 76% ogółu zawartych małżeństw. Wśród nowych związków małżeńskich blisko 86% stanowiły małżeństwa pierwsze, tj. panien z kawalerami. Najstarszymi osobami, które w Tarnowie w 2008 roku wstąpiły w związek małżeński był mężczyzna w wieku 80 lat i kobieta w wieku 76 lat.

W 2008 roku urodziło się 1,1 tys. dzieci i w porównaniu do poprzedniego roku było ich więcej o 11,0%, tj. o 105 dzieci. Od 2003 roku można zauważyć wzrosty i spadki liczby urodzeń, niemniej jednak w okresie ostatnich 10 lat przybyło w Tarnowie ponad 10 tys. nowych mieszkańców. Relatywnie wysoki wzrost liczby urodzeń wpłynął na wyższy wskaźnik ich natężenia, czyli liczby urodzeń żywych na 1000 mieszkańców. Współczynnik natężenia wyniósł 9,2‰, podczas gdy współczynnik w województwie ukształtował się na poziomie 11,3‰.

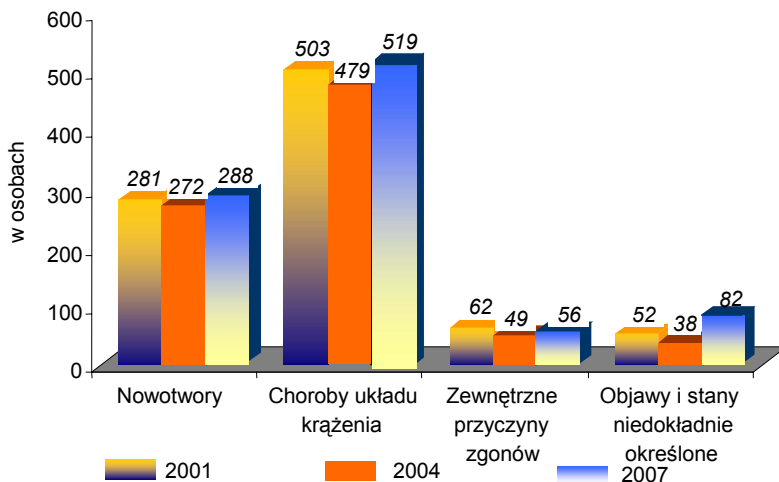
Na podobnym, co w Tarnowie poziomie wzrosła liczba urodzeń w Krakowie – o 11,6% i na koniec roku wyniosła 7,5 tys. dzieci. Najwyższą dynamikę urodzeń - wzrost o 13,5% odnotowano w Nowym Sączu, w którym w 2008 roku urodziło się 1,0 tys. dzieci. Współczynnik natężenia urodzeń w obu miastach wynosił odpowiednio: 10,3‰ i 11,6‰.

W analizowanym okresie zmarło 1,0 tys. mieszkańców Tarnowa i liczba ta utrzymuje się na podobnym poziomie od 2005 roku. Współczynnik umieralności ludności wynosił 9,0‰ i był niższy o 0,5 pkt niż rok wcześniej, a jego poziom był zbliżony do wskaźnika wojewódzkiego, który wynosił 9,1‰.

W stolicy województwa wskaźnik natężenia zgonów osiągnął poziom 9,7%, natomiast w Nowym Sączu 8,2%.

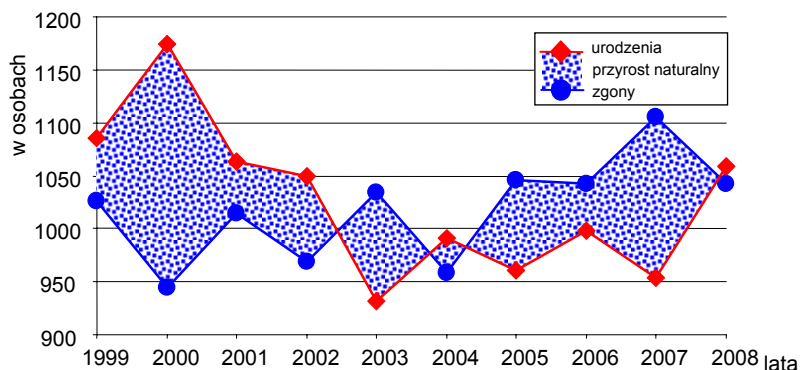
Główne przyczyny zgonów mieszkańców Tarnowa w 2007 r. to wciąż choroby układu krążenia i choroby nowotworowe, jednak w omawianym okresie ich udział w strukturze zgonów nieco się zmienił. Od początku dekady w przyczynach zgonów ogółem udział chorób układu krążenia spadł o 2,7% a udział chorób nowotworowych o 1,7%. Choroby układu krążenia w 2007 roku stanowiły blisko 47% wszystkich zgonów, a udział zgonów z powodu nowotworów wynosił 26,0%. Zewnętrzne przyczyny zgonów, do których zalicza się urazy, zatrucia i inne wypadki stanowiły 5,1% ogółu przyczyn.

ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ W TARNOWIE W LATACH 2001, 2004 i 2007

W 2008 roku odnotowano przewagę urodzeń nad zgonami, tym samym dodatni przyrost naturalny wynosił 17 osób wobec minus 152 w 2007 roku. W tej liczbie przeważali mężczyźni – było ich 16. Wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ukształtował się na poziomie 0,1‰ wobec minus 1,3‰ rok wcześniej. W Krakowie w 2008 roku, po raz pierwszy od 10 lat odnotowano dodatni, wynoszący 421 osób przyrost naturalny i tym samym wskaźnik natężenia wyniósł 0,6‰. W Nowym Sączu przyrost naturalny wynosił blisko 300 osób, a wskaźnik natężenia osiągnął poziom 3,5‰.

URODZENIA, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W TARNOWIE W LATACH 1999-2008

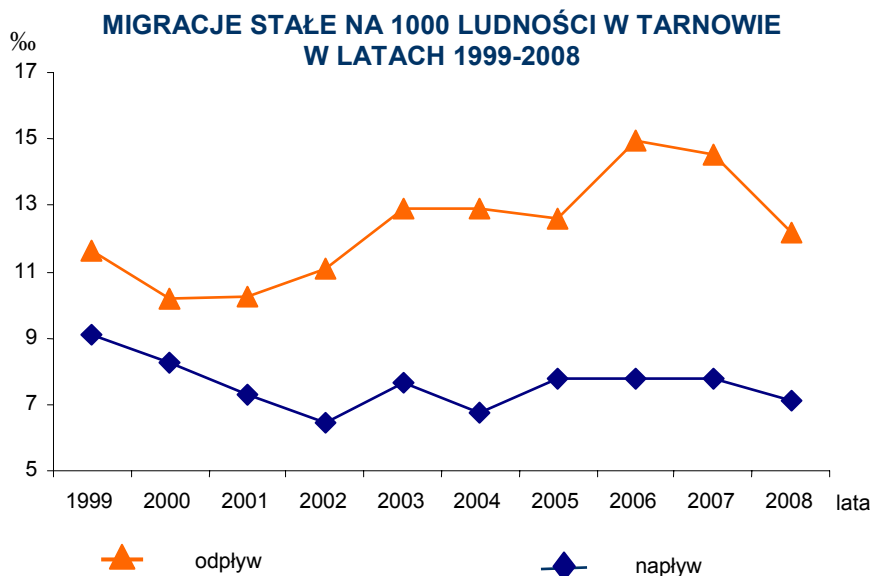

Współczynnik dynamiki demograficznej określa relację liczby urodzeń na jeden zgon. W Tarnowie i Krakowie wskaźnik ten ukształtował się na poziomie odpowiednio 1,0 i 1,1 co oznacza, że na każde 8 urodzeń przypada 7 zgonów. W Nowym Sączu wskaźnik ten osiągnął wyższą wartość i wynosi 1,4, czyli na 7 urodzeń – 5 zgonów.

Obok przyrostu naturalnego migracje są drugim czynnikiem mającym bezpośredni wpływ na liczbę ludności i jej rozmieszczenie. Wielkość i kierunek migracji są najczęściej determinowane przez stopień rozwoju gospodarczego i ekonomiczną sytuację regionu. W 2008 roku w Tarnowie zameldowało się na pobyt stały, łącznie w ruchu wewnętrznym i z zagranicy, 0,8 tys. osób. Większą mobilność przejawiały kobiety – było ich blisko 56%. W tym samym okresie 1,4 tys. osób wymeldowało się z pobytu stałego. W tej grupie osób także przeważały kobiety – blisko 53%. Saldo migracji stałej wyniosło minus 582 osoby i było niższe niż rok wcześniej o 25,6%, a w liczbach bezwzględnych o 201 osób.

W migracjach wewnętrznych na pobyt stały w Tarnowie od dłuższego czasu utrzymuje się relatywnie wysoka nadwyżka osób wymeldowanych nad zameldowanymi, czyli ujemne saldo tej migracji. W 2008 roku saldo migracji stałej w ruchu wewnętrznym wynosiło minus 303 osoby wobec minus 524 osób w roku poprzednim. Na ogólne saldo migracji wpływ wywierają także zmiany w saldzie migracji zagranicznej. W omawianym okresie na pobyt stały zameldowało się tyle samo co rok wcześniej, tj. 111 osób przybyłych z zagranicy, natomiast 390 osób na stałe opuściło Tarnów (w 2007 roku

370 osób). Zatem saldo migracji zagranicznej wyniosło minus 279 osób (w roku ubiegłym minus 259 osób).

W Nowym Sączu saldo migracji stałej wyniosło minus 325 osób, z tego minus 259 to saldo migracji wewnętrznej, natomiast saldo migracji zagranicznej wyniosło minus 66 osób. Nieco inaczej kształtuje się sytuacja w Krakowie, w którym od 1999 do 2007 roku saldo migracji stałej było dodatnie. W 2008 roku wyniosło ono minus 62 osoby, tj. minus 224 osoby w saldzie migracji wewnętrznych i 162 osoby w saldzie migracji zagranicznych.

W 2008 roku mobilność terytorialna na pobyt czasowy mieszkańców Tarnobrzegu minimalnie zmniejszyła się. W końcu omawianego okresu na pobyt czasowy trwający dłużej niż 3 miesiące zameldowanych było 2,5 tys. osób, czyli o 3,7% mniej niż w roku poprzednim. Równocześnie 2,0 tys. stałych mieszkańców miasta było czasowo nieobecnych w miejscu swojego stałego zamieszkania. Pomimo obniżenia o ponad 6% (566 osób w 2007 r.) saldo migracji czasowej jest w Tarnobrzegu nadal wysoko dodatnie i na koniec 2008 roku wynosiło 531 osób. Nieco inaczej przedstawia się sytuacja migracji czasowych w Nowym Sączu, w którym liczba czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania w 2008 roku wynosiła 1,5 tys. osób i przewyższała liczbę zameldowanych na pobyt czasowy, których było 1,4 tys. osób. Zatem saldo migracji czasowej ma wartość ujemną i wynosi minus 103 osoby wobec minus 143 w roku poprzednim. Saldo migracji czasowych występujące w Krakowie

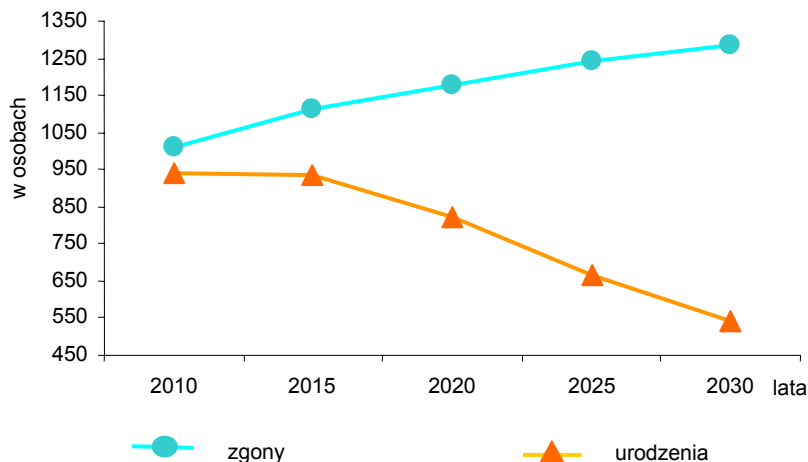
obrazuje sytuację charakterystyczną dla wielkich miast - stosunkowo wysoką liczbę osób przebywających czasowo powyżej 3 miesięcy i niższą liczbę mieszkańców czasowo nieobecnych. Osób, które były zameldowane na pobyt czasowy w 2008 roku było 31,0 tys. a osób czasowo nieobecnych 11,2 tys. Tym samym odnotowano wysoko dodatnie, najwyższe w województwie saldo migracji wynoszące 19,8 tys. osób (rok wcześniej 22,1 tys. osób). Jest ono na tyle wysokie, że „niweluje” całe ujemne saldo migracji czasowej wsi, jak też niektórych miast w województwie.

Według prognozy GUS w 2030 roku liczba mieszkańców miasta wyniesie 98,5 tys. osób i w stosunku do 2008 roku nastąpi spadek o 14,8%. Większym zmianom nie ulegną proporcje płci, natomiast w dalszym ciągu będzie postępował proces starzenie się społeczeństwa. W podziale na ekonomiczne grupy wieku udział ludności w wieku:

- przedprodukcyjnym spadnie z 17,6% w 2008 r. do 13,6% w 2030 r.,
- produkcyjnym zmniejszy się z 64,9% w 2008 r. do 55,2% w 2030 r.,
- poprodukcyjnym zwiększy się z 17,5% w 2008 r. do 31,2% w 2030 r.

PROGNOZA RUCHU NATURALNEGO MIASTA TARNOWA

Stan w dniu 31 XII

Niekorzystne zmiany w strukturze wieku wpłyną na kształtowanie się współczynnika obciążenia demograficznego. Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2030 r. przypadnie 81 osób w wieku nieprodukcyjnym, w 2008 r. było ich 54.

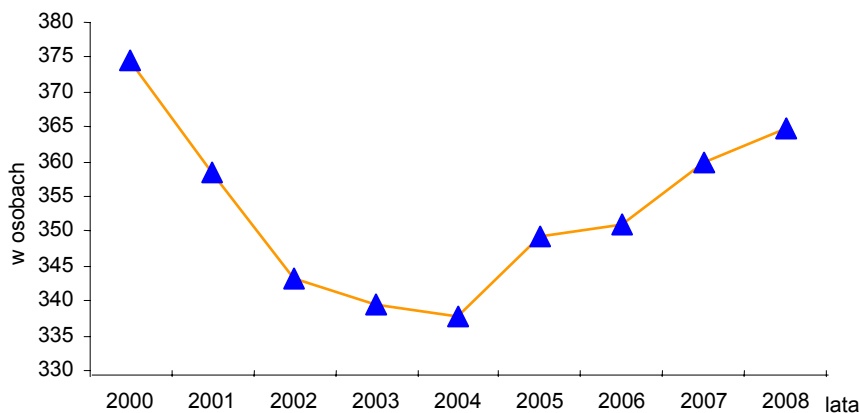
RYNEK PRACY

PRACUJĄCY¹

Dane o pracujących są prezentowane według faktycznego miejsca pracy i obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Nie obejmują natomiast osób zatrudnionych w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolników indywidualnych.

Liczba pracujących w Tarnowie według stanu na 31 grudnia 2008 r. wyniosła 42,2 tys. osób i zwiększyła się w porównaniu do roku 2007 o blisko 390 osób, co stanowi 0,9%.

PRACUJĄCY W TARNOWIE NA 1000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2000-2008

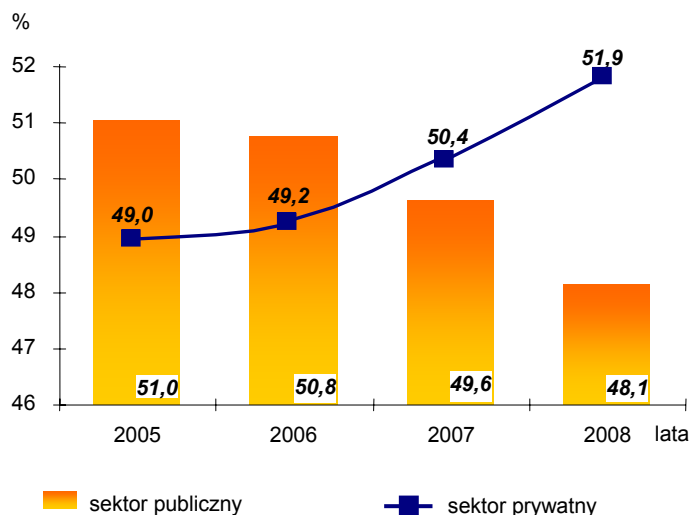
W Krakowie w omawianym okresie liczba pracujących osiągnęła poziom 277,2 tys. osób i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 2,3%, natomiast w Nowym Sączu wyniosła 30,5 tys. osób i wzrosła o 2,6%.

W Tarnowie w jednostkach sektora prywatnego w omawianym okresie pracowało 21,9 tys. osób, co stanowiło 51,9% ogółu pracujących.

¹ Dane nie uwzględniają podmiotów „małych” – pełna informacja będzie dostępna w Roczniku Statystycznym.

W porównaniu do roku 2007 wskaźnik ten był wyższy o 1,5 pkt proc. W podmiotach sektora publicznego pracowało natomiast ponad 20 tys. osób, co stanowiło 48,1% badanej populacji i jest to mniej niż rok wcześniej o 1,5 pkt proc. Powoli zmieniają się proporcje pomiędzy udziałem pracujących w sektorze prywatnym i publicznym, o ile do roku 2006 liczba pracujących w sektorze publicznym przewyższała liczbę pracujących w sektorze prywatnym, to w ciągu ostatnich dwóch lat te proporcje odwróciły się. W 2008 roku w sektorze publicznym liczba pracujących zmniejszyła się o 0,5 tys. osób, natomiast w sektorze prywatnym wzrosła o 0,8 tys. osób w porównaniu do poprzedniego roku.

PRACUJĄCY WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI W TARNOWIE W LATACH 2005-2008 Stan w dniu 31 XII

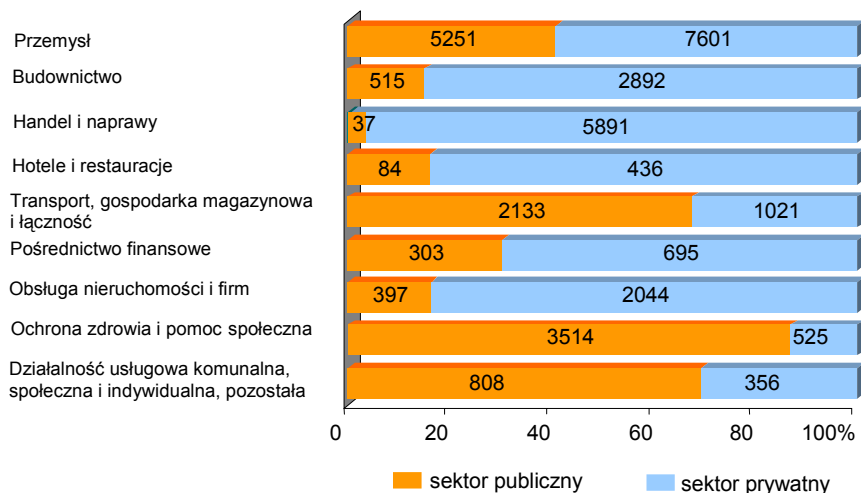

Zmiany tych proporcji bardziej widoczne są w skali województwa, gdzie w 2008 roku w sektorze prywatnym pracowało ponad 60%, a w sektorze publicznym niespełna 40%.

W poszczególnych sekcjach gospodarki narodowej struktura pracujących według sektorów własności była zróżnicowana, co przedstawia poniższy wykres.

PRACUJĄCY W TARNOWIE WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD

Stan w dniu 31 XII 2008

Wśród pracujących zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, liczba ich w 2008 roku wynosiła 22,8 tys. Pracujące kobiety stanowiły blisko 46% populacji pracujących. W ciągu roku liczba pracujących kobiet wzrosła o 1,8%, zaś mężczyzn o 0,2%.

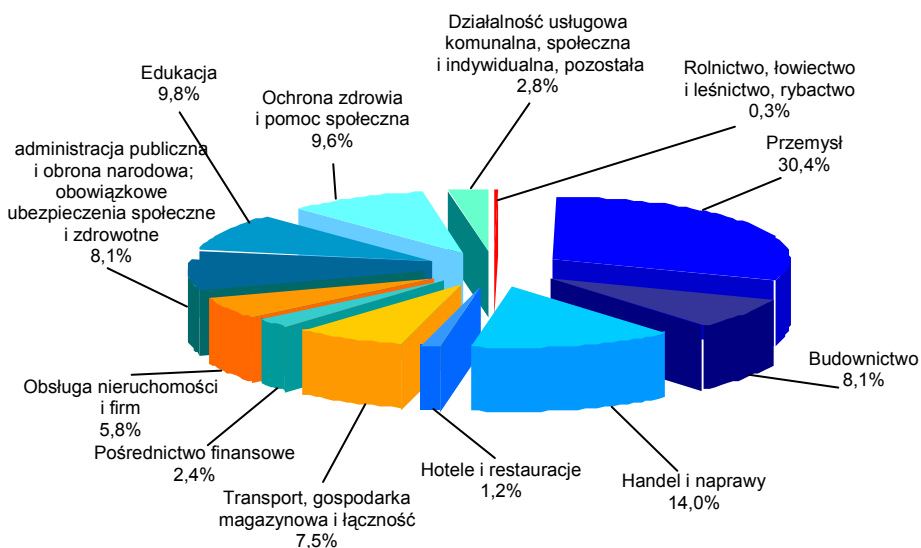
W podziale na sektory ekonomiczne najwięcej, bo 16,3 tys. osób, co stanowiło 38,5% ogółu analizowanej zbiorowości, pracowało w sektorze przemysłowym. W skali województwa wskaźnik ten był nieznacznie niższy i wynosił prawie 35%. Sektor przemysłowy obejmuje sekcje: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę”, dla których dokonano dodatkowego grupowania ujmując je pod pojęciem „Przemysł” oraz sekcję „Budownictwo”. W 2008 roku pracownicy „Budownictwa” stanowili ponad 8%, zaś „Przemysłu” ponad 30% ogółu pracujących w Tarnobrzegu.

Pracujący w usługach rynkowych w liczbie 14,1 tys. osób stanowili 33,6% ogółu pracujących w mieście. W województwie w usługach rynkowych pracowało 36,2% analizowanej zbiorowości. W skład sektora usługi rynkowe wchodzi następujące sekcje PKD: „Handel i naprawy”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”,

„Obsługa nieruchomości i firm” i „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała”. W Tarnowie najliczniejszą grupą w tym sektorze byli pracownicy sekcji „Handel i naprawy”, gdyż stanowili 14% ogółu pracujących, a najmniej licznią pracownicy sekcji „Hotele i restauracje” stanowiący 1,2% ogółu pracujących w mieście w 2008 roku.

W sektorze usług nierynkowych pracowało 11,6 tys. osób, co stanowiło 27,5% ogółu pracujących w Tarnowie. W Małopolsce wskaźnik ten był wyższy i wynosił 28,2%. Usługi nierynkowe obejmują trzy sekcje „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia”. W mieście w sektorze tym najwięcej osób pracowało w sekcji „Edukacja”, bo 9,8% ogółu pracujących, niewiele mniej w dwóch pozostałych sekcjach: „Ochrona zdrowia”- 9,6% i „Administracja” – 8,1% ogółu pracujących w Tarnowie.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH W TARNOWIE WEDŁUG SEKCJI PKD W 2008 R.

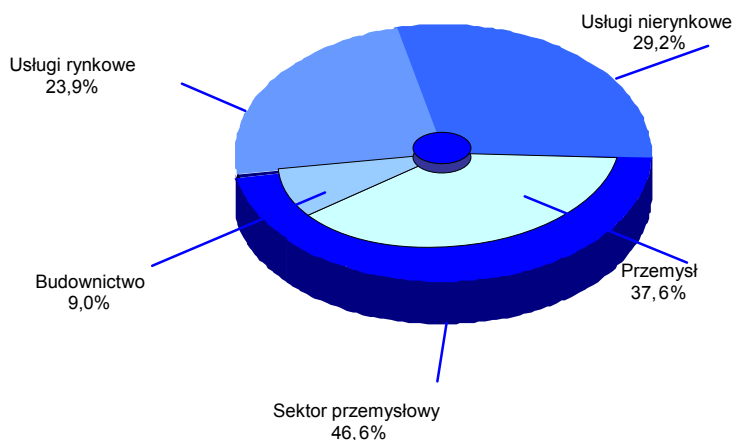

ZATRUDNIENIE

Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w niepełnym po przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Informacje o przeciętnym zatrudnieniu dotyczą podmiotów gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, osób zatrudnionych poza granicami kraju, zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i innych oraz zatrudnionych w działalności w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Jest to więc zbiorowość relatywnie znacznie mniejsza w porównaniu do populacji pracujących.

Przeciętne zatrudnienie w 2008 roku w Tarnowie wyniosło 37,4 tys. osób i na przestrzeni roku zwiększyło się o 0,4%. Ponad połowa badanej populacji, tj. 20,0 tys. osób, była zatrudniona na stanowiskach robotniczych, natomiast pozostałe osoby na stanowiskach nierobotniczych. W sektorze publicznym przeciętne zatrudnienie wyniosło 20,1 tys. osób, co stanowiło 53,7% ogółu zatrudnionych, zaś w sektorze prywatnym – 17,3 tys. osób – co stanowiło 46,3%. W skali województwa te proporcje kształtowały się trochę inaczej, gdyż 38,3% osób było zatrudnionych w sektorze publicznym, a 61,7% w sektorze prywatnym.

STRUKTURA ZATRUDNIENIA W TARNOWIE WEDŁUG SEKTORÓW EKONOMICZNYCH I WYBRANYCH SEKCJI W 2008 R.

W strukturze zatrudnionych według sektorów ekonomicznych dominował sektor przemysłowy – 46,6%, a w dalszej kolejności usługi nierynkowe – 29,2% i rynkowe – 23,9%. W Małopolsce udział poszczególnych sektorów wynosił 35,2% w sektorze przemysłowym, 35,3% w usługach rynkowych i 29,0% w usługach nierynkowych.

W porównaniu do roku 2007 przeciętna liczba zatrudnionych wzrosła w sektorze prywatnym o 3,8%, natomiast obniżyła się w publicznym o 2,4%.

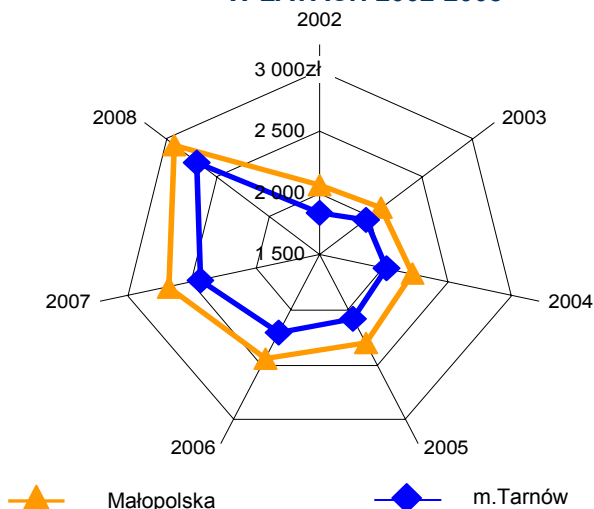
W podziale na sektory ekonomiczne odnotowano wzrost zatrudnienia w sektorze „usługi rynkowe” o 5,5%, spadek przeciętnego zatrudnienia w „sektorze przemysłowym” o 1,8%, zaś w sektorze „usługi nierynkowe” poziom zatrudnienia pozostał na tym samym poziomie.

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Tarnowie w roku 2008 wynosiło 2691 zł i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosło o 262 zł, czyli o 10,8%. W skali województwa przeciętne miesięczne wynagrodzenie było wyższe i wynosiło 2904 zł, natomiast dynamika była nieznacznie niższa, gdyż wynagrodzenie w Małopolsce wzrosło o 8,9%.

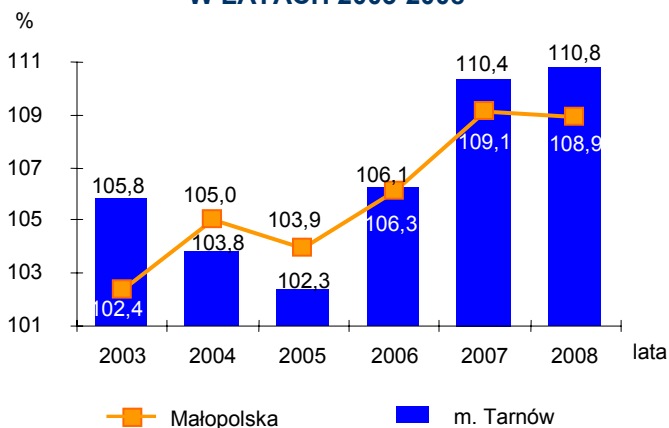
W omawianym okresie przeciętne wynagrodzenie w Krakowie ukształtowało się poziomie – 3260 zł i było wyższe niż rok wcześniej o 8,8%, natomiast w Nowym Sączu wyniosło 2603 zł i wzrosło o 9,7%.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE W TARNOWIE W LATACH 2002-2008

Począwszy od roku 2005 średnie wynagrodzenie w Tarnowie systematycznie wzrasta, najwyższy wzrost - 110,8% osiągnęło w 2008 roku i co warto podkreślić, w ciągu ostatnich lat płace w mieście wzrastały szybciej niż średnia płaca zarówno w województwie małopolskim, jak i w miastach Kraków i Nowy Sącz.

DYNAMIKA ŚREDNIEJ PŁACY W TARNOWIE I MAŁOPOLSCE W LATACH 2003-2008

W sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie w porównaniu do roku 2007 wzrosło o 9,5% i wynosiło 3066 zł. W województwie małopolskim wynagrodzenie w sektorze publicznym było wyższe i wyniosło 3239 zł.

W sektorze prywatnym odnotowano wyższy wzrost wynagrodzeń w stosunku do roku poprzedniego, bo o 14,4%, natomiast przeciętne wynagrodzenie w tym sektorze ukształtowało się na poziomie 2255 zł. W województwie średnie miesięczne wynagrodzenie w sektorze prywatnym w omawianym okresie wynosiło 2696 zł.

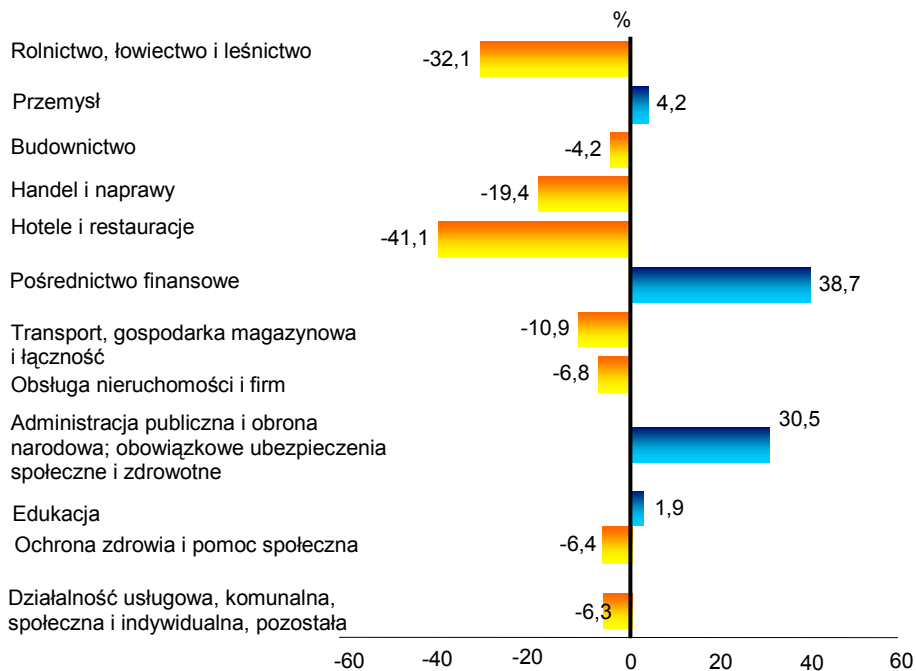
Nadal obserwuje się duże zróżnicowanie w poziomie przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych sekcjach. Najniższe wynagrodzenie wystąpiło w sekcji „Hotele i restauracje” i wynosiło 1584 zł, co stanowi niecałe 60% średniej płacy w Tarnowie. Najwyższe płace osiągnęli pracownicy przedsiębiorstw wchodzących w skład sekcji „Pośrednictwo finansowe” – 3733 zł, co stanowi 138,7% średniej płacy w mieście. Rozpiętość w odchyleniu przeciętnego wynagrodzenia w tych sekcjach w stosunku do średniego wynagrodzenia w Tarnowie wyniosła prawie 80 pkt proc.

W Małopolsce najniższe wynagrodzenie wystąpiło także w sekcji „Hotele i restauracje”, a najwyższe w „Pośrednictwie finansowym”, a rozpiętość między ich poziomem wynosiła ponad 105 pkt proc.

Relację wynagrodzeń w poszczególnych sekcjach w stosunku do średniej płacy w Tarnowie przedstawia poniższy wykres.

ODCHYLENIE PRZECIĘTNEJ PŁACY W TARNOWIE W SEKCJACH PKD OD ŚREDNIEJ W 2008 R.

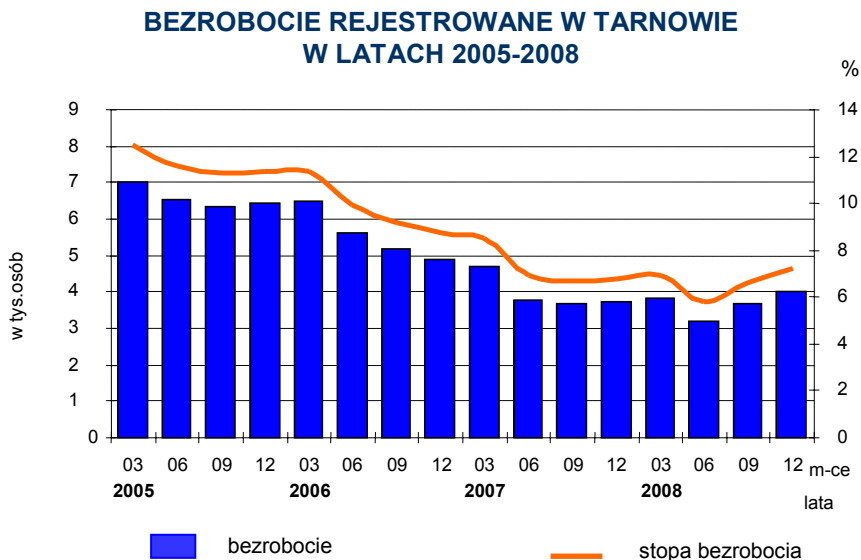

Jak już wspomniano, przeciętne wynagrodzenie w Tarnowie wzrosło ponad 10%, ale w poszczególnych sekcjach tempo wzrostu było mocno zróżnicowane. W 2008 roku relatywnie najwyższy wzrost płac odnotowano w sekcji „Budownictwo”. W sekcji tej wystąpił prawie 18% wzrost płac, co oznacza podwyżkę o 386 zł dla każdego pracownika tej sekcji. Wzrost wynagrodzenia o ponad 15% wystąpił w trzech sekcjach – „Ochrona zdrowia”, „Hotele i restauracje” i „Handel i naprawy”. Wyższą dynamikę niż średnia w mieście Tarnowie odnotowano również w sekcji – „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Obsługa nieruchomości i firm” i „Edukacja”. Jedyną sekcją, w której odnotowano spadek wynagrodzeń jest „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, gdzie wynagrodzenia zmniejszyły się o 12,5%.

Rozpatrując przeciętne wynagrodzenie w przekroju sektorów ekonomicznych można zaobserwować iż na pierwszym miejscu plasuje się sektor usług nierynkowych, gdzie odnotowano przeciętne wynagrodzenie na poziomie 2842 zł, za nim sektor przemysłowy – 2761 zł i kolejno sektor usług rynkowych, gdzie wynagrodzenie wynosiło 2376 zł. Warto zwrócić uwagę, że na ukształtowanie płacy w tym ostatnim sektorze wywarły wpływ sekcje z maksymalną i minimalną średnią płacą, gdyż obie wchodzi w jego skład. W porównaniu do roku poprzedniego wzrost wynagrodzeń w sektorach usług zarówno rynkowych, jak i nierynkowych wynosił około 12%, zaś w sektorze przemysłowym był nieznacznie niższy i wynosił 9,4%.

BEZROBOCIE

W końcu 2008 roku w Tarnowie zarejestrowanych było 4026 bezrobotnych i w porównaniu do roku poprzedniego ich liczba zwiększyła się o 8,1%. Stopa bezrobocia w omawianym okresie kształtowała się na poziomie 7,2%, a więc nieco korzystniej w porównaniu do województwa małopolskiego, (7,6%), jak i całego kraju (9,5%). W omawianym okresie w Krakowie stopa bezrobocia osiągnęła poziom 2,8%, natomiast w Nowym Sączu wskaźnik ten był wyższy niż w Tarnowie i wynosił 8,6%.

Większą część populacji bezrobotnych stanowiły kobiety, na 10 zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn przypadało ponad 15 kobiet. Na koniec grudnia 2008 udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 60,7%. Liczba bezrobotnych kobiet w porównaniu do roku 2007 wzrosła o niecałe 2%.

Bezrobotnych mężczyzn w omawianym okresie było ponad 1,5 tys., co stanowiło 2/5 ogółu bezrobotnych. W porównaniu do roku poprzedniego liczba ta zwiększyła się o ponad 19%.

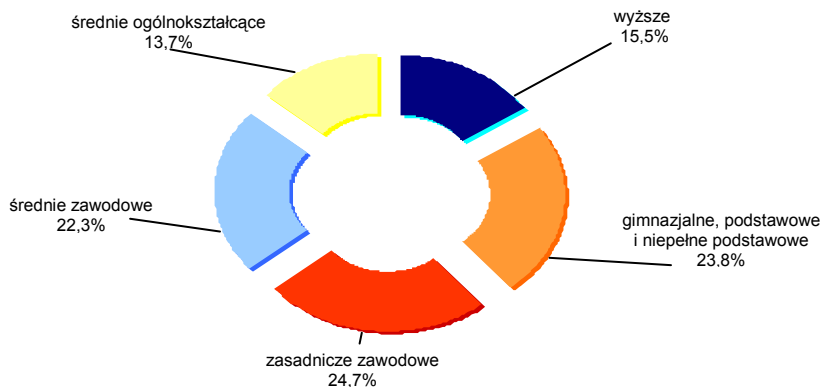
W końcu 2008 roku prawa do zasiłku nie posiadało 3407, czyli 84,6% bezrobotnych. Wskaźnik ten był o prawie 2 pkt proc. wyższy niż w Małopolsce.

W strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia można zaobserwować, iż wśród bezrobotnych rejestrujących się w urzędach pracy dominują osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy wśród bezrobotnych to osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe. Obie te populacje łącznie stanowiły ponad 48% ogółu bezrobotnych w Tarnowie. Świadectwem ukończenia szkół policealnych i średnich zawodowych legitymowało się 22,3% ogółu bezrobotnych, średnich ogólnokształcących 13,7% bezrobotnych. Co 6-ty bezrobotny to osoba posiadająca wykształcenie wyższe.

Bezrobotne kobiety charakteryzowały się odmienną strukturą wykształcenia niż mężczyźni, bowiem 56,6% kobiet bezrobotnych posiadało wykształcenie średnie lub wyższe, podczas gdy odsetek mężczyzn o tym poziomie wykształcenia wyniósł 43,4%.

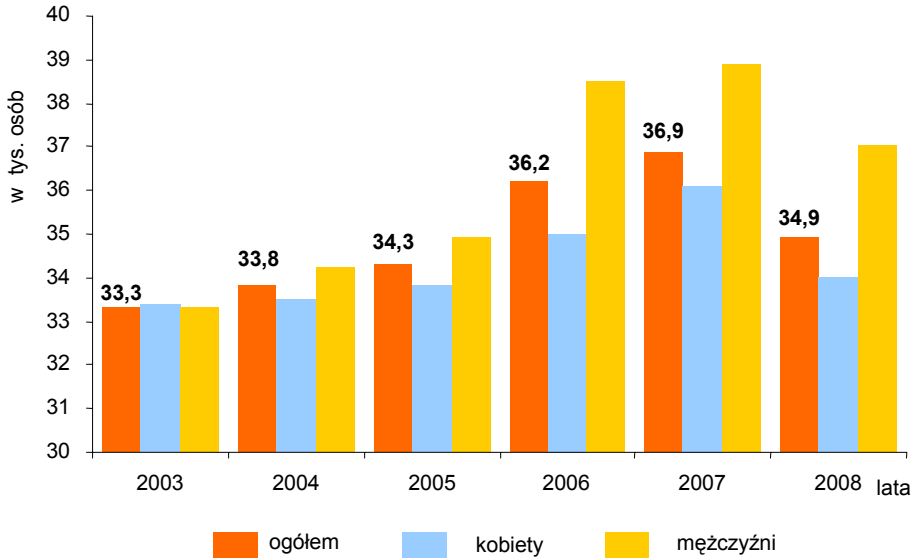
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W TARNOWIE WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII 2008 r.

W latach 2003–2008 zaszły istotne zmiany w wieku rejestrowanych bezrobotnych. W Tarnowie statystyczny bezrobotny jest coraz starszy i występuje istotna różnica w wieku kobiet i mężczyzn.

MEDIANA WIEKU OSÓB BEZROBOTNYCH W TARNOWIE WEDŁUG PŁCI

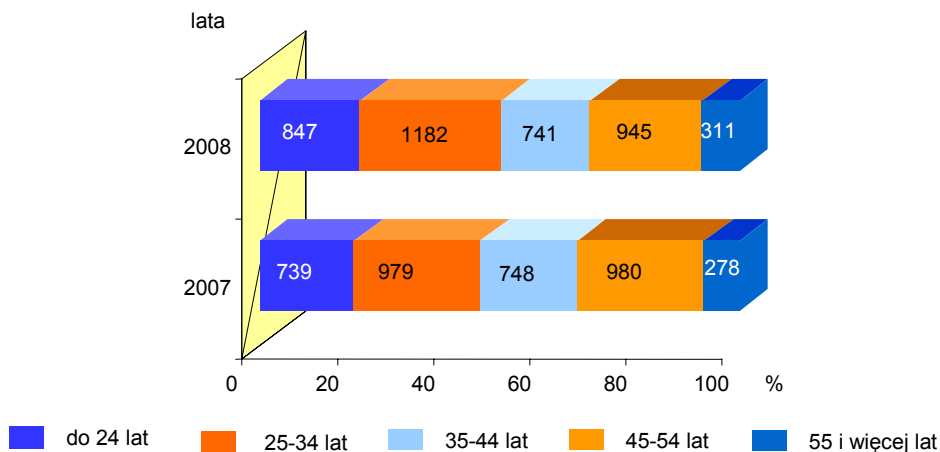

Średni wiek bezrobotnych mierzony medianą wynosił w 2008 roku 34,9 lat. Oznacza to iż równo połowa bezrobotnych miała mniej niż 34,9 lat. Przeciętny wiek bezrobotnego wykazywał tendencję wzrostową, mediana wieku w 2008 roku była wyższa o 1,6 roku niż w 2003. Bezrobotni mężczyźni byli starsi od kobiet, o ile w 2003 roku poziom wieku był zbliżony to w 2008 roku różnica ta wynosiła przeciętnie 3 lata. Wśród bezrobotnych mężczyzn przeciętny wiek wzrastał relatywnie szybciej, gdyż różnica pomiędzy rokiem 2003 i 2008 wynosiła niecałe 4 lata, a u kobiet różnica ta była mniejsza niż 1 rok.

Największe trudności w uzyskaniu pracy miały osoby z przedziału wiekowego 25-34 lata, które stanowiły blisko 1/3 ogółu bezrobotnych. Liczba osób bezrobotnych w tym przedziale wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 20,7%. Kolejną grupę wiekową stanowiły osoby w przedziale 45-54 lat, w której odsetek zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł 23,5% i liczba bezrobotnych w tym przedziale w stosunku do roku 2007 zmniejszyła się

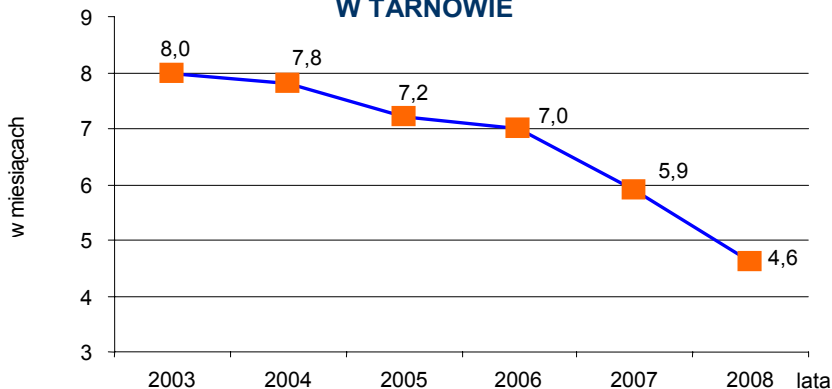
o 3,6%. Bezrobotni najmłodsi, tj. do 24 roku życia stanowili ponad 1/5 ogółu i ilość bezrobotnych w tym przedziale wzrosła o 14,6% w stosunku do roku poprzedniego. Osoby w przedziale wiekowym 35-44 lata stanowiły 18,4% bezrobotnych i liczba ich zmniejszyła się o niecały 1% w stosunku do roku 2007. Najmniej bezrobotnych odnotowano w grupie osób najstarszych, tj. mających 55 lat i więcej - 7,7%, niemniej liczba ta wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 11,9%.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W TARNOWIE WEDŁUG WIEKU

Poprawa sytuacji na rynku pracy to nie tylko spadek liczby bezrobotnych, ale również skrócenie czasu pozostawania bez pracy. W latach 2003-2008 w Tarnobrzegu wystąpiły oba te zjawiska.

MEDIANA CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W TARNOWIE

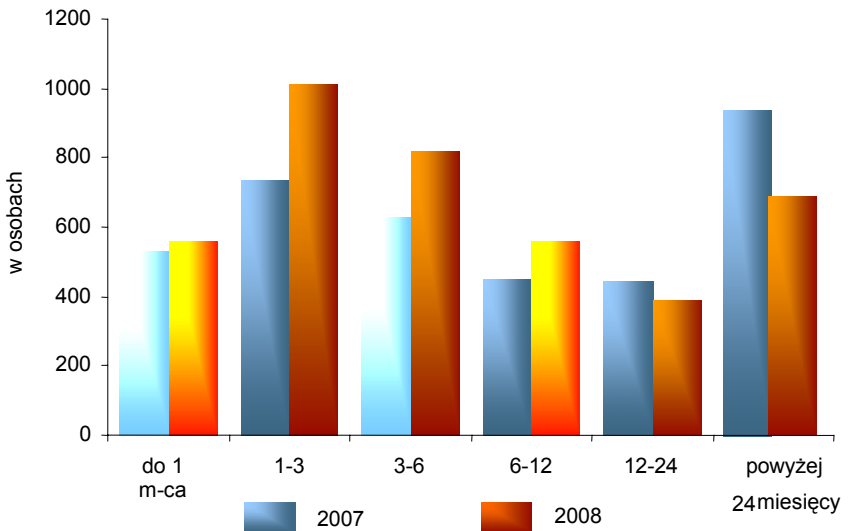
Średni czas pozostawania bez pracy mierzony medianą skrócił się prawie o połowę z 8 miesięcy w 2003 roku do 4,6 miesiąca w 2008 r. Oznacza to, że połowa bezrobotnych pozostawała bez pracy w 2003 r. dłużej niż 8 miesięcy, a w 2008 dłużej niż 4,6 miesiąca. Poprawa nastąpiła przede wszystkim w dwóch ostatnich latach.

Na koniec roku 2008 najwięcej bezrobotnych pozostawało bez pracy stosunkowo krótko, tj. 1-3 miesięcy ponad 25% ogółu, 3-6 miesięcy ponad 1/5 populacji. W obu tych grupach odnotowano wzrost liczby bezrobotnych w stosunku do roku 2007 o około 30%.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy) wyniosła według stanu na koniec 2008 roku 1074, co oznacza iż co czwarty bezrobotny pozostawał bez pracy dłużej niż rok. Jednak sytuacja w tej grupie znacznie się poprawiła w stosunku do roku poprzedniego, kiedy to prawie co trzeci bezrobotny pozostawał bez pracy dłużej niż rok.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH W TARNOWIE WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Stan w dniu 31 XII

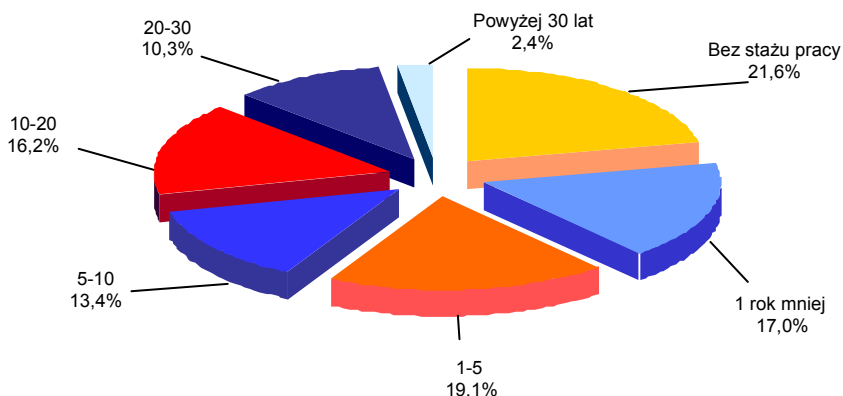

W 2008 roku w badanej populacji prawie co 5 bezrobotny nie posiadał żadnego stażu pracy. Wśród poprzednio pracujących wzrastał udział osób pracujących krótko, tj. mniej niż rok lub 1-5 lat. W tych dwóch grupach liczba bezrobotnych wzrosła w stosunku do roku 2007 odpowiednio o 27,6% i 17,1%. Relatywnie najmniej bezrobotnych – 2,4% ogółu bezrobotnych w mieście,

odnotowano w grupie z dużym doświadczeniem zawodowym, tj. ze stażem pracy powyżej 30 lat.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH W TARNOWIE WEDŁUG STAŻU PRACY W 2008 R.

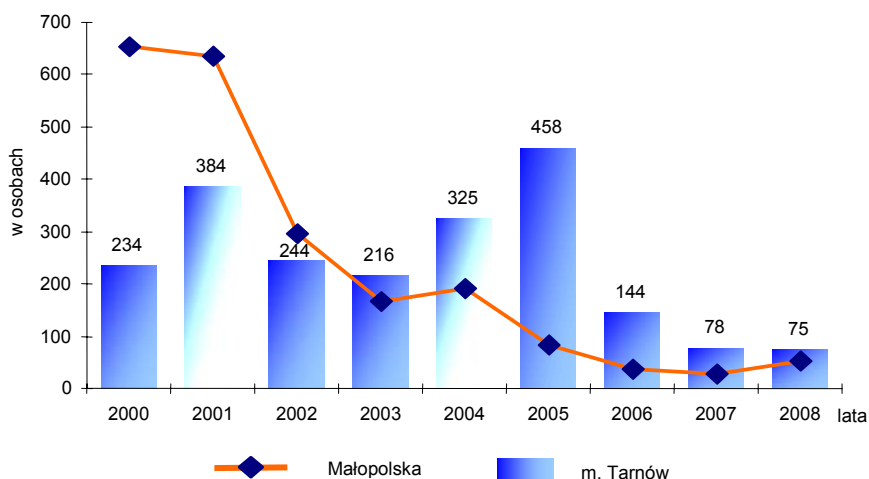
Stan w dniu 31 XII

W Tarnobrzegu w omawianym okresie pracodawcy zgłosili do urzędu pracy 54 oferty pracy i było to o 12,5% więcej niż w roku ubiegłym. W końcu 2008 roku na 1 ofertę pracy przypadało 75 bezrobotnych, zaś w 2007 r. - 78. W skali województwa na jedną ofertę pracy przypadało 52 bezrobotnych. Wskaźnik ten wykazuje stałą tendencję malejącą, zarówno w mieście Tarnobrzegu, jak i w skali województwa, co pokazuje poniższy wykres.

LICZBA BEZROBOTNYCH W TARNOWIE PRZYPADAJĄCA NA 1 OFERTĘ PRACY

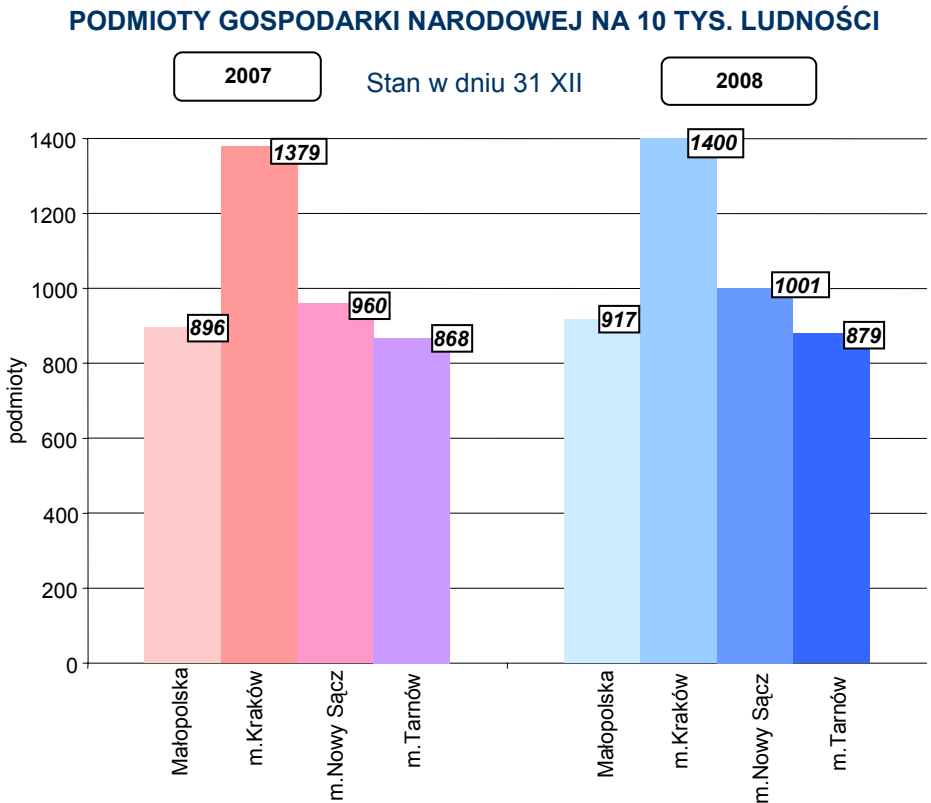
Stan w dniu 31 XII

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Źródłem publikowanych danych jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON prowadzony przez Prezesa GUS w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439 z późn. zm.) i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 69, poz. 763 z późn. zm.).

Na koniec grudnia 2008 r. działalność gospodarczą w mieście Tarnowie prowadziło 10158 podmiotów¹.

Na 10 tys. mieszkańców Tarnowa przypada 879 podmiotów, podobnie jest w województwie małopolskim gdzie na 10 tys. mieszkańców przypada 917 podmiotów, podczas gdy w Nowym Sączu 1001, a w mieście Krakowie 1400.

¹ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne

Warto zauważyć, że wskaźnik przedsiębiorczości z roku na rok jest wyższy.

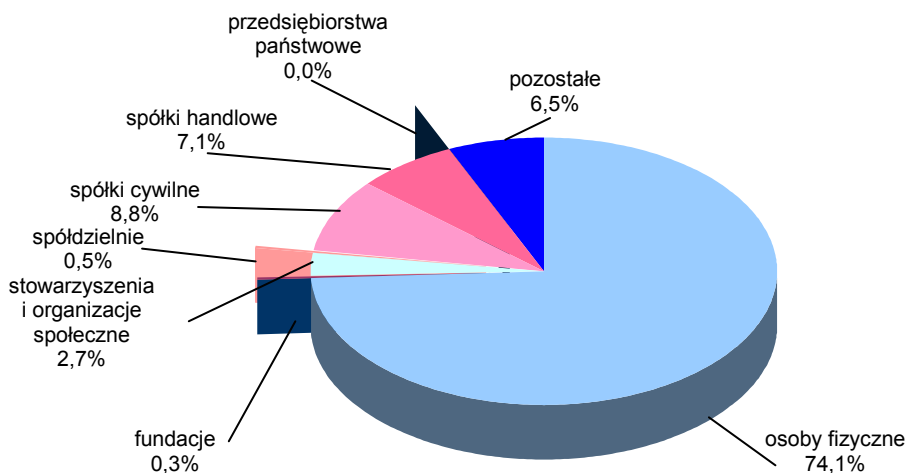
Udział podmiotów zarejestrowanych w mieście Tarnowie stanowi 3,4% ogółu podmiotów prowadzących działalność w województwie małopolskim, dla porównania w Nowym Sączu 2,8%, a w Krakowie aż 35,0%.

Zdecydowaną większość stanowią podmioty sektora prywatnego – 9833, tj. 96,8% ogółu. Podobna struktura własności występuje zarówno w mieście Krakowie (98,4%), w Nowym Sączu (97,4%) oraz w województwie małopolskim (97,3%).

W mieście Tarnowie w sektorze publicznym zarejestrowanych było 325 podmiotów, a więc nastąpił spadek o 17,1% w stosunku do roku 2007. Tendencja spadkowa wystąpiła również w Nowym Sączu – spadek o 8,9%, w mieście Krakowie tylko o 5,9%, a w województwie małopolskim spadek o 7,8%.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W TARNOWIE WEDŁUG FORM PRAWNYCH W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

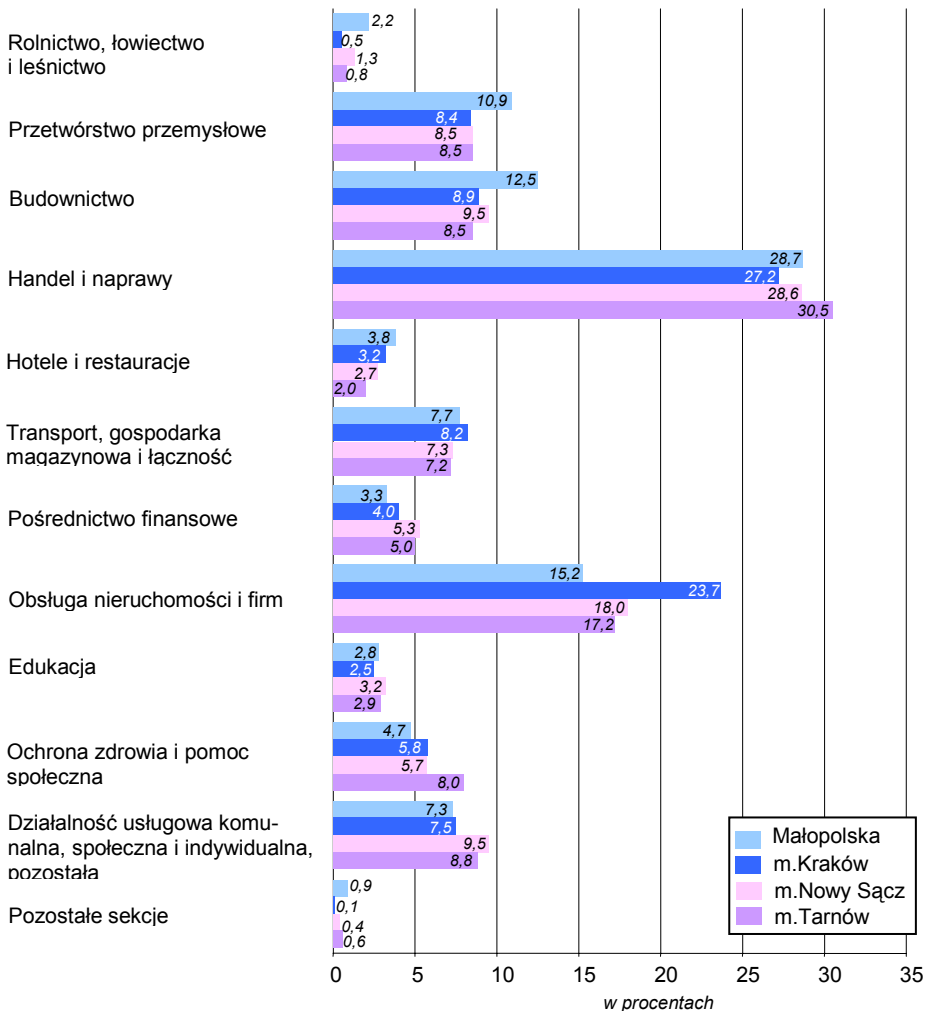

W większości działalność prowadzona była przez osoby fizyczne - 7524, co stanowiło 74,1% ogółu zarejestrowanych podmiotów. Spółki cywilne stanowiły 8,8% ogółu (896 podmiotów) i jest to spadek o 3,6% w stosunku do ubiegłego roku. Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 717 podmiotów, w tym 88 z nich to spółki z udziałem kapitału zagranicznego. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego nie uległa zmianie w stosunku do roku

poprzedniego. Udział spółek handlowych z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie podmiotów wynosi w Tarnowie 0,9%, w Nowym Sączu 0,8%, w Krakowie 2,3%, a w województwie 1,1%.

Ponadto w mieście Tarnowie działało 31 fundacji, 277 stowarzyszeń i organizacji społecznych, 47 spółdzielni. Liczba fundacji i spółdzielni w porównaniu do 2007 roku nie uległa zmianie, natomiast liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych wzrosła o 6,1%.

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W TARNOWIE
WEDŁUG SEKCJI PKD W 2008 R.
Stan w dniu 31 XII**

Analizując podmioty gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności zauważamy, że nadal niezmiennie od lat w mieście Tarnowie dominuje działalność handlowa. Taki rodzaj działalności prowadzi aż 3095 podmiotów, co stanowi 30,5% ogółu. Działalność handlowa to przede wszystkim handel detaliczny prowadzony przez 2086 podmioty. Handlem hurtowym zajmuje się 696 podmiotów, natomiast sprzedaż, obsługę i naprawę pojazdów samochodowych prowadzi 313 podmiotów.

Działalnością związaną z obsługą nieruchomości oraz usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej zajmują się 1743 podmioty (17,2% ogółu). W sekcji tej dominuje głównie działalność w zakresie projektowania budowlanego prowadzona przez 261 podmioty. Zarządzaniem nieruchomościami na zlecenie zajmuje się 257 podmiotów a działalnością komercyjną gdzie indziej niesklasyfikowaną 227 podmiotów.

Duża grupa podmiotów zajmuje się działalnością budowlaną oraz przetwórstwem przemysłowym - po 868 podmiotów. Działalności w zakresie przetwórstwa przemysłowego są bardzo różnorodne: produkcją metalowych wyrobów gotowych zajmuje się 127 podmiotów, produkcją mebli 73 podmioty, produkcją odzieży 71 podmiotów, a produkcją drewna i wyrobów z drewna 46 podmiotów. W budownictwie najwięcej podmiotów, bo 276 wykonuje roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków, budową dróg kołowych i szynowych zajmuje się tylko 26 podmiotów.

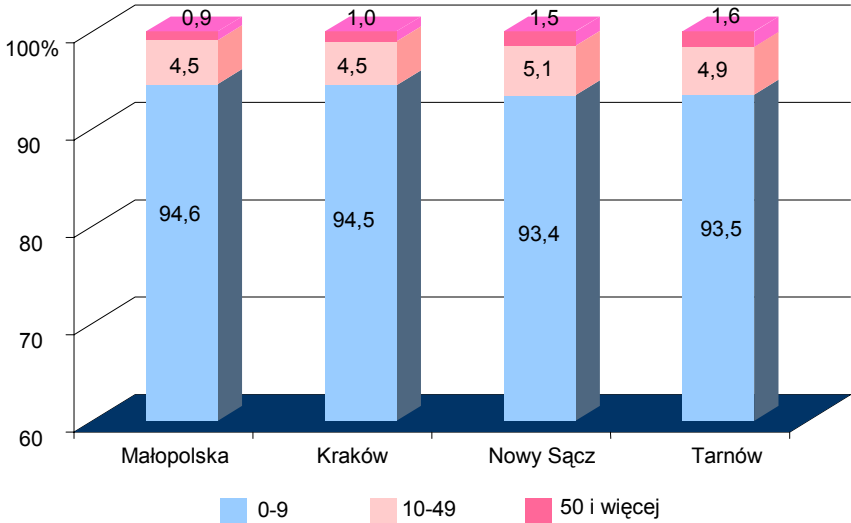
Transportem zajmuje się 736 podmiotów. Działalność transportowa to głównie działalność taksówek osobowych, taką działalność prowadzi 318 podmiotów i prawie tyle samo podmiotów zajmuje się transportem drogowym towarów (313 podmiotów).

Spośród 512 podmiotów prowadzących usługi pośrednictwa finansowego aż 353 podmioty zajmują się działalnością pomocniczą związaną z ubezpieczeniami i funduszami emerytalno-rentowymi.

Działalność związaną z hotelami i gastronomią prowadzi 205 podmiotów.

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ
WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH W 2008 R.**

Stan w dniu 31 XII

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących, w mieście Tarnowie dominują małe firmy o liczbie pracujących do 9 osób. Jest ich 9499, co stanowi 93,5% ogółu. Podmiotów średnich, o liczbie pracujących od 10 do 49 osób jest 495, co stanowi 4,9% ogółu. Niezmienna od kilku lat jest ilość podmiotów z liczbą pracujących od 50 do 249 osób – 142 podmioty. Podmiotów z liczbą pracujących od 250 do 999 osób jest 18, a 4 podmioty z liczbą pracujących powyżej 1000 osób.

W 2008 roku w porównaniu do 2007 roku zwiększyła się o 50 liczba podmiotów małych (0-9 pracujących) oraz o 30 liczba podmiotów średnich (10-49 pracujących), natomiast o 1 zmniejszyła się liczba podmiotów dużych (50 i więcej pracujących).

Podmioty gospodarki narodowej w Tarnowie według liczby pracujących oraz sekcji PKD w 2008 r. Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Razem	10158	9499	495	142	18	4
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo ..	79	75	3	1	-	-
Rybnictwo	3	3	-	-	-	-
Górnictwo	8	7	1	-	-	-

Podmioty gospodarki narodowej w Tarnowie według liczby pracujących oraz sekcji PKD w 2008 r. Stan w dniu 31 XII (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Przetwórstwo przemysłowe	868	747	83	31	5	2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	5	2	-	1	1	1
Budownictwo	868	806	49	10	3	-
Handel i naprawy	3095	2941	136	18	-	-
Hotele i restauracje	205	188	14	3	-	-
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	736	716	13	4	3	-
Pośrednictwo finansowe	512	509	2	1	-	-
Obsługa nieruchomości i firm	1743	1688	41	13	1	-
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i zdrowotne	37	19	3	13	2	-
Edukacja	296	176	98	21	1	-
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	810	771	23	13	2	1
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	892	850	29	13	-	-
Organizacje i zespoły eksterytorialne	1	1	-	-	-	-

W 2008 roku do rejestru REGON wpisano 945 nowych podmiotów, tj. o 1,6% więcej niż w 2007 roku.

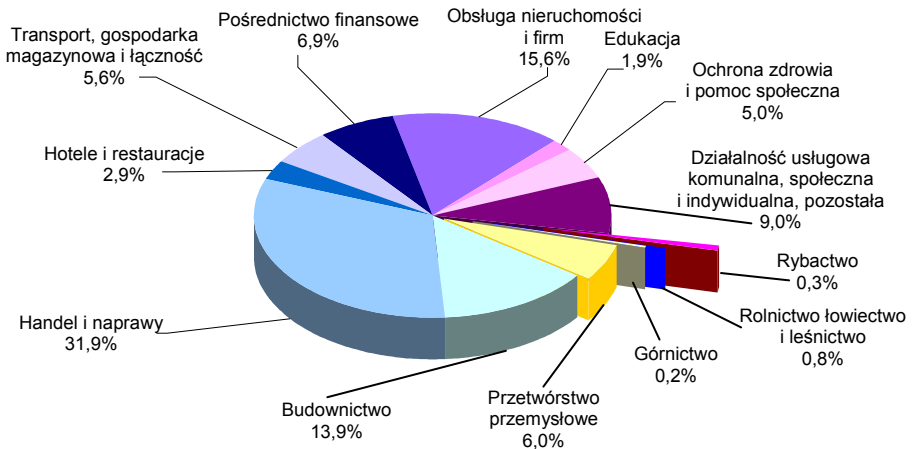
Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w 2008 roku w stosunku do ogółu podmiotów w mieście Tarnowie wynosi 9,3% i jest nieznacznie wyższa niż w województwie małopolskim, gdzie wskaźnik kształtował się na poziomie 9,0%. W mieście Krakowie zarejestrowano 8711 podmiotów co stanowi 8,2% ogółu podmiotów natomiast w Nowym Sączu zarejestrowano 943 podmioty i stanowi to 11,2 % ogółu podmiotów.

Analizując strukturę nowo powstałych podmiotów według sekcji warto podkreślić, że w mieście Tarnowie dominowały podmioty prowadzące głównie działalność handlową, zajmujące się obsługą nieruchomości i firm, budownictwem, pośrednictwem finansowym i ochroną zdrowia.

Największy wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w mieście Tarnowie w porównaniu z rokiem 2007 wystąpił

w sekcji Hotele i restauracje – wzrost o 50%, Budownictwo – wzrost o 33,7%, w sekcji Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała – wzrost o 23,2%, Transport - wzrost o 8,2%.

PODMIOTY NOWO ZAREJESTROWANE W TARNOWIE W 2008 R.

Działalności prowadzone w mieście Tarnobrzeg „z powodzeniem”, dla których liczba podmiotów nowo powstałych przewyższa liczbę podmiotów wykreślonych to:

- usługi taksówkowe oraz wynajmowanie samochodów osobowych z kierowcą (2-krotnie więcej podmiotów rozpoczęło taką działalność niż ją wykreśliło),
- działalność ubezpieczeniowa,
- sprzedaż pojazdów mechanicznych (jedyne działy z sekcji handel, w którym nastąpił przyrost podmiotów),
- projektowanie budowlane (3-krotnie więcej podmiotów rozpoczęło działalność niż ją wykreśliło),
- usługi fryzjerskie i kosmetyczne.

Uwzględniając jako kryterium liczbę pracujących działalność rozpoczęło 937 małych podmiotów, 7 podmiotów średnich i 1 podmiot duży.

W omawianym okresie z rejestru REGON wykreślono 823 podmioty tj. o 2,7% więcej w stosunku do 2007 r. Liczba podmiotów, które zakończyły działalność w 2008 roku w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosi 8,1%. Dla województwa małopolskiego wskaźnik ten jest nieco niższy i wynosi 6,4%. W mieście Krakowie wykreślono 7168 podmiotów, co stanowi 6,8% ogółu podmiotów, natomiast w Nowym Sączu wykreślono 563 podmioty, co stanowi 6,7% ogółu podmiotów.

W mieście Tarnowie najwyższy procentowy wzrost wykreśleń w odniesieniu do poprzedniego roku odnotowano w sekcji Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (o 166,7%), w sekcji Ochrona zdrowia i pomoc społeczna (o 47,1%), w sekcji Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała (o 42,1%), w sekcji Przetwórstwo przemysłowe (o 33,3%).

Z powyższych danych wynika, że w 2008 roku w mieście Tarnowie więcej podmiotów zarejestrowało swoją działalność niż zlikwidowało (liczba podmiotów zwiększyła się o 122).

Uwzględniając jako kryterium liczbę pracujących działalność zlikwidowało 800 podmiotów małych, 16 podmiotów średnich i 7 podmiotów dużych.

INFRASTRUKTURA SOCJALNA

EDUKACJA

W roku szkolnym 1999/2000 rozpoczęto wdrażanie reformy systemu oświaty:

- ośmioletnie szkoły podstawowe przekształcono w szkoły sześcioletnie;
- powstały trzyletnie gimnazja.

Od roku szkolnego 2002/2003 zaczęły funkcjonować szkoły ponadgimnazjalne:

- zasadnicze szkoły zawodowe - dwu- i trzyletnie;
- licea ogólnokształcące – trzyletnie;
- licea profilowane – trzyletnie;
- technika – czteroletnie.

Kolejny etap reformy wprowadził w roku szkolnym 2004/2005 nowe typy szkół działające na podbudowie zasadniczych szkół zawodowych:

- technika uzupełniająca – trzyletnie;
- uzupełniająca licea ogólnokształcące – dwuletnie.

W roku szkolnym 2004/2005 wprowadzono obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci sześcioletnich w przedszkolach lub oddziałach przedszkolnych zorganizowanych przy szkołach podstawowych.

Wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2008/2009 w Tarnowie objęto 3,2 tys. dzieci w 30 przedszkolach i 3 oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych, tzw. „zerówkach”. W porównaniu z ubiegłym rokiem szkolnym liczba dzieci w placówkach przedszkolnych nieznacznie wzrosła (o 2,0%) w przeciwieństwie do dwóch poprzednich lat, kiedy utrzymywała się tendencja spadkowa liczby dzieci.

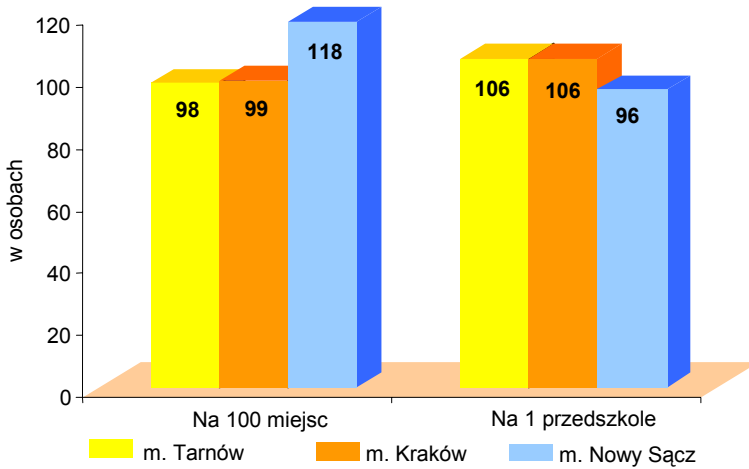
Inaczej przedstawiała się sytuacja w Krakowie i Nowym Sączu. Na przestrzeni 4 ostatnich lat liczba dzieci przedszkolnych wzrosła w Krakowie o 8,6% do poziomu 21,6 tys., a w Nowym Sączu liczba dzieci w roku szkolnym 2008/2009 wynosiła 2,4 tys. i była o 7,8% wyższa niż cztery lata wcześniej.

W Tarnowie wskaźnik obłożenia miejsc w przedszkolach wynosił 98 dzieci na 100 miejsc, prawie tyle samo co w Krakowie (99 dzieci na 100 miejsc) wobec 118 w Nowym Sączu. Na 1 przedszkole w Tarnowie przypadało 106 dzieci, tj. dokładnie tyle co w Krakowie. W Nowym Sączu na jedno przedszkole przypadało 96 dzieci.

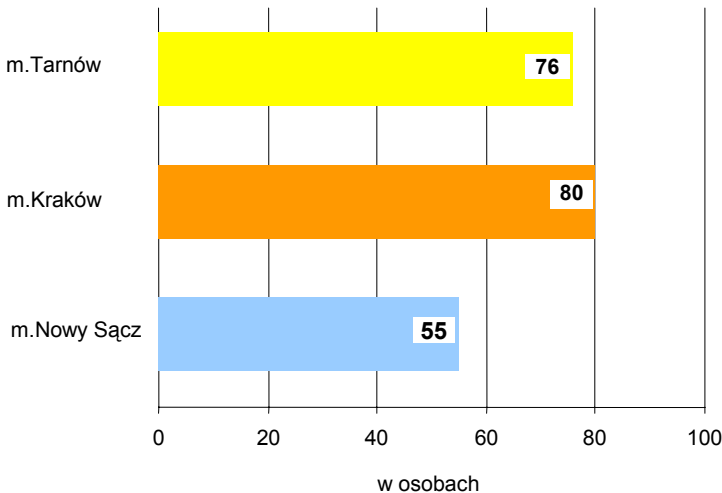

Wskaźnik udziału dzieci przebywających w przedszkolach (bez dzieci sześciolletnich objętych obowiązkowym wychowaniem przedszkolnym) w ogólnej populacji dzieci w wieku 3 do 5 lat w roku szkolnym 2008/2009 w Tarnowie wynosił 76,3% i był zbliżony do wskaźnika w Krakowie, gdzie wynosił on 79,6% wobec 55,2% w Nowym Sączu. Pokazuje on, że w Nowym Sączu nieco ponad połowę, a w Tarnowie i Krakowie ponad 3/4 dzieci, które mogłyby uczęszczać do przedszkoli było oddawane pod opiekę tych placówek.

DZIECI W PRZEDSZKOLACH W TARNOWIE W 2008 R.

DZIECI W PRZEDSZKOLACH W TARNOWIE W WIEKU 3-5 LAT NA 100 DZIECI OGÓŁEM W TYM WIEKU W 2008 R.

Obowiązkowym wychowaniem przedszkolnym w Tarnowie zostało objętych 951 dzieci sześciolletnich i było to o 34 mniej niż w poprzednim roku. Z ogólnej liczby tych dzieci jedynie 2,1% uczęszczało do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. W Krakowie ok. 1/4, a w Nowym Sączu blisko 2/3 sześciolatków uczęszczało do oddziałów przedszkolnych. Wynika to z nieco innej organizacji przygotowania do szkoły. W Tarnowie ok. 1/10 placówek zajmujących się przygotowaniem sześciolatków do szkoły to oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, podczas gdy w Krakowie stanowiły prawie 1/3, a w Nowym Sączu 45,5% placówek wychowania przedszkolnego.

W Tarnowie w roku szkolnym 2008/2009 działały tak jak rok wcześniej 24 szkoły podstawowe i 19 gimnazjów. W szkołach podstawowych kształciło się 6,6 tys., a w gimnazjach 4,2 tys. uczniów, a ich liczba na przestrzeni ostatnich pięciu lat systematycznie spadała i zmniejszyła się w porównaniu do roku szkolnego 2004/2005 odpowiednio o 1,4 tys. i 1,0 tys. uczniów.

Efekt malejącej liczby uczniów zaznaczył się również wśród absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów. Szkoły podstawowe ukończyło 1,2 tys. uczniów, tj. o 5,4% mniej niż rok wcześniej, a liczba absolwentów w gimnazjach zmniejszyła się z 1,6 tys. w roku 2007/2008 do 1,4 tys. w omawianym roku szkolnym.

Tendencja spadkowa liczby uczniów utrzymywała się również w szkołach w Krakowie i Nowym Sączu. W krakowskich szkołach podstawowych w stosunku do poprzedniego roku szkolnego liczba uczniów spadła o 1,7% do poziomu 36,1 tys. uczniów, a w gimnazjach o 3,7% i liczba uczniów wynosiła 20,9 tys. W Nowym Sączu w szkołach podstawowych nastąpił spadek liczby uczniów o 5,1% w stosunku do poprzedniego roku szkolnego do poziomu 5,4 tys. uczniów, a w gimnazjach uczyło się 3,3 tys. uczniów, czyli o 6,0% mniej niż rok wcześniej.

W szkołach ponadgimnazjalnych dla młodzieży kształcących w Tarnowie 12,6 tys. uczniów spadek lub wzrost liczby uczniów był ściśle powiązany z typem szkoły. W roku szkolnym 2008/2009 wzrosło zainteresowanie szkołami dającymi wykształcenie zawodowe – zasadnicze lub średnie. Drastycznie spadła liczba uczniów kształcących się w liceach profilowanych, które nie dają średniego wykształcenia zawodowego, a przygotowanie do matury i studiów wyższych odbiega poziomem od liceów ogólnokształcących.

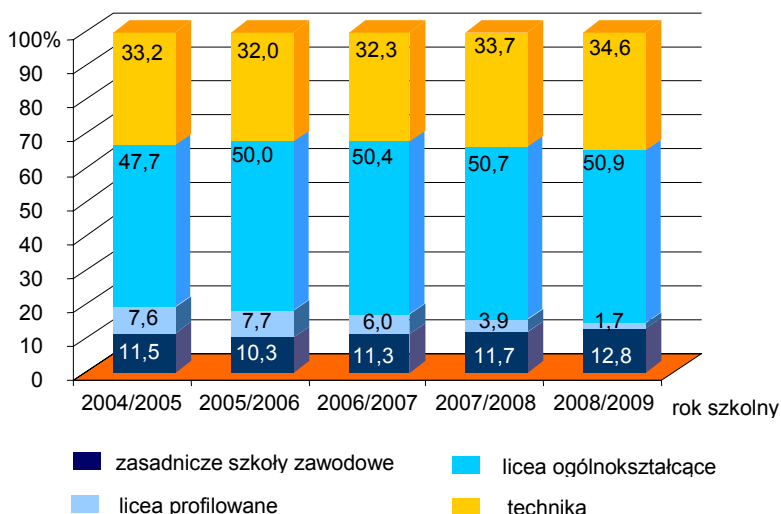
W Tarnowie w liceach ogólnokształcących po czterech latach wzrostowej tendencji liczby uczniów rok szkolny 2008/2009 był rokiem niewielkiego spadku ich liczby. W szkołach tych kształciło się 6,4 tys. uczniów, tj. o 0,5% mniej niż w poprzednim roku szkolnym, ale o 3,7% więcej niż pięć lat wcześniej. Dwadzieścia tarnowskich liceów ogólnokształcących skupiało ponad połowę populacji uczniów pobierających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych dla młodzieży.

W omawianym roku szkolnym drugą co do wielkości grupę młodzieży (34,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych) kształciły technika, w których uczyło się 4,4 tys. uczniów. W placówkach tych zdobywają oni zawody wymagające specjalistycznej wiedzy technicznej oraz zdają maturę umożliwiającą dalsze kształcenie.

W ciągu ostatnich czterech lat liczba uczniów w tych szkołach systematycznie wzrastała i w ostatnim roku była wyższa o 2,0% niż rok wcześniej i o 7,9% niż w roku szkolnym 2005/2006.

W zasadniczych szkołach zawodowych po znacznym spadku liczby uczniów w roku szkolnym 2005/2006 (o 12,9% w porównaniu z poprzednim rokiem) powróciła tendencja wzrostowa. W roku szkolnym 2008/2009 liczba uczniów wynosiła 1,6 tys. osób, tj. o 8,4% więcej niż w poprzednim roku szkolnym.

STRUKTURA UCZNIÓW W SZKOŁACH ŚREDNICH DLA MŁODZIEŻY W TARNOWIE W LATACH 2004-2008

Od roku szkolnego 2004/2005 gwałtownie spadała liczba uczniów w liceach profilowanych, które kończą się maturą, ale nie dają możliwości wyuczenia konkretnego zawodu, a jedynie prowadzą naukę w określonym profilu kształcenia. W roku szkolnym 2008/2009 liczba uczniów w tych liceach spadła do 210 i była o 58% niższa niż rok wcześniej.

W roku szkolnym 2008/2009 w tarnowskich szkołach policealnych kształciło się 3,7 tys. uczniów. W ciągu ostatnich pięciu lat stale wzrastało zainteresowanie kształceniem w tym typie szkół. W ostatnim roku szkolnym liczba uczniów wzrosła o prawie 1/3 w porównaniu do roku poprzedniego i o 70% w stosunku do roku szkolnego 2004/2005.

Również szkoły dla dorosłych kształciły coraz więcej uczniów, których liczba w roku szkolnym 2008/2009 wynosiła 2,0 tys. i była o 42% wyższa niż rok wcześniej.

W Tarnowie w roku akademickim 2008/2009 funkcjonowały, tak jak rok wcześniej, dwie szkoły wyższe: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa oraz Małopolska Wyższa Szkoła Ekonomiczna. Kształciło się w nich 7,8 tys. studentów (o 5,2% więcej niż przed rokiem), z czego na studiach stacjonarnych 4,1 tys. osób (niewiele ponad połowę ogólnej liczby studentów). Jedynie 1/10 populacji studentów tarnowskich uczelni kształciła się na studiach magisterskich, co wynika z braku uprawnień do prowadzenia studiów magisterskich w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej. Zdecydowana większość to studenci studiów zawodowych z tytułem licencjata (78,3%) lub inżyniera (8,4%). Wśród studentów przeważały kobiety stanowiące 63,7% ogółu. W roku akademickim 2008/2009 obie uczelnie opuściło 2,1 tys. studentów. Ponad 3/4 absolwentów ukończyło studia zawodowe z tytułem licencjata, 15,5% otrzymało tytuł magistra, a pozostałe 7,5% absolwentów ukończyło studia zawodowe z tytułem inżyniera.

Poza tarnowskimi uczelniami możliwość kształcenia oferowały cztery uczelnie z innych miast prowadzące w Tarnowie oddziały zamiejscowe: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Wyższa Szkoła Biznesu w Nowym Sączu, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie oraz Papieaska Akademia Teologiczna w Krakowie. W placówkach tych studiowało 2,1 tys. studentów.

OCHRONA ZDROWIA

W Tarnowie w 2007 roku funkcjonowały, tak jak w latach wcześniejszych, dwa szpitale publiczne. Wskaźnik liczby łóżek na 10 tys. ludności wynosił 85,4%, czyli na każde łóżko szpitalne przypadało 117 osób, tj. o 3 osoby więcej niż rok wcześniej. Wskaźnik ten był jednym z najwyższych w województwie małopolskim. W Nowym Sączu na każde 10 tys. ludności przypadało 66,7 łóżka (150 osób na łóżko), w Krakowie 70,1 łóżka (142 osoby na łóżko), a wskaźnik wojewódzki był jeszcze niższy i wynosił 41,5 łóżka, czyli 241 osób przypadało na 1 łóżko.

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej były realizowane przez zakłady opieki zdrowotnej oraz praktyki lekarskie.

W Tarnowie w 2008 roku funkcjonowało 40 zakładów opieki zdrowotnej (o 2 więcej niż rok wcześniej), z których zdecydowaną większość – 85% stanowiły placówki niepubliczne. W ogólnej liczbie 1578,7 tys. porad większość, bo 55,1% udzieliły niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Rok wcześniej to publiczne zakłady opieki zdrowotnej udzieliły większości, tj. 51,3% z łącznej liczby 1696,3 tys. porad.

Podobnie w Krakowie i w Nowym Sączu większość porad udzielały niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, a ich przewaga nad poradami udzielonymi przez placówki publiczne była jeszcze większa i wynosiła odpowiednio około 4/5 i ponad 2/3 ogółu porad udzielonych w każdym z tych miast.

Oprócz zakładów opieki zdrowotnej w ramach ambulatoryjnej opieki porad udzielało 16 lekarzy prowadzących praktyki lekarskie w zakresie usług finansowanych ze środków publicznych. Udzielili oni 52,5 tys. porad, co stanowiło ponad 3% wszystkich porad ambulatoryjnych.

W łącznej liczbie porad ambulatoryjnych udzielonych w 2008 roku 201,8 tys. to porady stomatologiczne.

Pomoc medyczną w nagłych wypadkach w 2008 roku w Tarnowie świadczyły 3 specjalistyczne i 1 podstawowy zespół ratownictwa medycznego oraz 1 szpitalny oddział ratunkowy. Odnotowano 13,7 tys. wyjazdów na wezwania, podczas których udzielono pomocy 15,3 tys. osób. Wyjazdy na miejsce zdarzenia w domu poszkodowanych stanowiły prawie 96% wszystkich wyjazdów. Rok wcześniej w Tarnowie istniało 5 zespołów wyjazdowych

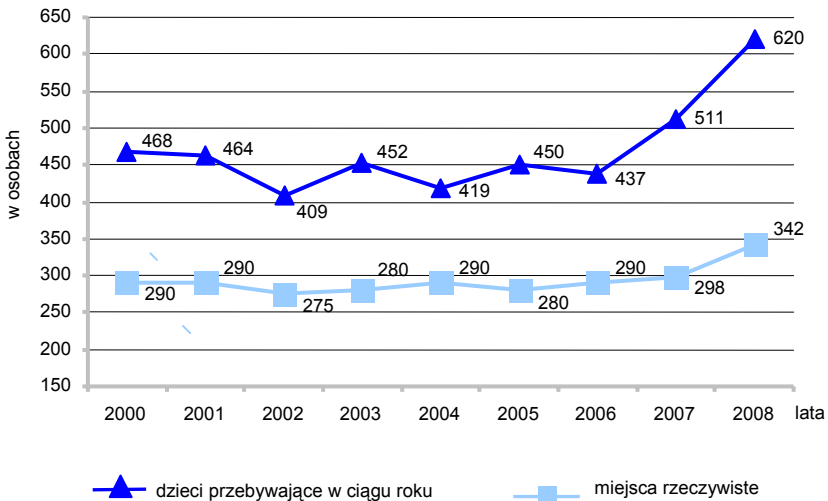
i 1 szpitalny oddział ratunkowy. Zespoły wyjeżdżały 18,8 tys. razy, a 82% tych wyjazdów dotyczyło zdarzeń w domu poszkodowanych,

W 2008 roku w izbie przyjęć i szpitalnym oddziale ratunkowym udzielono 28,3 tys. porad (w poprzednim roku 27,3 tys.). Szpitalny oddział ratunkowy dysponował 16 miejscami, w których w ciągu roku leczonych było w trybie dziennym 11 tys. osób, czyli o 0,4 tys. więcej niż rok wcześniej.

Zaopatrzenie ludności w leki i środki medyczne zapewniały apteki. W Tarnowie na koniec 2008 roku działało 56 aptek ogólnodostępnych, o 4 mniej niż w poprzednim roku. Wszystkie apteki w Tarnowie należały do sektora prywatnego, dwie z nich pełniły dyżur nocny stały, a jedna okresowy. Zatrudniały one 312 pracowników, w tym 140 magistrów. Na 1 aptekę przypadało w 2008 roku 2,1 tys. osób. W Nowym Sączu dostępność leków i środków farmaceutycznych była większa niż w Tarnowie, gdyż na 1 aptekę przypadało 1,9 tys. osób. W Krakowie 1 apteka miała do zaopatrzenia 2,7 tys. osób.

Do placówek ochrony zdrowia zaliczamy również żłobki. Na terenie Tarnowa działało w 2008 roku 6 żłobków dysponujących 342 miejscami. Liczba miejsc wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 14,8%. Na koniec omawianego okresu w żłobkach przebywało 341 dzieci, w tym 155 dzieci w wieku 2 lat. W ciągu roku w placówkach przebywało 620 dzieci, a przeciętny pobyt dziecka wynosił 75,6 dnia i był dłuższy niż rok wcześniej o 12,2 dnia.

ŻŁOBKI TARNOWIE W LATACH 2000-2008

W Krakowie w 2008 roku działały 22 żłobki, a średni czas pobytu dziecka był krótszy niż w Tarnowie i wynosił 71,9 dnia. W Nowym Sączu, w którym funkcjonował 1 żłobek, przeciętny pobyt dziecka wynosił 94,2 dnia. W żłobkach w Krakowie była więc najwyższa rotacja dzieci, a w Nowym Sączu najniższa.

POMOC SPOŁECZNA

W końcu 2008 roku w Tarnowie prowadziło działalność 9 (rok wcześniej 8) placówek stacjonarnej pomocy społecznej:

- 5 domów pomocy społecznej;
- 2 placówki zapewniające w ramach działalności gospodarczej i statutowej opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku;
- 1 dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- 1 dom dla bezdomnych.

W dyspozycji placówek pomocy społecznej było 546 miejsc, w tym przeważająca większość tych miejsc – 71,1% w domach pomocy społecznej. W zakładach stacjonarnej pomocy społecznej przebywało 530 mieszkańców i było ich o 6,2% więcej niż w roku poprzednim. Na umieszczenie w tych placówkach oczekiwało 11 osób. Swój pobyt w placówce przynajmniej w części opłacało 85,3% mieszkańców.

Mimo, że tylko 2 placówki należały do sektora publicznego to dysponowały one ponad połową wszystkich miejsc. Również w Krakowie i Nowym Sączu większość miejsc dla pensjonariuszy zapewniały jednostki sektora publicznego, a przewaga ich była jeszcze większa i wynosiła odpowiednio 67,8% oraz 89,3%.

W ramach pomocy społecznej w 2008 w Tarnowie działały, tak jak w poprzednim roku, 3 całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze dla dzieci i młodzieży dysponujące 90 miejscami. Na koniec 2008 roku przebywało w nich 89 wychowanków, z tego 61 w 2 placówkach socjalizacyjnych, a 28 w placówce interwencyjnej. Liczba wychowanków zwiększyła się w stosunku do ubiegłego roku o 12,7%.

W ciągu całego roku przez placówki tego typu przewinęło się 221 wychowanków.

Opiekę nad dziećmi i młodzieżą sprawowały 4 placówki wsparcia dziennego dysponujące 195 miejscami. W ciągu roku objęły one pomocą 193 wychowanków.

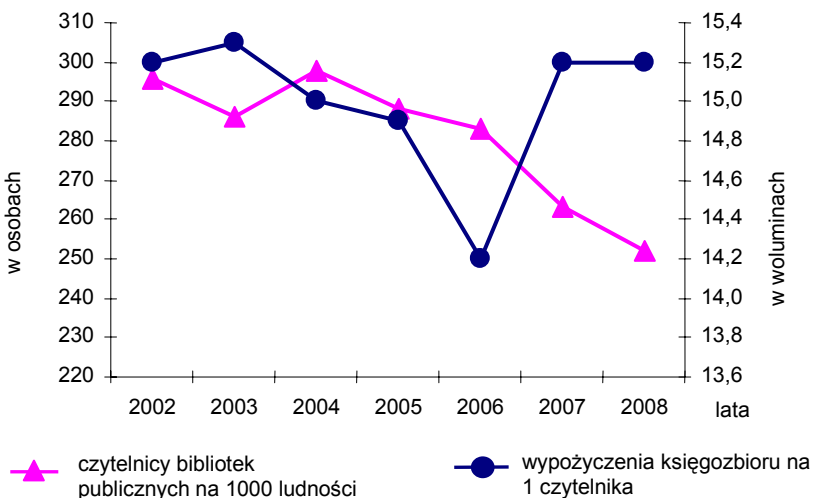
Dzieci i młodzież pozbawione całkowicie lub częściowo opieki ze strony rodziny miały ją zapewnioną przez rodziny zastępcze. W 2008 roku na terenie miasta funkcjonowało 78 rodzin zastępczych obejmujących opieką 116 dzieci. Zdecydowana większość to rodziny spokrewnione z dziećmi stanowiące 87,2% ogółu tych rodzin w Tarnowie, 85,4% w Krakowie i 74,3% w Nowym Sączu.

W 2008 roku Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej udzielały pomocy między innymi poprzez wypłacenie świadczeń. W 2008 roku w Tarnowie kwota świadczeń wyniosła 11175,9 tys. zł. Na 1 mieszkańca przypadało więc 96,54 zł. W Krakowie na 1 mieszkańca przypadało 82,55 zł a w Nowym Sączu 89,49 zł.

KULTURA

Na terenie Tarnowa w 2008 roku prowadziło działalność 16 publicznych placówek bibliotecznych: 12 bibliotek (w tym 11 filii) oraz 4 punkty biblioteczne. W stosunku do roku poprzedniego pojawił się jeden nowy punkt biblioteczny.

DZIAŁALNOŚĆ PUBLICZNYCH BIBLIOTEK W TARNOWIE W LATACH 2002-2008

Na przestrzeni kilku ostatnich lat utrzymywała się tendencja spadkowa liczby czytelników. Na każdy 1000 mieszkańców Tarnowa przypadło 252 czytelników wobec 271 w Krakowie i 255 w Nowym Sączu. Spadała również liczba wypożyczeń z 464,9 tys. woluminów w 2007 roku do 442,4 tys. w omawianym roku. Wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika w Tarnowie – rok do roku nie zmienił się i wynosił 15,2 – był jednak niższy niż w Nowym Sączu i Krakowie, gdzie wynosił odpowiednio 16,4 oraz 16,6.

W 2008 roku 4 tarnowskie muzea (w tym 2 oddziały) udostępniały swoje zbiory zwiedzającym. Niestety tylko jeden obiekt był przystosowany dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ostatnim roku znacznie spadła popularność tych placówek kulturalnych. Liczba zwiedzających zmniejszyła się o 21,7% i wynosiła 28,8 tys. Największy odsetek zwiedzających to młodzież szkolna w zorganizowanych grupach stanowiąca 60% ogółu zwiedzających. Zaprezentowano 8 wystaw czasowych własnych w kraju i 10 wystaw obcych krajowych i zagranicznych. W Nowym Sączu, dla porównania, 3 muzea odwiedziło 55,3 tys. osób (w tym 40,2% uczniów).

Trzy tarnowskie galerie przygotowały w 2008 roku 67 wystaw, które odwiedziło 24,1 tys. osób. W swojej działalności wydawniczej placówki te przedstawiały głównie foldery, plakaty i katalogi w nakładzie 8,5 tys. sztuk.

W 2008 roku na terenie Tarnowa działały dwa kina stałe dysponujące 927 miejscami, w tym jedno przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ciągu roku odbyło się 2,5 tys. seansów (o 12,4% mniej niż rok temu), w których uczestniczyło 149,4 tys. widzów. Na jeden seans przypadało 60 widzów, tj. o 7 więcej niż w 2007 roku. Liczba widzów na jeden seans była znacznie wyższa niż w Nowym Sączu i Krakowie gdzie wynosiła odpowiednio 35 i 26 osób.

W 2008 roku w Tarnowie działalność kulturalną prowadziły dwie sceny teatralne, orkiestra kameralna i agencja rozrywkowa. Do dyspozycji w teatrze widzowie mieli 374 miejsca na widowni. W ciągu roku zorganizowano 237 przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 40,9 tys. widzów.

W Tarnowie w 2007 roku działały 2 domy kultury, 2 ośrodki kultury i 2 kluby. Zorganizowały one 196 imprez, w których uczestniczyło 116,3 tys. osób. W placówkach tych działało 6 zespołów artystycznych z 47 członkami, 14 kół zrzeszających 1,6 tys. członków i prowadzonych było 20 kursów.

TURYSTYKA

W 2008 roku na dzień 31 lipca w Tarnowie prowadziło działalność 10 obiektów zbiorowego zakwaterowania, w tym 9 całorocznych. Bazę noclegową zapewniały:

- 3 hotele;
- 1 pensjonat;
- 1 inny obiekt hotelowy;
- 1 kemping;
- 4 pozostałe obiekty niesklasyfikowane.

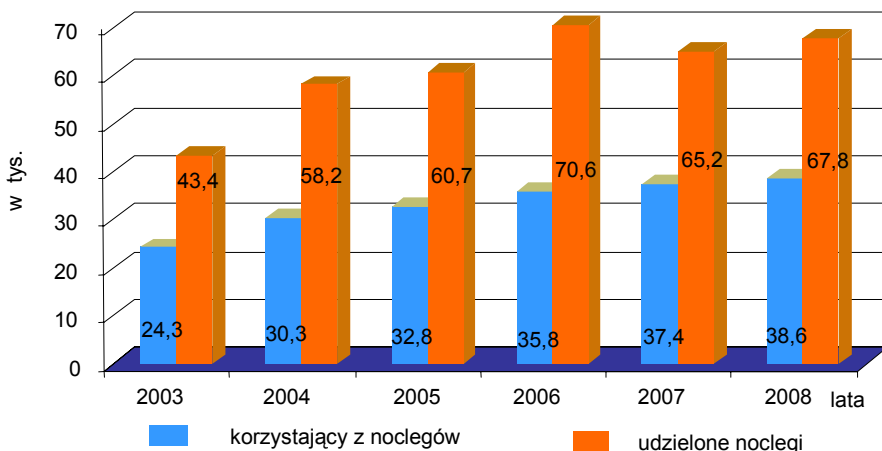
W stosunku do 2007 roku liczba obiektów zwiększyła się o 2 i wzrost ten nastąpił w grupie pozostałych obiektów niesklasyfikowanych, do których zalicza się m.in. internaty i bursy szkolne, które w czasie wakacji lub ferii mogą pełnić funkcję obiektów noclegowych turystyki.

W lipcu obiekty zbiorowego zakwaterowania przygotowały 688 miejsc, których zdecydowana większość - 58,9% - znajdowała się w hotelach. W porównaniu do poprzedniego roku wzrosła liczba wszystkich miejsc noclegowych o ponad 1/5, a liczba udzielonych noclegów w ciągu roku o 4% do poziomu 67,8 tys. noclegów. Chociaż obiekty noclegowe miały w swojej ofercie więcej miejsc niż w 2007 roku to w przypadku kempingów wystąpił duży spadek liczby tych miejsc – o 15,4%.

Liczba turystów korzystających z noclegów była o 3,1% wyższa niż rok wcześniej i wynosiła 38,6 tys. osób. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach turystycznych wynosił 30,6% i był nieznacznie niższy niż w poprzednim roku, gdy wynosił 34,0%. Niemniej, w niektórych obiektach był on zdecydowanie bardziej korzystny.

Najwyższym stopniem wykorzystania miejsc noclegowych mógł się poszczycić, tak jak przed rokiem, pozostały obiekt hotelowy – w trakcie kategoryzacji, w którym wskaźnik ten wynosił 66,3%, w pozostałych obiektach niesklasyfikowanych był ponad dwukrotnie niższy i wynosił 30,1%, a najniższy był na kempingu, gdzie miejsca były wykorzystane w 16,2%.

KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW I UDZIELONE NOCLEGI W OBIEKTACH TURYSTYCZNYCH W TARNOWIE W LATACH 2003-2008

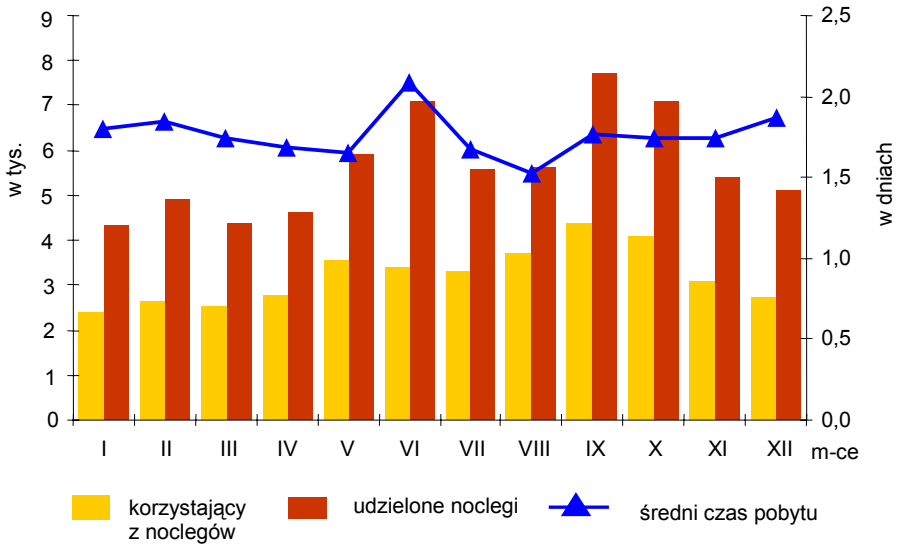

W Krakowie w 2008 roku liczba miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania również wzrosła, o blisko 16% w stosunku do poprzedniego roku, do poziomu 22,4 tys. miejsc. Przeciwnie niż w Tarnobrzegu, liczba udzielonych noclegów spadła w porównaniu z poprzednim rokiem o blisko 8% do poziomu 2735,0 tys. noclegów. W Nowym Sączu liczba miejsc noclegowych utrzymała się na prawie niezmiennym poziomie i wynosiła 612 miejsc, ale liczba udzielonych noclegów, tak jak w Krakowie, spadła w stosunku do ubiegłego roku o 9,0% i wynosiła 38,9 tys. noclegów.

W tarnobrzegskich obiektach noclegowych zatrzymało się 8,0 tys. turystów zagranicznych, tj. o 17,2% mniej niż przed rokiem, ale ich pobyt był na tyle dłuższy, że udzielono im nieznacznie więcej (o 0,6%) noclegów niż w poprzednim roku. Ponad 85% z 8,0 tys. obcokrajowców korzystających z noclegów w Tarnobrzegu zdecydowało się zatrzymać w hotelach.

Średni czas pobytu w obiekcie noclegowym w poszczególnych miesiącach 2008 r. był zróżnicowany i wahał się od 1,52 dnia w sierpniu do 2,09 dni w czerwcu.

**OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA
W TARNOWIE WEDŁUG MIESIĘCY W 2008 R.**

SYTUACJA MIESZKANIOWA**ZASOBY MIESZKANIOWE**

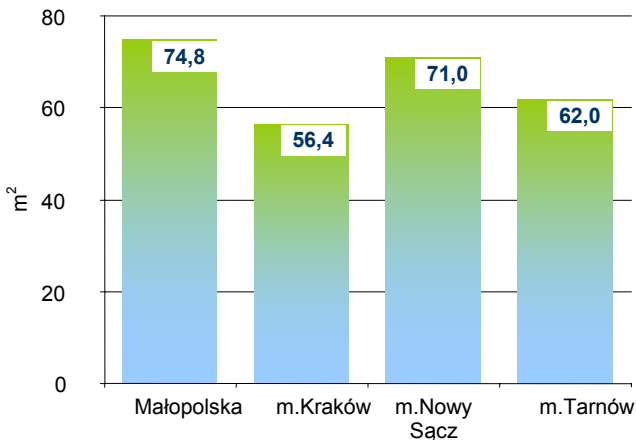
Zasoby mieszkaniowe Tarnowa wynosiły na koniec grudnia 2008 r. 41575 mieszkań, w których znajdowały się 148162 izby o powierzchni 2575,7 tys. m². W odniesieniu do roku ubiegłego liczba mieszkań zwiększyła się o 392, tj. o 1,0%, izb o 1668, tj. o 1,1% oraz powierzchni użytkowej o 37,4 tys. m², tj. o 1,5%. Zasoby mieszkaniowe Tarnowa stanowiły 3,9% zasobów Małopolski. Dla porównania zasoby mieszkaniowe Nowego Sącza stanowiły 2,6% zasobów Małopolski, a miasta Krakowa 29,4%.

STANDARD MIESZKAŃ

Standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania i liczbą izb uległ poprawie w stosunku do roku ubiegłego. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Tarnowie w końcu 2008 r. wynosiła 62,0 m² i zwiększyła się o 0,4 m² w porównaniu z poprzednim rokiem. Jednocześnie, podobnie jak w 2007 roku, mieszkanie posiadało 3,56 izby. W odniesieniu do przeciętnego mieszkania w Małopolsce było mniejsze o 12,8 m² i miało o 0,25 izby mniej. W badanym okresie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Krakowie wynosiła 56,4 m², w którym znajdowało się 3,16 izby, a w Nowym Sączu odpowiednio 71,0 m² i 3,82 izby.

**PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA
I LICZBA IZB W 2008 R.**

Stan w dniu 31 XII

ZALUDNIENIE MIESZKAŃ

Podstawowymi wskaźnikami pozwalającymi określić warunki mieszkaniowe są wskaźniki przedstawiające przeciętną: liczbę izb w mieszkaniu, liczbę osób przypadającą na 1 mieszkanie i na 1 izbę oraz powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę.

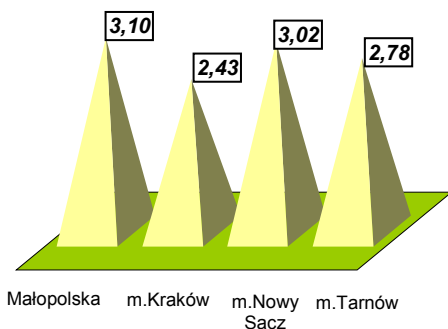
Na jedno mieszkanie w Tarnowie przypadało przeciętnie 2,78 osoby (w Małopolsce 3,10), a na jedną izbę 0,78 osoby (w Małopolsce 0,81).

Statystyczny mieszkaniec Tarnowa miał do dyspozycji w końcu 2008 r. 22,3 m² na osobę, tj. o 0,4 m² więcej niż w ubiegłym roku, podczas gdy mieszkaniec Małopolski dysponował powierzchnią 24,1 m² na osobę, tj. o 0,5% większą niż w końcu 2007 r. Dla porównania na jedno mieszkanie w Krakowie przypadało przeciętnie 2,43 osoby, w Nowym Sączu 3,02 osoby, a na jedną izbę w Krakowie 0,77 osoby, w Nowym Sączu 0,79.

Mieszkańcy Krakowa i Nowego Sącza mieli do dyspozycji większą powierzchnię użytkową mieszkania niż mieszkańcy Tarnowa. W Krakowie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wynosiła 23,3 m², a w Nowym Sączu 23,5 m².

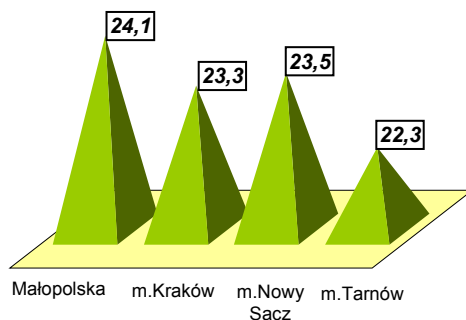
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB NA 1 MIESZKANIE W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ W M² W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W PODSTAWOWE INSTALACJE SANITARNO-TECHNICZNE

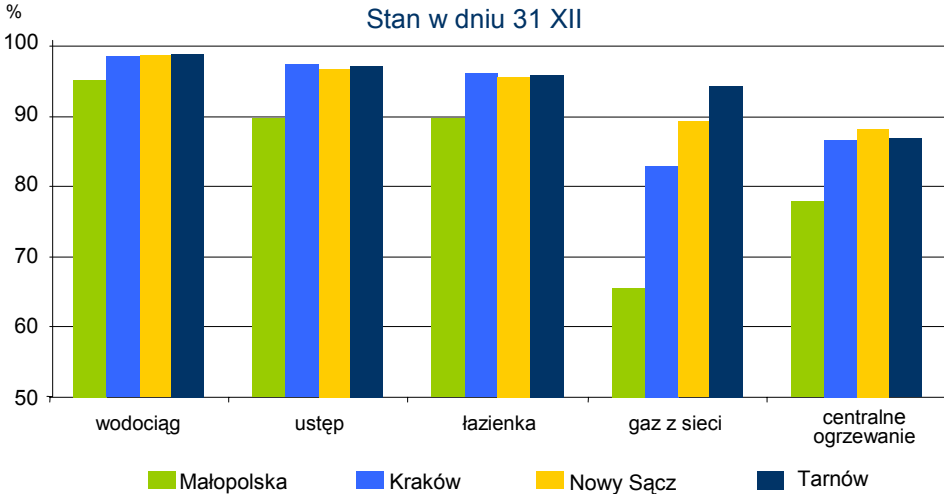
W 2008 r. w Tarnowie najwięcej mieszkań wyposażonych było w wodociąg (98,8%), w mniejszym stopniu w ustęp (97,1) i łazienkę (95,8). Podobnie jak w Tarnowie, ponad 98% mieszkań w Krakowie i Nowym Sączu było wyposażonych w wodociąg, w łazienkę ponad 95%, a w ustęp około 97%.

Największy udział mieszkań wyposażonych w instalacje gazową zanotowano w mieście Tarnowie 94,2%, następnie w Nowym Sączu – 89,3% i w Krakowie – 82,8% mieszkań.

Najwięcej mieszkań posiadających centralne ogrzewanie było w Nowym Sączu – 88,2%, następnie w Tarnowie 86,8% i w Krakowie – 86,6%.

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W PODSTAWOWE INSTALACJE W % OGÓŁU MIESZKAŃ W 2008 R.

Stan w dniu 31 XII

FORMY WŁASNOŚCI

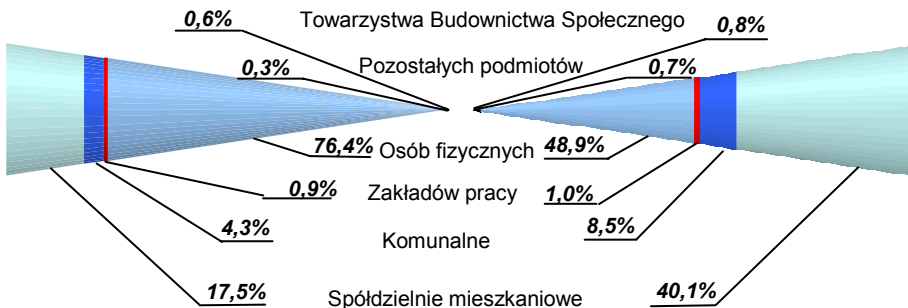
W 2007 r. liczba mieszkań w Tarnowie będących własnością osób fizycznych, w budynkach stanowiących ich własność oraz w budynkach wielomieszkaniowych objętych wspólnotą mieszkaniową wzrosła o 12,4% i wynosiła 20,1 tys. mieszkań, co stanowiło 48,9% zasobów mieszkaniowych ogółem w Tarnowie (w województwie 76,4%).

STRUKTURA MIESZKAŃ WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI W 2007 R.

Stan w dniu 31 XII

MAŁOPOLSKA

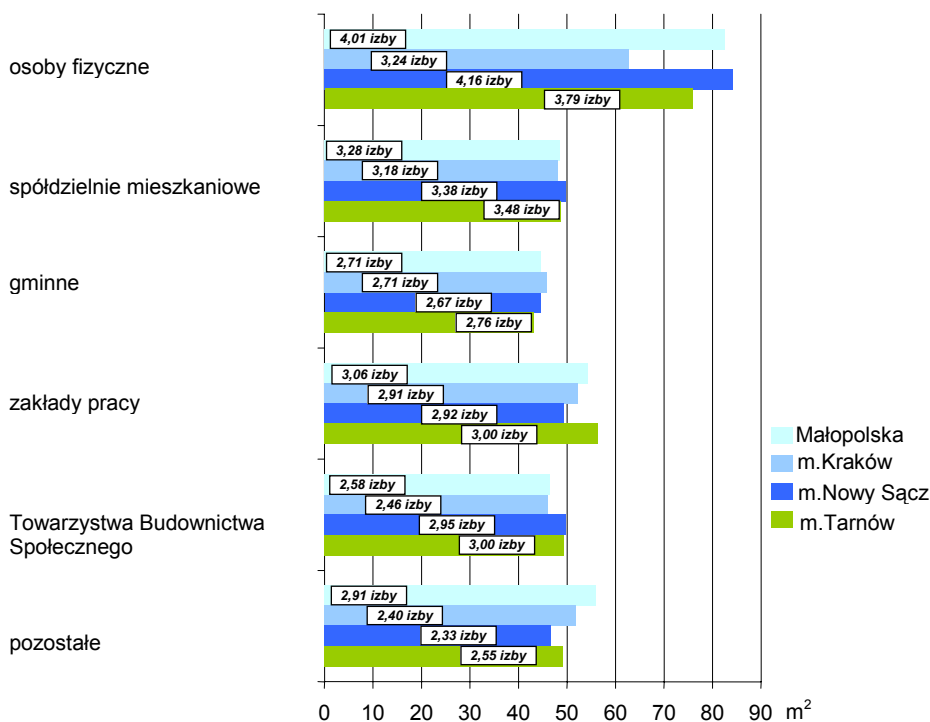
m.TARNÓW

Mieszkania stanowiące własność prywatną charakteryzowały się najwyższą liczbą izb i największą przeciętną powierzchnią użytkową. Przeciętne mieszkanie osoby fizycznej miało 3,79 izby na 75,8 m² powierzchni użytkowej. Dla porównania mieszkanie stanowiące własność osoby fizycznej w Nowym Sączu miało 4,16 izby na 84,2 m² powierzchni użytkowej, a w Krakowie – 3,24 na 62,8 m².

Drugą pod względem liczebności grupę zasobów stanowiły mieszkania spółdzielni mieszkaniowych – 16,5 tys. mieszkań, w porównaniu z 2006 r. mniej o 8,7%. Mieszkania spółdzielcze stanowiły 40,1% zasobów mieszkaniowych Tarnowa ogółem (w województwie – 17,5%). Mieszkania spółdzielni mieszkaniowych dysponowały przeciętnie 3,48 izbami na 48,8 m² powierzchni użytkowej. Przeciętne mieszkanie spółdzielni mieszkaniowej w Nowym Sączu miało 3,38 izby na powierzchni 49,7 m², a w Krakowie odpowiednio: 3,18 i 48,2 m².

**PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA ORAZ PRZECIĘTNA
LICZBA IZB PRZYPADAJĄCA NA 1 MIESZKANIE
WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI W 2007 R.
Stan w dniu 31 XII**

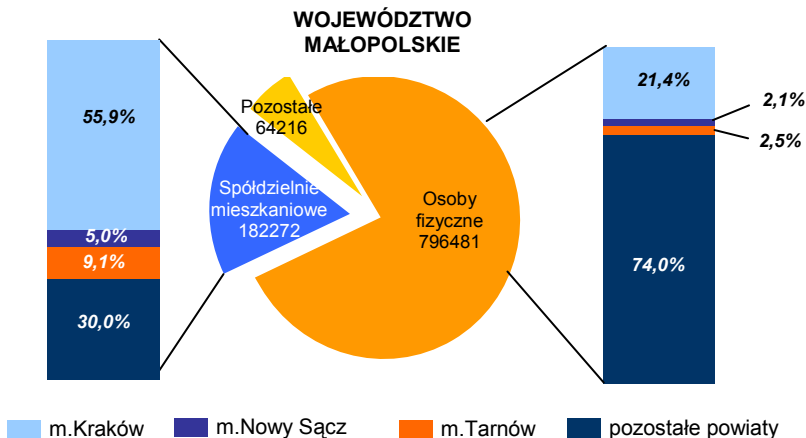
Trzecie miejsce pod względem liczebności zajmowały mieszkania będące własnością gmin – 3,5 tys. mieszkań, co stanowiło 8,5% zasobów ogółem (w Małopolsce – 4,3%). Mieszkania gminne o przeciętnej powierzchni 43,1 m² (2,76 izb) były najmniejsze.

W dalszej kolejności zakłady pracy były w posiadaniu 1,0% zasobów ogółem (w Małopolsce 0,9%), towarzystwa budownictwa społecznego – 0,8% (w Małopolsce – 0,6%) a pozostałe podmioty – 0,7% (w Małopolsce – 0,3%). Mieszkania zakładów pracy dysponowały przeciętnie 3,00 izbami na 56,4 m² powierzchni użytkowej, towarzystw budownictwa społecznego – 3,00 izbami na 49,4 m², a mieszkania pozostałych podmiotów dysponowały najmniejszą ilością izb – 2,55 na 49,1 m² powierzchni użytkowej.

Mieszkania spółdzielni mieszkaniowych będących w posiadaniu mieszkańców trzech miast na prawach powiatu w 2007 r. stanowiły prawie 70% ogólnej ilości mieszkań spółdzielczych w województwie małopolskim. Natomiast mieszkania będące własnością osób fizycznych miast: Krakowa, Tarnowa i Nowego Sącza stanowiły łącznie 26% ogólnej ilości mieszkań osób prywatnych w województwie.

STRUKTURA MIESZKAŃ WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI W MIASTACH NA PRAWACH POWIATU I POZOSTAŁYCH POWIATACH W 2007 R.

Stan w dniu 31 XII

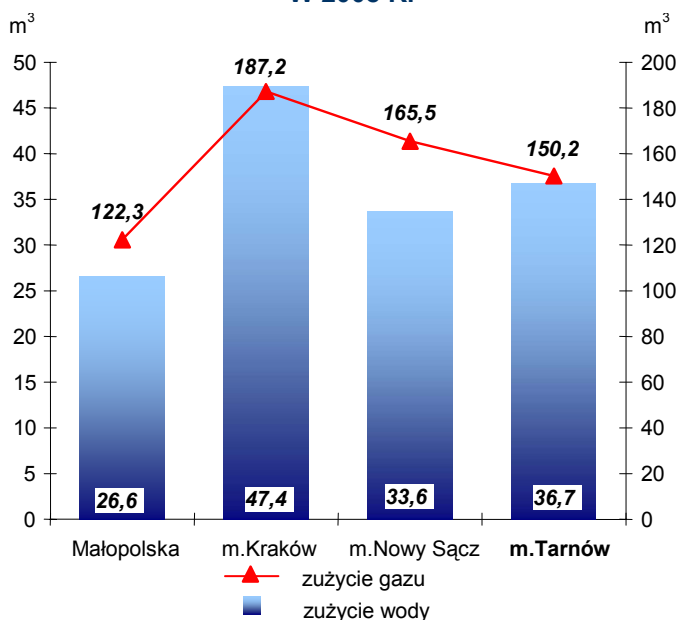

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w Tarnowie wynosiła 287,6 km i wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 1,0%. W badanym okresie o 1,3% wzrosła również ilość czynnych połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i wynosiła na koniec 2008 r. 11,0 tys.

Sposób gospodarowania wodą obrazuje wskaźnik zużycia wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W 2008 r. o 2,0% spadło ogólne zużycie wody w gospodarstwach domowych. Średnie zużycie wody na jednego mieszkańca Tarnowa wyniosło 36,7 m³ (spadek o 1,3%). Dla porównania mieszkaniec Krakowa średnio zużył 47,4 m³ wody, a mieszkaniec Nowego Sącza 33,6 m³.

ZUŻYCIE WODY I GAZU NA 1 MIESZKAŃCA W TARNOWIE W 2008 R.

Rozbudowana została również sieć kanalizacyjna uwzględniająca, oprócz przewodów ulicznych, również kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej. W 2008 r. osiągnęła ona 301,4 km, co oznacza wzrost jej długości o 53,7 km, tj. o 21,7%. W Tarnowie przybyło również 1,4 tys.

połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych (wzrost o 22,5%) i na koniec badanego okresu wynosiła 7,4 tys. szt. Tak dynamiczny rozwój sieci był możliwy dzięki dofinansowaniu inwestycji z europejskiego funduszu ISPA.

Długość sieci gazowej wyniosła 379,4 km i w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła o 0,9%. Zwiększeniu uległa również liczba połączeń gazowych. W 2008 r. o 1014 wzrosła liczba odbiorców gazu, co stanowi wzrost o 2,7% w stosunku do roku poprzedniego. Spadło natomiast w badanym okresie zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych. W przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło 150,2 m³ (spadek o 7,3%), a na jednego odbiorcę 449,2 m³ (spadek o 10,3%).

Spadek zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych zanotowano również w mieście Nowym Sączu - na jednego mieszkańca spadek o 7,7%, a na jednego odbiorcę spadek o 8,0%. Natomiast w przeciwieństwie do miasta Tarnowa i Nowego Sącza w mieście Krakowie wzrost obu wskaźników odpowiednio o: 2,7% i 2,6%.

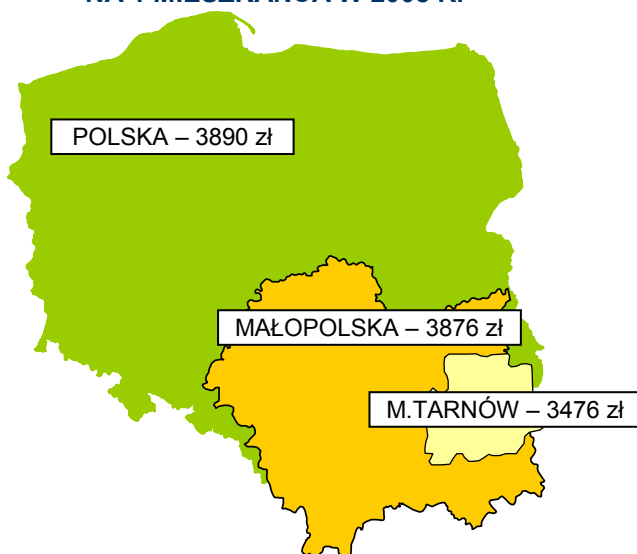
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA

DOCHODY BUDŻETOWE

W 2008 r. w budżecie miasta Tarnowa zgromadzono dochody ogółem w wysokości 402 mln zł. Ich wzrost – 114,0% w porównaniu do roku 2007 znacznie przekroczył średnią miast na prawach powiatu w kraju (105,5%), a także średnią miast w Małopolsce (107,4%).

Na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 3476 zł, czyli o 447 zł więcej niż przed rokiem, jednak jest to nadal najniższa wielkość wśród miast Małopolski, a także niższa od średniej krajowej.

DOCHODY OGÓŁEM MIAST NA PRAWACH POWIATU NA 1 MIESZKAŃCA W 2008 R.

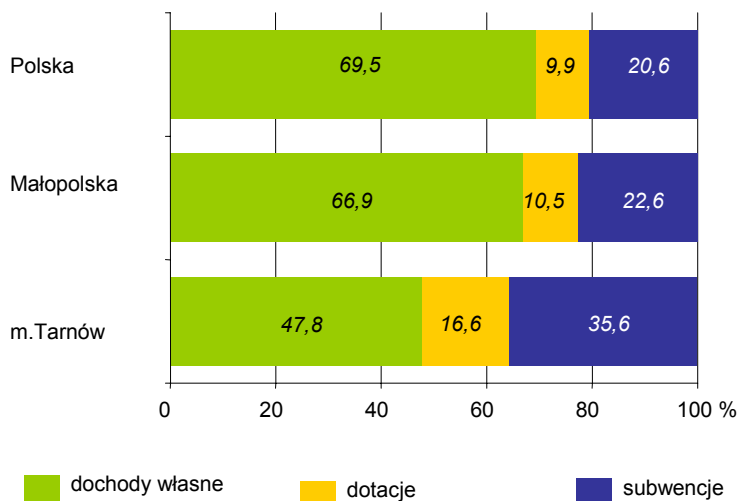
W strukturze dochodów w układzie rodzajowym dochody własne stanowiły 47,8% wszystkich dochodów, natomiast pozostałe środki wpłynęły do budżetu w postaci dotacji (z budżetu państwa, z funduszy celowych i otrzymane na podstawie porozumień samorządowych) – 16,6% oraz subwencji ogólnej – 35,6%. Przewaga środków transferowych, czyli pochodzących z budżetu oznacza, że możliwości miasta w zakresie istotnego zwiększenia dochodów własnych są w pewnym stopniu ograniczone.

Najważniejszymi źródłami dochodów własnych były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych, podatku od nieruchomości oraz

z dochodów z majątku, których udział stanowił odpowiednio: 47,9%, 26,8% i 6,4%. Środki na dofinansowanie zadań własnych pochodzące ze źródeł pozabudżetowych, które w latach poprzednich w istotny sposób zwiększały budżet, w roku 2008 w niewielkim stopniu wpłynęły na jego wzrost.

Struktura dochodów ogółem w układzie rodzajowym, w porównaniu z rokiem 2007 pozostała prawie na tym samym poziomie.

STRUKTURA DOCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W UKŁADZIE RODZAJOWYM W 2008 R.

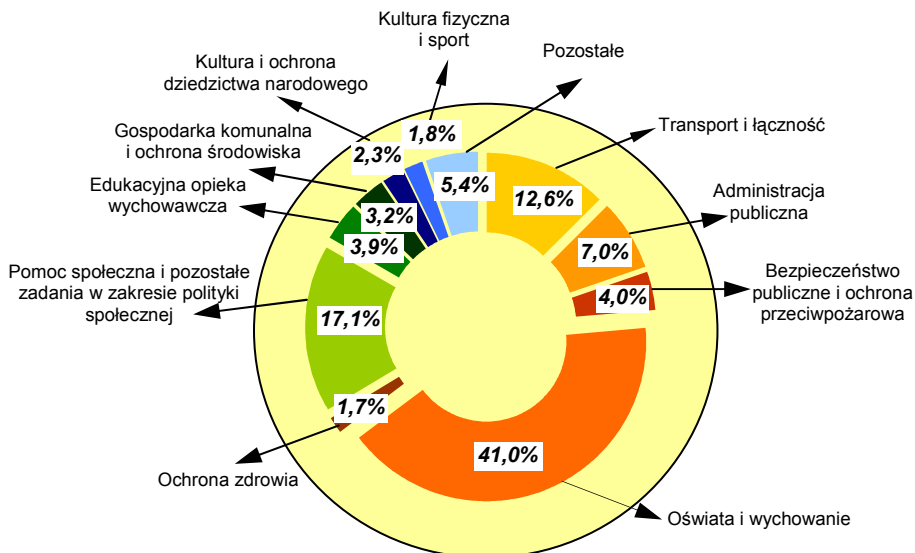
WYDATKI BUDŻETOWE

Wydatki budżetu miasta w 2008 r. zamknęły się kwotą 407 mln zł i wzrosły o 17,2% w porównaniu do roku poprzedniego (w miastach w kraju o 11,5%, a w miastach Małopolski o 6,5%).

Na 1 mieszkańca przypadało średnio 3520 zł, czyli o 535 zł więcej w odniesieniu do roku 2007 (w kraju – 4026 zł – o 427 zł więcej, a w miastach Małopolski – 4063 zł – o 251 zł więcej).

Wydatki bieżące (wynagrodzenia i ich pochodne, dotacje, zakup materiałów i usług) stanowiły 85,5% wszystkich wydatków, natomiast pozostałe środki zostały przekazane na wydatki majątkowe, z dominującym udziałem inwestycji. Na inwestycje przeznaczono 58 mln zł, co oznaczało 502 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca, tj. blisko dwukrotnie więcej, niż przed rokiem (w miastach na prawach powiatu w kraju - 876 zł a w Małopolsce – 751 zł).

STRUKTURA WYDATKÓW MIASTA TARNOWA WEDŁUG DZIAŁÓW W 2008 R.

Główne kierunki wydatkowania środków według działów wskazują, że najważniejszym celem działania jest poprawa warunków życia mieszkańców oraz dbałość o podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza młodego pokolenia.

W 2008 r. w budżecie miasta dominowały wydatki w działach: transport i łączność, oświata i wychowanie oraz pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

Prawie dwukrotnie wyższe – w porównaniu do roku 2007 – wydatki w zakresie transportu i łączności (51 mln zł) przyczyniły się do poprawy stanu ulic i chodników, zwiększenia miejsc parkingowych, a budowa ronda usprawniła płynność jazdy w centrum miasta. Inwestycje te przyczyniły się do poprawy ogólnej estetyki miasta i sprawiły, że wzrasta liczba osób odwiedzających Tarnobrzeg (dochody z turystyki zwiększyły się o 25,4% w porównaniu z 2007 r.). Oświata i wychowanie to dział, na który już od kilku lat przeznaczana się najwięcej środków w budżecie miasta. W 2008 r. przekazano 167 mln zł, (41,0% wszystkich wydatków), czyli 1442 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Zostały one przeznaczone na utrzymanie szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli. Zaznaczyć należy, że subwencja oświatowa pokryła wydatki w tym dziale w 80,4 %, natomiast pozostałe środki przekazano z własnych dochodów.

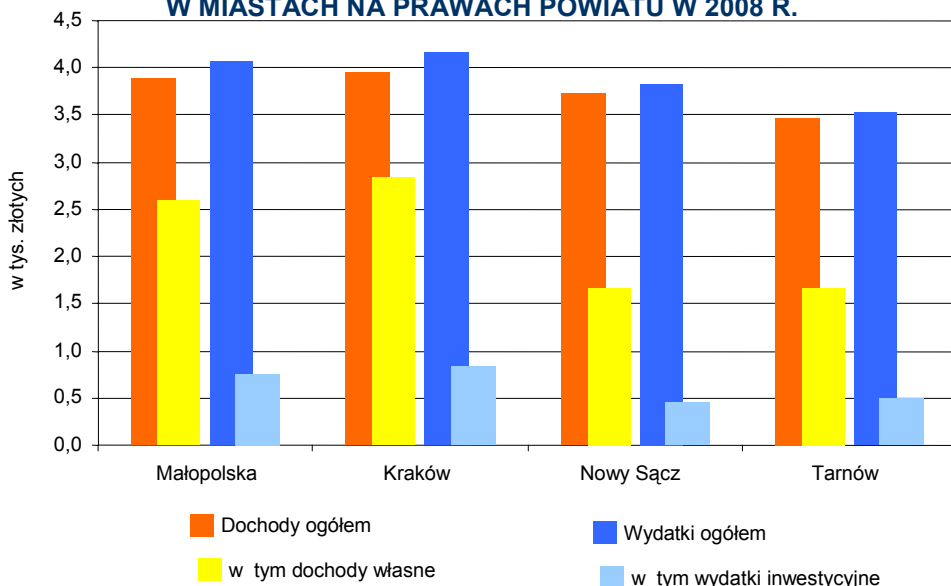
Dbalność o mieszkańców, a zwłaszcza o tych w trudnej sytuacji materialnej znalazła odzwierciedlenie w wielkości wydatków na opiekę społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. W 2008 r. z budżetu miasta przekazano 70 mln zł, co stanowiło 17,1% ogółu wydatków. Likwidacja miejsc pracy, która miała miejsce w 2008 r. spowodowała, że wydatki w wyżej wymienionych działach silniej obciążąły budżet Tarnowa niż przeciętnie w kraju, a także wśród miast Małopolski – Krakowie.

WYNIK FINANSOWY

Budżet miasta za 2008 r. zamknął się deficytem w wysokości 5 mln zł, co oznacza jego pogorszenie w porównaniu do roku ubiegłego, gdzie wystąpiła nadwyżka budżetowa w wysokości 5 mln zł. Wynik ujemny nie zawsze postrzegany jest jako zjawisko negatywne. W przypadku prowadzenia szerokiej działalności inwestycyjnej traktowany jest w kategoriach rozsądnej polityki zadłużenia.

Stopień pokrycia wydatków dochodami własnymi w budżetach jednostek samorządowych, w pewnym stopniu obrazuje możliwości rozwoju danego terenu. W 2008 r. w budżecie Tarnowa dochody własne pokryły wydatki ogółem w wysokości 47,2% (w miastach na prawach powiatu w kraju - 67,2%, a w Małopolsce – 63,9%), przy czym w miastach: Kraków – 68,1% i Nowy Sącz – 43,4%.

**DOCHODY I WYDATKI NA 1 MIESZKAŃCA
W MIASTACH NA PRAWACH POWIATU W 2008 R.**

MIASTO TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST

Do porównania Tarnowa z innymi miastami w 2008 roku wybrano 20 miast, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 roku były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu ze zbliżoną liczbą mieszkańców plus-minus 60 tys. ludności: Bielsko – Biała, Chełm, Elbląg, Gorzów Wielkopolski, Jelenia Góra, Kalisz, Konin, Koszalin, Legnica, Leszno, Łomża, Nowy Sącz, Piotrków Trybunalski, Płock, Przemyśl, Siedlce, Słupsk, Suwałki, Włocławek, Zamość.

W wyniku zastosowania metody grupowania miast wyodrębniono możliwie najbardziej jednorodne skupiska miast pod względem podobieństwa w zakresie wewnętrznej struktury cech. Miasta należące do tej samej grupy (skupiska) są do siebie zbliżone, a poszczególne skupiska możliwie najwyraźniej od siebie odległe.

Porównania miast dokonano za pomocą 11 cech diagnostycznych charakteryzujących się odpowiednią zmiennością i nie skorelowanych ze sobą:

- 1) przyrost naturalny na 1000 ludności,
- 2) saldo migracji stałej na 1000 ludności,
- 3) pracujący na 1000 ludności,
- 4) stopa bezrobocia rejestrowanego,
- 5) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto,
- 6) podmioty na 10 tys. mieszkańców (podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON),
- 7) studenci na 10 tys. mieszkańców,
- 8) lekarze na 10 tys. ludności,
- 9) widzowie w kinach na 10 tys. ludności,
- 10) zebrane odpady komunalne zmieszane na 1 mieszkańca w kg,
- 11) korzystający z noclegów na 1000 ludności,

Spośród cech diagnostycznych destymulantą (wzrost wartości cechy decyduje o gorszym poziomie rozpatrywanego zjawiska w badanym mieście) jest stopa bezrobocia, pozostałe zaklasyfikowano jako stymulanty (wzrost wartości cechy decyduje o lepszym poziomie rozpatrywanego zjawiska w badanym mieście).

W dalszej kolejności dokonano przekształceń normalizacyjnych w celu doprowadzenia cech do porównywalności i jednorodności.

W wyniku zastosowania grupowań miast (metoda Warda) pod względem podobieństwa wyodrębniono 4 skupiska:

Skupienie	Miasta należące do skupienia
I	Bielsko-Biała, Gorzów Wielkopolski
II	Leszno, Jelenia Góra, Koszalin, Legnica, Kalisz, Słupsk
III	Przemyśl, Zamość, Tarnów, Nowy Sącz, Konin, Włocławek, Elbląg
IV	Piotrków Trybunalski, Łomża, Chełm, Płock, Suwałki, Siedlce

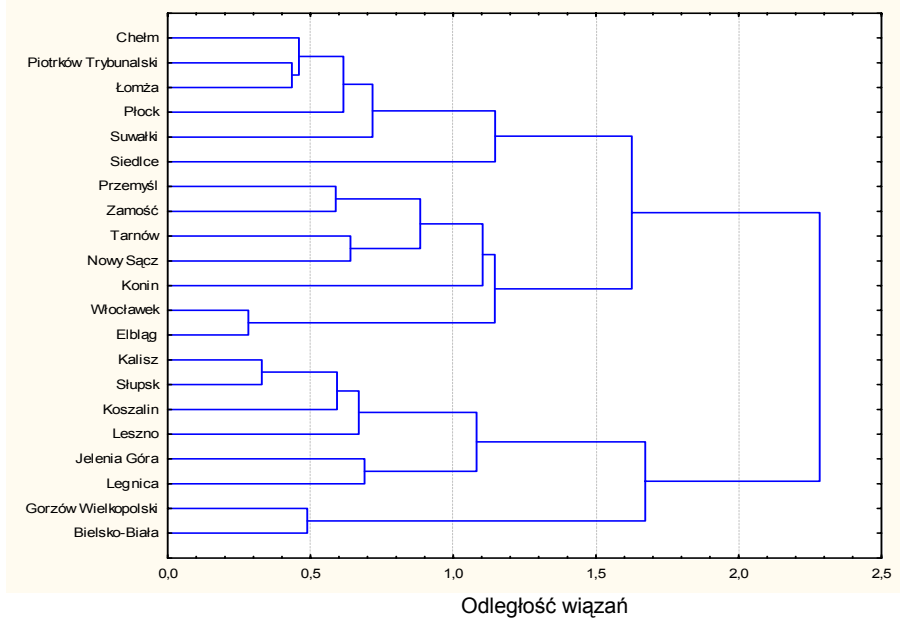
Tarnów mieści się w grupie 6 miast (Przemyśl, Zamość, Nowy Sącz, Konin, Włocławek, Elbląg) wykazujących podobieństwo w zakresie wewnętrznej struktury cech. Dla Tarnowa i Nowego Sącza widoczne jest wyraźne zbliżenie dla większości cech). Znacznie niższe w Tarnowie w porównaniu do nowego Sącza są następujące wskaźniki:

- przyrost naturalny na 1000 ludności,
- saldo migracji stałej na 1000 ludności,
- studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności.

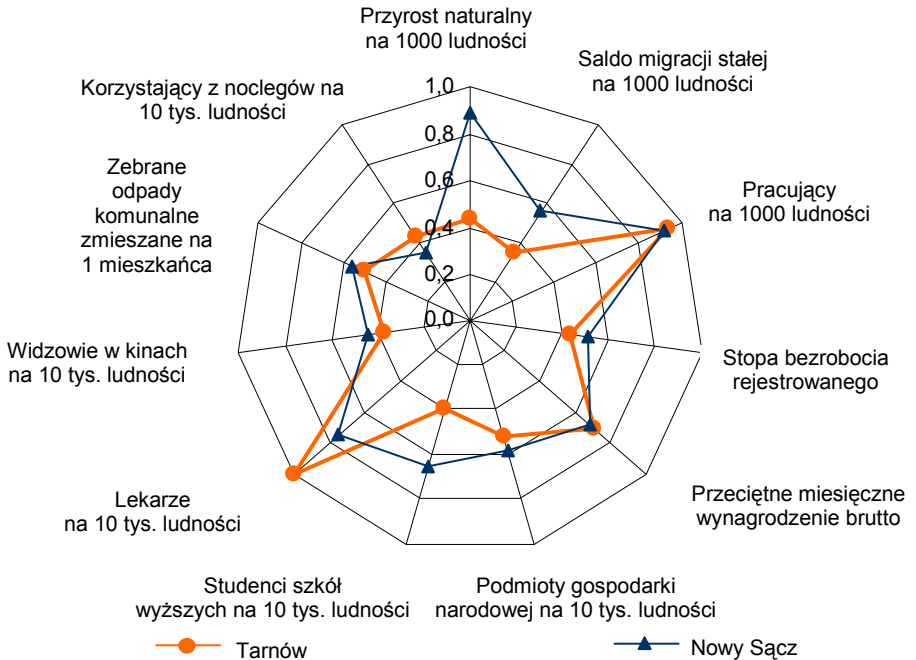
Natomiast wyższe wartości osiąga wskaźnik lekarze na 10 tys. ludności.

Wyniki grupowania przedstawiono na wykresie. Na osi poziomej odłożone są odległości miast. Przy każdym węźle, gdzie uformowało się nowe skupienie, można odczytać odległość, w której odpowiednie miasta zostały powiązane ze sobą tworząc to skupienie.

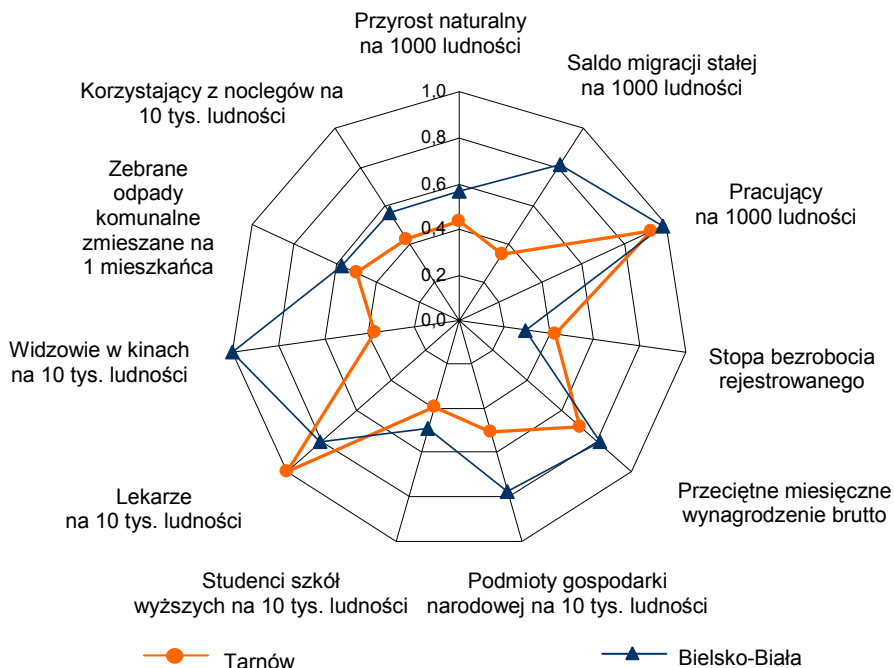
DENDROGRAM GRUPOWANIA MIAST METODĄ WARDA WEDŁUG WYBRANYCH CECH DIAGNOSTYCZNYCH

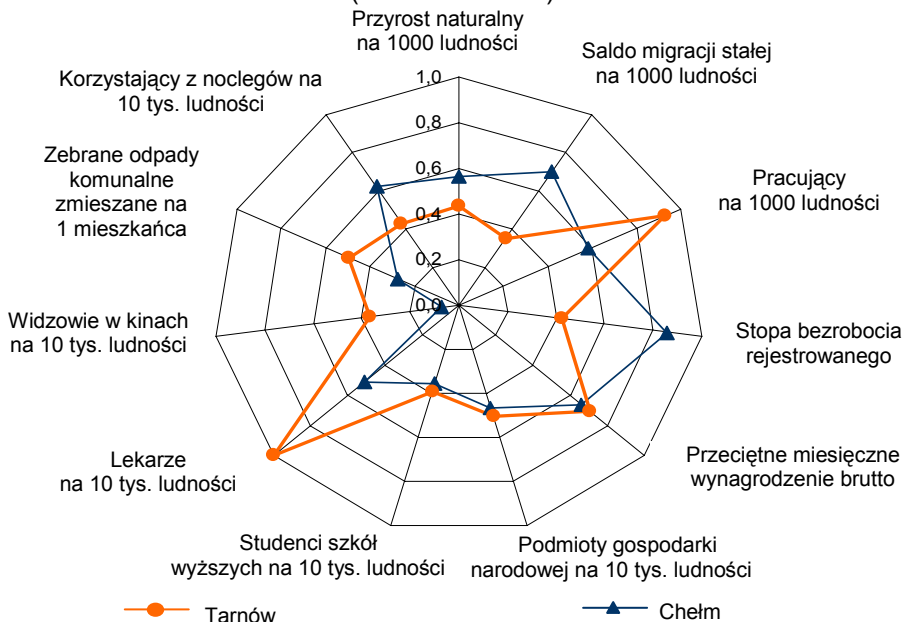
ZNORMALIZOWANE CECHY DIAGNOSTYCZNE W 2008 R. (Tarnów i Nowy Sącz)

ZNORMALIZOWANE CECHY DIAGNOSTYCZNE W 2008 R. (Tarnów i Bielsko-Biała)

ZNORMALIZOWANE CECHY DIAGNOSTYCZNE W 2008 R. (Tarnów i Chełm)

MIASTO TARNÓW A POWIAT TARNOWSKI

Współczesny rozwój miast związany jest z jednej strony z chęcią koncentrowania się ludności w miastach, z drugiej zaś z osiedlaniem się mieszkańców miast na terenach podmiejskich. Od dawna jesteśmy świadkami rozwoju funkcji mieszkaniowej stref podmiejskich w Polsce, a obecnie wyraźnie obserwujemy ten trend także w Tarnowie i jego okolicach.

Zjawisko znacznego ruchu inwestycyjnego na obrzeżach miast jest charakterystyczne dla rozwijającej się gospodarki rynkowej. Zarówno szybki rozwój motoryzacji, jak i potrzeba posiadania własnego „domku z ogródkiem” powoduje, że mieszkańcy miast przenoszą się najpierw na ich peryferia, a później do strefy podmiejskiej, którą stanowią najbliższe gminy. Strefa podmiejska Tarnowa to gminy: Lisia Góra, Pleśna, Radłów, Skrzyszów, Tarnów i Żabno, stanowiące znaczącą część powiatu tarnowskiego.

Strefa podmiejska dostarcza miastu produktów spożywczych pierwszej potrzeby, terenów dla budownictwa mieszkaniowego, ale także tzw. dóbr nierynkowych, jak czyste powietrze, krajobraz czy różnorodność biologiczna. Miasto Tarnów jest dla gmin powiatu ośrodkiem rozwoju, siedzibą przedsiębiorstw, handlu i usług, urzędów, specjalistycznej opieki zdrowotnej, ośrodkiem szkolnictwa średniego i wyższego oraz lokalnym centrum kultury. Tutaj również jest najwięcej miejsc pracy.

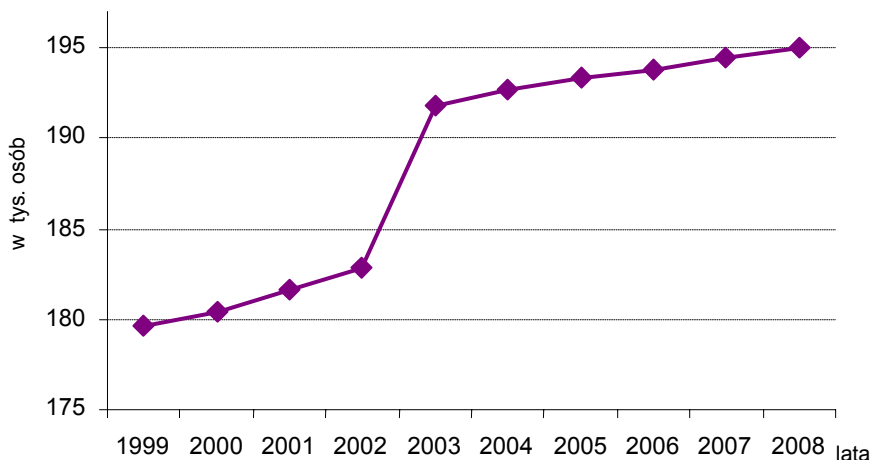
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W końcu 2008 roku Tarnów liczył 115,5 tys. mieszkańców i było to o 0,5% mniej niż przed rokiem. Spadkowa tendencja liczby mieszkańców Tarnowa utrzymywała się od początku dekady i w tym czasie ubyło miastu blisko 5 tysięcy obywateli. Odwrotna tendencja była widoczna w powiecie tarnowskim, w którym na koniec omawianego okresu liczba ludności wynosiła 195,0 tys. osób. W porównaniu do poprzedniego roku, było to więcej o 0,6 tys. osób, czyli o 0,3%. W ciągu ostatnich 10 lat liczba mieszkańców powiatu tarnowskiego wzrosła o 15,4 tys. osób, tj. o 8,5%. Ponad 1/3 tej liczby, to mieszkańcy gmin z bezpośredniego sąsiedztwa Tarnowa. Jeśli przyjąć, że w tych gminach wzrost liczby mieszkańców jest tylko w ok. 60% wynikiem przyrostu naturalnego, można stwierdzić, że spadek liczby mieszkańców miasta

jest w znacznej części podyktowany zmianą ich miejsca zamieszkania na atrakcyjne gminy bliskiego otoczenia Tarnowa.

ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI POWIATU TARNOWSKIEGO W LATACH 1999-2008

Stan w dniu 31 XII

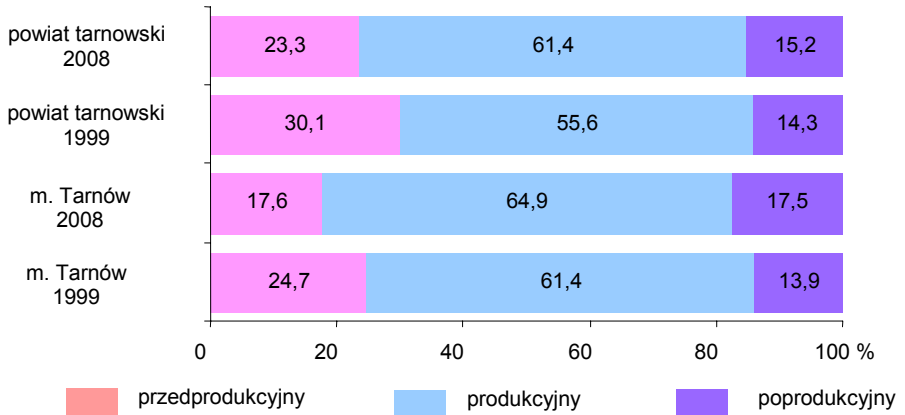

Atrakcyjność ta, to przede wszystkim dogodny układ komunikacyjny zapewniający szybkie dotarcie do miasta, a tym samym umożliwiając zatrudnienie w zakładach pracy na terenie miasta oraz korzystanie z szerokiej gamy jego infrastruktury społeczno-gospodarczej. Potwierdzeniem tej tezy jest fakt, że gęstość zaludnienia w powiecie tarnowskim wynosi 138 osób na 1 km², natomiast w gminach bezpośrednio sąsiadujących z Tarnowem wskaźnik ten jest wyższy od powiatowego i zbliża się do 173 osób na 1 km². Gęstość zaludnienia w pozostałych gminach powiatu tarnowskiego utrzymuje się w granicach 86 – 122 osoby na 1 km².

W 2008 roku ludność w wieku przedprodukcyjnym, a więc dzieci i młodzież do 17 roku życia, liczyła w Tarnowie 20,4 tys. osób, a jej udział w zbiorowości ogółem wynosił 17,6%. W powiecie tarnowskim populacja ta liczyła 45,5 tys. osób i stanowiła ponad 23% ludności powiatu. Dzieci i młodzież mieszkające w gminach w bezpośrednim otoczeniu miasta stanowiły aż 55,0% całej populacji osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkujących w powiecie tarnowskim. W ciągu ostatnich 10 lat liczebność tej grupy wiekowej

uległa w Tarnowie zmniejszeniu o 31,5% (9,4 tys. osób), w powiecie spadek ten był niemal dwukrotnie mniejszy i wynosił 16,0% (8,6 tys. osób).

STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI TARNOWA I POWIATU TARNOWSKIEGO W LATACH 1999 I 2008

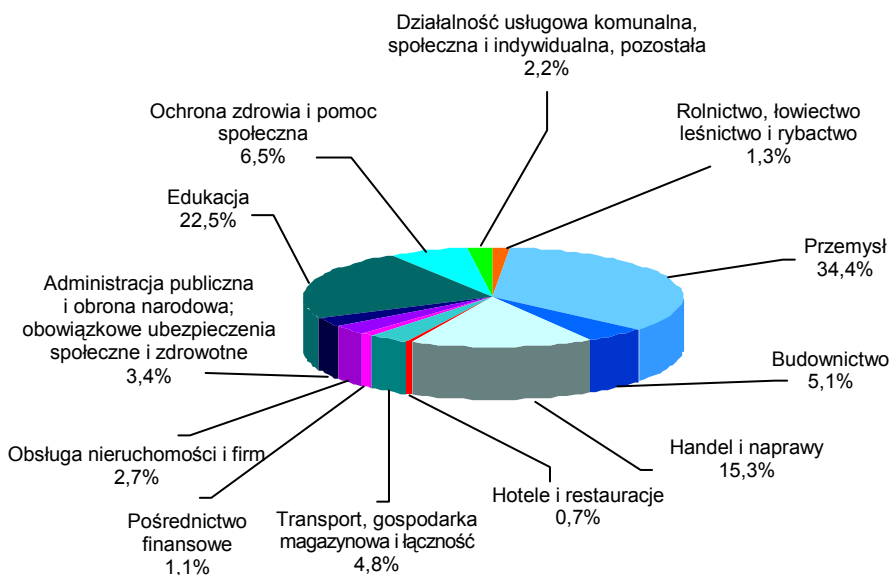
Powolne zmiany obserwuje się w populacji osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat kobiety i 18-64 lata mężczyźni). W Tarnowie od 1999 roku liczebność tej grupy mieszkańców zwiększyła się o 0,9 tys. osób, tj. o niewiele ponad 1%. Natomiast w powiecie tarnowskim w omawianym okresie można zaobserwować systematyczny wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym, który wyniósł ponad 20%, a w liczbach bezwzględnych o 20,1 tys. osób. Z tej stosunkowo dużej zbiorowości ponad 42% - 8,5 tys. osób było mieszkańcami gmin najbliższego otoczenia Tarnowa. Można przypuszczać, że jest to wynikiem wcześniej omawianych zmian w stanie ludności.

Również w grupie osób w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni 65 i więcej lat i kobiety 60 i więcej lat, w powiecie tarnowskim wystąpiły dość korzystne zmiany. Pomimo tego, że wzrost liczebności tej zbiorowości w powiecie odnotowano na poziomie zbliżonym do Tarnowa, to jednak z demograficznego punktu widzenia zmiany w strukturze wiekowej w powiecie są bardziej korzystne z uwagi na wolniejsze tempo starzenia ludności - wzrost o 0,9 pkt proc., podczas gdy w mieście wzrost ten wyniósł 3,6 pkt proc.

RYNEK PRACY

W 2008 roku w powiecie tarnowskim pracowało 17,9 tys. osób i było to o blisko 7% więcej niż przed rokiem. W Tarnowie wzrost liczby pracujących wyniósł w tym czasie tylko 0,8%. Wśród pracujących w powiecie tarnowskim ponad połowę stanowiły kobiety, w mieście udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących sięgnął 46%. W podziale na sekcje PKD najwięcej osób zarówno w Tarnowie, jak i w powiecie tarnowskim pracowało w Przemysle, Edukacji oraz Handlu i naprawach.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH W POWIECIE TARNOWSKIM WEDŁUG SEKCJI PKD W 2008 R.

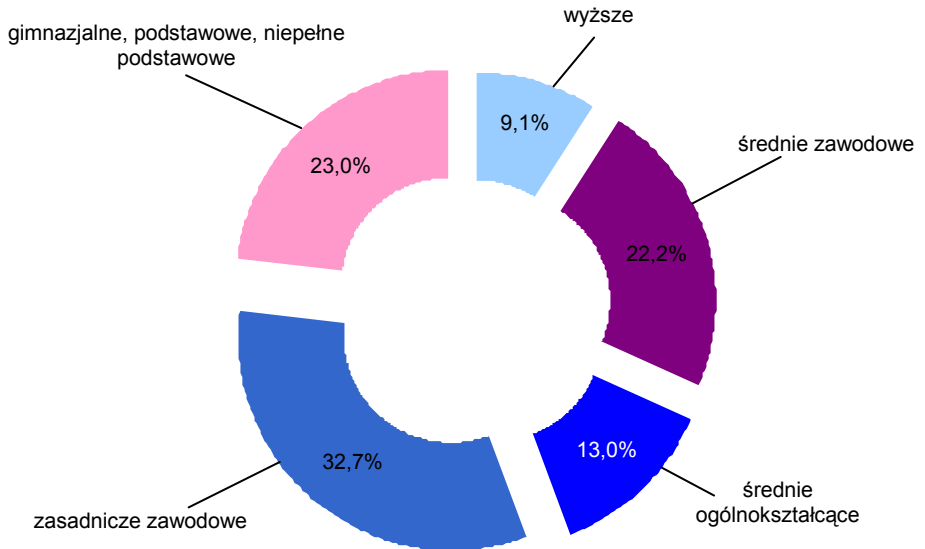

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie tarnowskim wyniosło w 2008 roku 2294 zł i w stosunku do roku 2007 wzrosło o 8,6%. W porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem uzyskanym w 2008 roku w Tarnowie (2691 zł) było jednak niższe o blisko 15%.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie tarnowskim na koniec 2008 roku wynosiła 6461 osób i zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 7,6%. W tym czasie w Tarnowie liczba bezrobotnych wzrosła

o 8,1%. Stopa bezrobocia w powiecie tarnowskim wynosiła 10,5% i kształtowała się na wyższym poziomie niż w mieście (7,2%), ale była o 0,8 pkt proc. niższa niż w roku 2007 (w Tarnowie wzrosła w tym czasie o 0,4 pkt). Kobiety stanowiły w powiecie tarnowskim 62,5% bezrobotnych i ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się w omawianym okresie zaledwie o 0,2 pkt, podczas gdy w Tarnowie udział kobiet wynosił 60,7% i zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 3,7 pkt.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH W POWIECIE TARNOWSKIM WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2008 R.

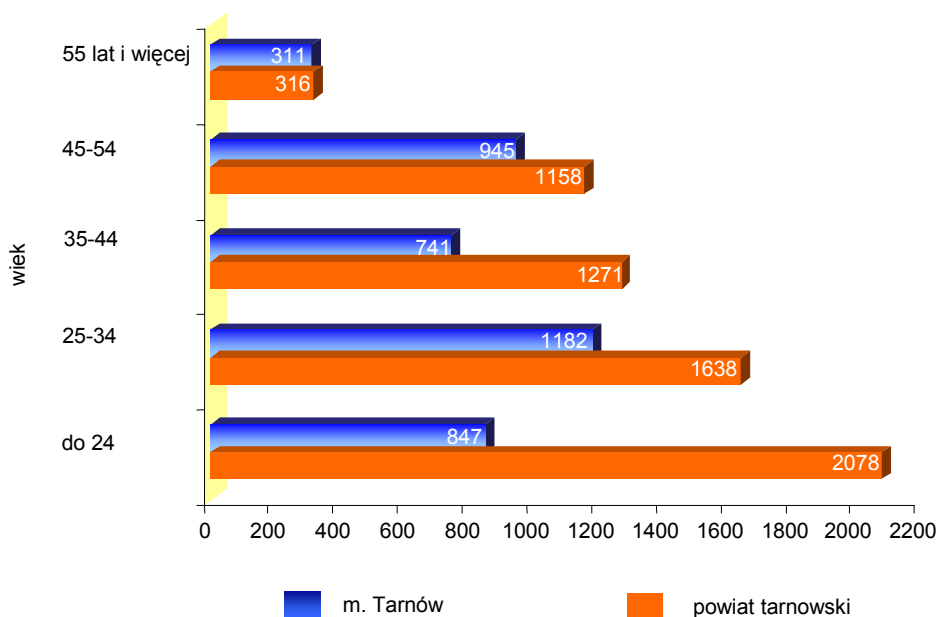
W strukturze bezrobotnych powiatu tarnowskiego według poziomu wykształcenia rysuje się przewaga osób o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Osoby posiadające wykształcenie podstawowe, niepełne podstawowe i gimnazjalne oraz zasadnicze zawodowe stanowiły blisko 56% ogółu bezrobotnych w powiecie oraz 48,6% w mieście. Zaledwie 9,1% ogółu bezrobotnych w powiecie tarnowskim stanowiły osoby z wyższym wykształceniem, podczas gdy w Tarnowie ich udział wynosił 15,4%.

Wśród bezrobotnych w powiecie tarnowskim dominowali ludzie młodzi. Osoby z grupy wiekowej 18-24 stanowiły blisko 1/3 ogółu bezrobotnych i było to o 11,1 pkt więcej niż w Tarnowie. W grupie wiekowej 25-34, która dominowała w mieście (29,5%), w powiecie tarnowskim znalazło

się 25,4 % ogółu bezrobotnych. Niespełna 23% stanowili w powiecie bezrobotni w wieku powyżej 45, podczas gdy w mieście ich udział przekraczał 31%.

BEZROBOTNI W TARNOWIE I POWIECIE TARNOWSKIM WEDŁUG WIEKU W 2008 R.

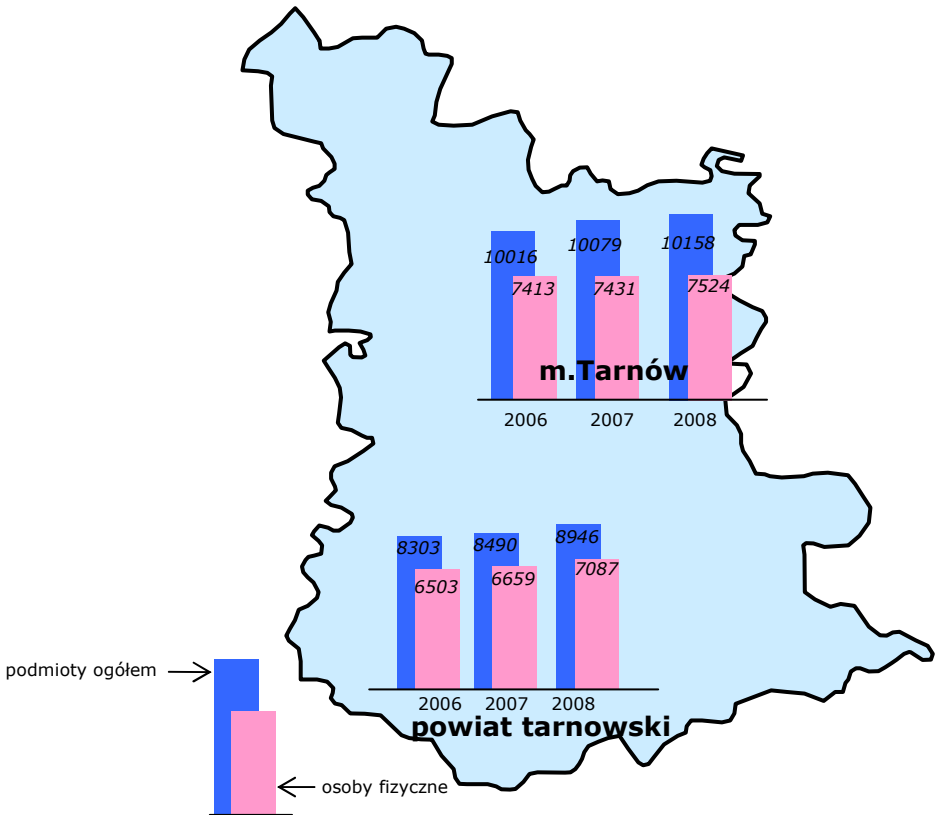
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

W powiecie tarnowskim działalność gospodarczą prowadziło w 2008 roku 8946 podmiotów. Podobnie jak w mieście Tarnowie przeważały wśród nich małe firmy, o liczbie pracujących poniżej 10 osób; stanowiły one 93,3% ogółu podmiotów. Jednostki średnie, o liczbie pracujących od 10 do 49 osób, stanowiły 6,0% wszystkich podmiotów, natomiast firmy duże, o liczbie pracujących powyżej 50 osób stanowiły zaledwie 0,7% podmiotów gospodarczych. Na terenie powiatu tarnowskiego nie występują podmioty o liczbie pracujących przekraczającej 1000 osób.

W powiecie tarnowskim w 2008 roku zarejestrowano 1026 nowych podmiotów, stanowiły one 11,5% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w powiecie w rejestrze Regon. Wśród nowo powstałych w Tarnowie 945 podmiotów dominowały firmy prowadzące działalność handlową, zajmujące się obsługą

nieruchomości i budownictwem. W powiecie tarnowskim rejestrowały się przede wszystkim podmioty zajmujące się budownictwem, działalnością handlową, przetwórstwem przemysłowym oraz transportem.

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ
W MIEŚCIE TARNOWIE I POWIECIE TARNOWSKIM
W LATACH 2006-2008**

Wskaźnik przedsiębiorczości w Tarnobrzegu wyniósł 879 podmiotów na 10 tys. mieszkańców i był niemal dwukrotnie wyższy niż w powiecie tarnowskim, gdzie na 10 tys. mieszkańców przypadało 459 podmiotów.

Na terenie powiatu tarnowskiego prowadziły działalność 284 osoby fizyczne mieszkające w Tarnobrzegu (3,2% ogółu podmiotów powiatu tarnowskiego). Mieszkańcy powiatu tarnowskiego prowadzili 522 firmy mające siedzibę na terenie miasta (5,1% ogółu podmiotów w mieście Tarnobrzegu).

W latach 2006-2008 liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą systematycznie wzrastała zarówno w mieście Tarnobrzegu, jak

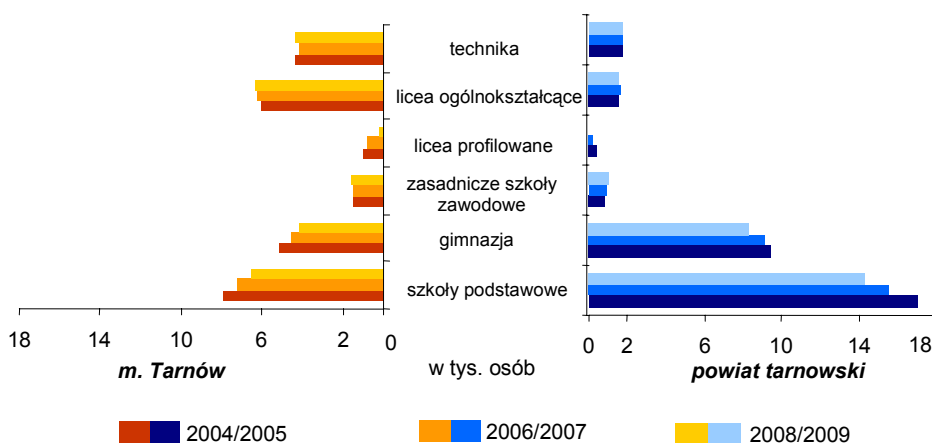
powiecie tarnowskim. W ostatnich trzech latach w powiecie tarnowskim odnotowano wzrost o 643 podmioty, w Tarnowie o 142 podmioty.

EDUKACJA

W Tarnowie w roku szkolnym 2008/2009 działały, tak jak przed rokiem, 24 szkoły podstawowe i 19 gimnazjów. W powiecie tarnowskim w porównaniu do poprzedniego roku szkolnego przybyło 8 szkół podstawowych i 3 gimnazja i liczba ich wynosiła odpowiednio: 139 i 53.

W szkołach ponadgimnazjalnych dla młodzieży spadek lub wzrost liczby uczniów był ściśle powiązany z typem szkoły. W roku szkolnym 2008/2009 wzrosło zainteresowanie szkołami dającymi wykształcenie zawodowe, zarówno zasadnicze jak i średnie.

UCZNIOWIE W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

W szkołach ponadgimnazjalnych dla młodzieży w Tarnowie kształciło się 12,6 tys. uczniów, podczas gdy w szkołach tego typu zlokalizowanych na terenie powiatu tarnowskiego tylko 4,4 tys. uczniów. Znaczna liczba uczniów z miejscowości położonych na terenie powiatu uczyła się w Tarnowie.

W liceach ogólnokształcących miasta Tarnowa, po czterech latach wzrostowej tendencji liczby uczniów, rok szkolny 2008/2009 był rokiem niewielkiego spadku ich liczby. Jednak nadal 20 liceów ogólnokształcących w Tarnowie skupiało ponad połowę populacji uczniów wszystkich szkół

ponadgimnazjalnych w mieście. W powiecie tarnowskim w 10 liceach ogólnokształcących kształciło się niewiele ponad 1/3 uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych powiatu.

W Tarnowie technika kształciły 34,6% ogółu młodzieży ponadgimnazjalnej. W powiecie tarnowskim do techników uczęszczało 39,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Odwrotnie niż w Tarnowie technika były w powiecie chętniej wybierane przez młodzież niż licea ogólnokształcące.

W zasadniczych szkołach zawodowych w Tarnowie kolejny rok utrzymywała się tendencja wzrostowa. Skupiały one jednak tylko 12,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W powiecie tarnowskim udział uczniów szkół zawodowych w populacji uczniów uczących się we wszystkich szkołach ponadgimnazjalnych był znacznie wyższy niż w Tarnowie i wynosił 23,2%.

Wskaźnik udziału dzieci przebywających w przedszkolach (bez dzieci sześcioletnich objętych obowiązkowym wychowaniem przedszkolnym) w ogólnej populacji dzieci w wieku 3 do 5 lat w roku szkolnym 2008/2009 w mieście Tarnowie wynosił 76,3% i był ponad dwukrotnie wyższy niż w powiecie tarnowskim, w którym wynosił 34,5%. Oznacza to, że tylko 1/3 dzieci z powiatu tarnowskiego i 3/4 dzieci z Tarnowa, które mogłyby uczęszczać do przedszkoli było oddawane pod opiekę tych placówek.

Obowiązkowym wychowaniem przedszkolnym zostało objętych w Tarnowie 951 dzieci sześcioletnich. Zaledwie 2,1% tych dzieci uczęszczało do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. W powiecie tarnowskim liczba sześciolatków wynosiła 1979, a odsetek dzieci w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych był wysoki i wynosił 54,9%.

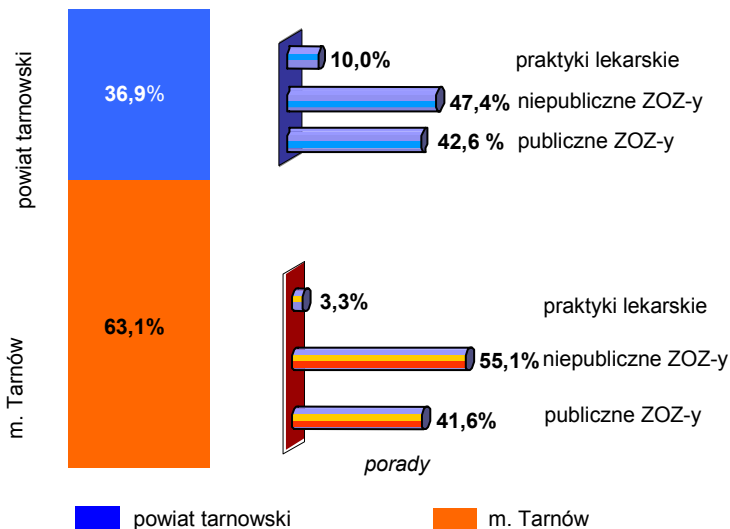
OCHRONA ZDROWIA

W tarnowskich szpitalach w 2007 roku wskaźnik liczby łóżek na 10 tys. ludności wynosił 85,4% (117 osób na łóżko). Szpitale obejmowały opieką zdrowotną również osoby spoza Tarnowa, w tym z terenu powiatu tarnowskiego, gdzie na każde 10 tys. mieszkańców przypadało zaledwie 4,7 łóżka (2128 osób na łóżko).

Świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2008 roku były realizowane w Tarnowie przez lekarzy prowadzących praktyki lekarskie finansowane ze środków publicznych oraz 40 zakładów opieki zdrowotnej,

wśród których 85% stanowiły placówki niepubliczne. Z ogólnej liczby 1578,7 tys. udzielonych porad, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej udzieliły 55,1%. W powiecie tarnowskim funkcjonowały 52 zakłady opieki zdrowotnej, ale tylko nieco ponad połowę z nich stanowiły podmioty należące do sektora publicznego. Udzielono 922,9 tys. porad, w tym jednostki niepubliczne udzieliły ich 47,4%.

PORADY UDZIELONE W PLACÓWKACH AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W 2008 R.

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało prawie 3-krotnie więcej udzielonych porad niż w powiecie tarnowskim. Znaczna ilość mieszkańców powiatu korzystała z opieki zdrowotnej placówek położonych na terenie miasta, dotyczyło to głównie dużych przychodni świadczących usługi w ramach specjalistycznej opieki zdrowotnej, której nie zapewniały jednostki zlokalizowane na terenie powiatu tarnowskiego.

Pomoc medyczną w nagłych wypadkach w 2008 roku w Tarnowie świadczyły 3 specjalistyczne i 1 podstawowy zespół ratownictwa medycznego oraz 1 szpitalny oddział ratunkowy. W powiecie tarnowskim szybką pomoc medyczną świadczył 1 zespół specjalistyczny i 3 podstawowe zespoły ratownictwa medycznego. W Tarnowie odnotowano 13,7 tys. wyjazdów na wezwania, podczas których udzielono pomocy 15,3 tys. osób. W powiecie tarnowskim zespoły wyjeżdżały 5,5 tys. razy i udzieliły świadczeń zdrowotnych

5,5 tys. osób. Szpitalny oddział ratunkowy w Tarnowie dysponował 16 miejscami. W oddziale tym w 2008 roku leczonych było 11 tys. osób, wśród których byli również mieszkańcy powiatu tarnowskiego, na terenie którego nie działał żaden szpitalny oddział ratunkowy.

POMOC SPOŁECZNA

W końcu 2008 roku w Tarnowie prowadziło działalność 9 placówek stacjonarnej pomocy społecznej. Przeważająca liczba miejsc, 71,1% znajdowała się w domach pomocy społecznej. W powiecie tarnowskim liczba placówek wynosiła 13 i podobnie jak w Tarnowie zdecydowana większość miejsc (91,7% z 699 miejsc) pozostawała w dyspozycji domów pomocy społecznej. W Tarnowie pobyt w placówce, przynajmniej w części, opłacało 85,3% jej mieszkańców, w powiecie tarnowskim odsetek takich pensjonariuszy był jeszcze wyższy i wynosił 96%. Tylko 2 placówki zlokalizowane na terenie Tarnowa należały do sektora publicznego, zapewniały one jednak ponad połowę wszystkich miejsc. W powiecie tarnowskim 3/4 miejsc dla pensjonariuszy zapewniało 6 jednostek sektora publicznego (spośród 13 działających placówek).

W 2008 roku 4 placówki wsparcia dziennego dzieci i młodzieży w Tarnowie, dysponujące łącznie 195 miejscami, objęły pomocą 193 wychowanków. W powiecie tarnowskim w 32 takich placówkach, dysponujących 812 miejscami, z pomocy skorzystało 851 wychowanków.

W Tarnowie w 2008 roku funkcjonowało 78 rodzin zastępczych obejmujących opieką 116 dzieci, w powiecie tarnowskim 137 dziećmi opiekowały się 84 rodziny. Zdecydowana większość to rodziny spokrewnione z dziećmi, stanowiły one 87,2% ogółu tych placówek w Tarnowie i 79,8% w powiecie tarnowskim.

KULTURA

Na terenie miasta Tarnowa w 2008 roku prowadziło działalność 16 publicznych placówek bibliotecznych, na terenie powiatu 64 placówki. Na każdy tysiąc mieszkańców Tarnowa przypadło 252 czytelników wobec 166 w powiecie tarnowskim. Wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika wynosił

w mieście 15,2 wolaminów i był znacznie niższy niż w powiecie tarnowskim, gdzie wynosił 20,1.

W 2008 roku na terenie Tarnowa działały dwa kina stałe dysponujące 927 miejscami. W ciągu roku odbyło się 2,5 tys. seansów (o 12,4% mniej niż przed rokiem), w których uczestniczyło 149,4 tys. widzów. Na jeden seans przypadało 60 widzów. W jedynym kinie zlokalizowanym w powiecie tarnowskim wskaźnik ten wynosił 36 widzów na 1 seans.

W 2008 roku w Tarnowie działalność kulturalną prowadziły dwie sceny teatralne, orkiestra kameralna i agencja rozrywkowa. Do dyspozycji widzów były 374 miejsca na widowni. W ciągu roku zorganizowano 237 przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 40,9 tys. widzów.

SYTUACJA MIESZKANIOWA

Zasoby mieszkaniowe powiatu tarnowskiego będące w posiadaniu osób fizycznych, spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy i pozostałych podmiotów wynosiły na koniec 2008 roku 50157 mieszkań, w których znajdowało się 211057 izb o powierzchni 4523,3 tys. m². Przeciętne mieszkanie w powiecie tarnowskim składało się z 4,21 izb, a jego powierzchnia wynosiła 90,2 m² (w porównaniu do roku ubiegłego wzrosła o 0,7 m²). Było większe od przeciętnego mieszkania w Tarnowie o 28,2 m² i miało o 0,65 izby więcej.

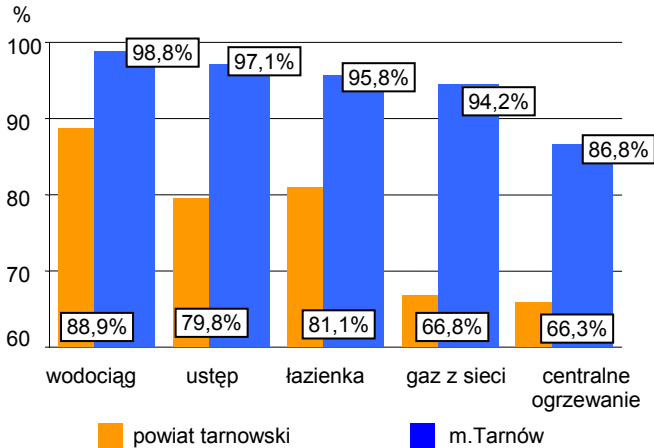
Powierzchnia użytkowa mieszkania w powiecie tarnowskim przypadająca w 2008 roku na 1 osobę wynosiła 23,2 m² i wzrosła w porównaniu z rokiem ubiegłym o 0,4 m². Mieszkaniec powiatu tarnowskiego miał do dyspozycji powierzchnię o 0,9 m² większą niż statystyczny mieszkaniec Tarnowa. Mieszkania w powiecie tarnowskim były natomiast bardziej zaludnione (3,89 osoby) niż mieszkania miasta Tarnowa (2,78 osób).

W 2007 roku 48,2 tys. mieszkań, czyli 97,2% zasobów mieszkaniowych powiatu stanowiło własność prywatną (w Tarnowie 48,9%). Spółdzielnie mieszkaniowe były w posiadaniu 1,1% zasobów ogółem (w Tarnowie 40,1%), gminy – 0,9% (w Tarnowie 8,5%), zakłady pracy i pozostałe podmioty odpowiednio po 0,4% (w Tarnowie 1,0% i 0,7%).

Mimo znacznego postępu w wyposażaniu mieszkań w podstawowe instalacje, w końcu 2008 roku nadal istniały w tym zakresie znaczne różnice

między miastem Tarnowem a powiatem tarnowskim, które ilustruje poniższy wykres:

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W % OGÓŁU MIESZKAŃ W 2008 R.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Długość sieci wodociągowej w 2008 roku w powiecie tarnowskim wyniosła 1166,8 km i zwiększyła się w stosunku do roku ubiegłego o 1,3%. Liczba przyłączy zwiększyła się w tym czasie o 2,7%. Wzrosło również o 5,8% ogólne zużycie wody w gospodarstwach domowych (w Tarnowie spadek o 2,0%). Średnie roczne zużycie wody na jednego mieszkańca powiatu wyniosło 13,5 m³ (wzrost o 5,5% w stosunku do poprzedniego roku), natomiast 1 mieszkaniec Tarnowa zużył średnio 36,7m³ (spadek o 1,3%).

W powiecie tarnowskim w 2008 roku zwiększeniu uległa długość sieci kanalizacyjnej do 764,4 km, co w porównaniu z rokiem 2007 dało wzrost o 3,1% (w Tarnowie wzrost o 21,7%). Doprowadzono 349 nowych połączeń kanalizacyjnych, co stanowiło wzrost o 2,7% (w Tarnowie wzrost o 22,5%).

Długość sieci gazowej wyniosła 2725,6 km i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 0,1% (w Tarnowie wzrost o 0,9%). Liczba odbiorców gazu z sieci w powiecie tarnowskim na koniec 2008 roku wyniosła 33,1 tys. i wzrosła o 0,6% w porównaniu z rokiem ubiegłym (w Tarnowie wzrost o 2,7%). Zarówno w powiecie tarnowskim jak i w Tarnowie spadło

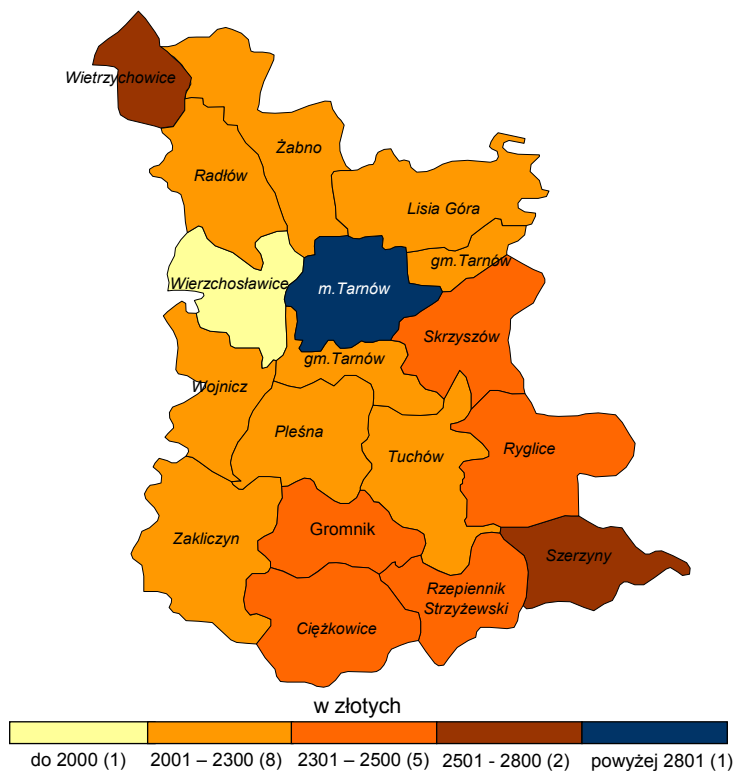

zużycie gazu na jednego mieszkańca – w powiecie tarnowskim wyniosło 102,1 m³, co oznacza spadek o 2,0%, a w Tarnowie 150,2 m³ – spadek o 7,3%.

BUDŻET MIASTA TARNOWA I GMIN POWIATU TARNOWSKIEGO

Gminy powiatu tarnowskiego dysponowały znacznie mniejszymi środkami w swoich budżetach niż miasto Tarnów. Wyższe wpływy podatkowe, zwłaszcza z podatku dochodowego od osób prawnych zlokalizowanych na terenie miasta, w istotny sposób kształtowały wielkość dochodów Tarnowa. W 2008 roku na 1 mieszkańca miasta przypadało 3476 zł dochodu, podczas gdy w gminach strefy podmiejskiej powiatu tarnowskiego znacznie mniej, od 1831 zł na 1 mieszkańca w Wierzchosławicach do 2331 zł w Skrzyszowie.

DOCHODY OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA W 2008 R.

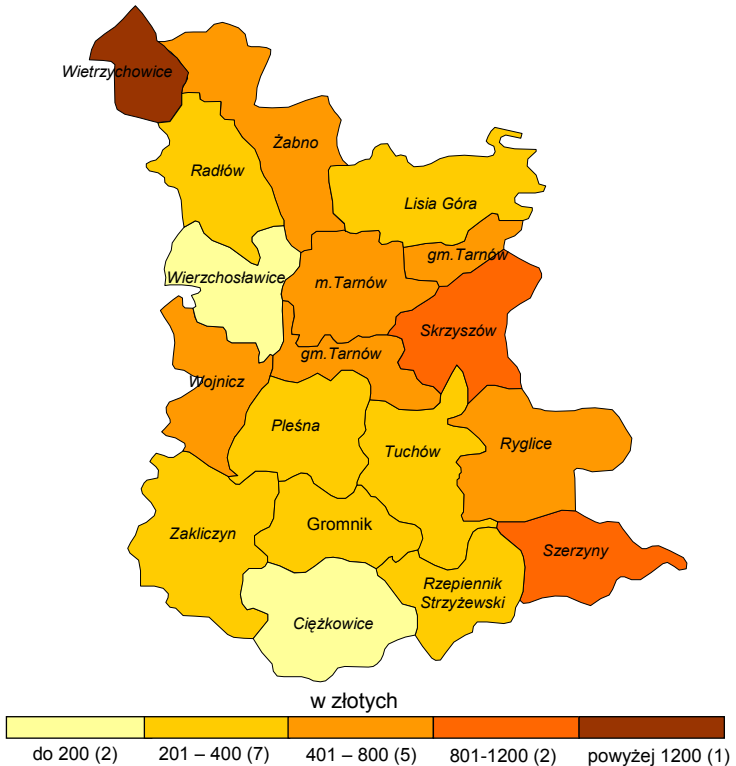

Rok 2008 upłynął pod znakiem szeroko prowadzonych inwestycji, zarówno w Tarnowie jak i w powiecie tarnowskim. Zaangażowano w nich znaczne środki z większości budżetów jednostek samorządowych. Głównym celem inwestycji była budowa i rozbudowa infrastruktury technicznej (drogi,

wodociągi, kanalizacja). Ponadto prowadzono prace w zakresie termomodernizacji budynków, zwłaszcza szkół, wprowadzano monitoring w celu zwiększenia bezpieczeństwa w szkołach i na drogach.

W 2008 r. z budżetu Tarnowa przeznaczono na inwestycje 502 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Znacznie wyższe środki w przeliczeniu na 1 mieszkańca zaangażowano w budżetach gmin powiatu tarnowskiego w Wietrzychowicach 1297 zł, w Szerzynie 814 zł, w Skrzyszowie 808 zł, w Ryglicach 519 zł i w Żabnie 515 zł.

WYDATKI INWESTYCYJNE NA 1 MIESZKAŃCA W 2008 R.

ROLNICTWO

Rolnictwo jest dominującą sferą gospodarczą w powiecie tarnowskim i stanowi niewielką pozycję w gospodarce miasta Tarnowa. Wysoki wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej regionu stwarza bardzo dobre warunki naturalne dla rozwoju produkcji rolniczej. Szczegółowe informacje o stanie rolnictwa miasta Tarnów i powiatu tarnowskiego były po raz ostatni

zebrane w trakcie Powszechnego Spisu Rolnego 2002. W granicach administracyjnych miasta spisano wtedy 2348 gospodarstw i działek rolnych. We władaniu ich użytkowników pozostawało 2635 ha gruntów, w tym 2292 ha użytków rolnych. Wśród nich 81,3% stanowiły grunty orne, 12,3% trwałe użytki zielone i bardzo dużo, bo 6,4% sady. W powiecie tarnowskim 33,1 tys. gospodarstw rolnych zajmowało 97,1 tys. ha gruntów, w tym 79,1 tys. ha użytków rolnych. Grunty orne stanowiły 75,8% użytków rolnych, łąki i pastwiska 23,0% oraz sady 1,2%. Rolnicy indywidualni byli użytkownikami 90,8% wszystkich użytków rolnych zlokalizowanych na terenie Tarnowa i 97,8% użytków rolnych w powiecie tarnowskim. Przeciętne gospodarstwo w mieście liczyło 0,99 ha użytków rolnych, podczas gdy w powiecie tarnowskim 2,34 ha.

W Tarnowie uprawą ziemi zajmowały się 852 gospodarstwa, które prowadziły produkcję roślinną na 855 hektarach ziemi ornej. Blisko 64% gospodarstw leżących w granicach miasta nie prowadziło żadnych upraw rolnych. Zasiewy stanowiły 45,9% ogólnej powierzchni gruntów ornych w mieście i 76,0% gruntów ornych w powiecie tarnowskim.

Gospodarstwa rolne zlokalizowane w granicach administracyjnych miasta posiadały 228 sztuk bydła, w tym 148 sztuk krów mlecznych (w 90 gospodarstwach) i 1194 sztuki trzody chlewnej (w 65 gospodarstwach). W 2197 gospodarstwach, tj. 93,6% wszystkich gospodarstw w Tarnowie nie utrzymywano żadnych zwierząt gospodarskich. W powiecie tarnowskim utrzymywano w tym czasie 23,9 tys. sztuk bydła (w tym 16,7 tys. sztuk krów) oraz 52,2 tys. sztuk trzody chlewnej. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła w mieście 9,9 szt, podczas gdy w powiecie tarnowskim 30,7 szt. Obsada trzody chlewnej w granicach miasta Tarnowa wynosiła 52,1 szt, a w powiecie 67,3 szt/100 ha UR.

Blisko 55% gospodarstw zlokalizowanych w obrębie miasta nie prowadziło żadnej produkcji rolnej, 40% prowadziło ją wyłącznie lub przede wszystkim na potrzeby własne, a zaledwie 122 gospodarstwa, czyli 5,1% ogólnej ich liczby, prowadziło produkcję rolniczą z przeznaczeniem na rynek. W powiecie tarnowskim 16,3% gospodarstw nie prowadziło produkcji rolnej, 69,7% produkowało wyłącznie lub głównie na własne potrzeby, a 13,9% gospodarstw powiatu produkowało głównie na zaopatrzenie rynku.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

LUDNOŚĆ^a

	2007	2008	2007=100
Powierzchnia w km ²	72	72	100,0
Ludność ogółem	116118	115518	99,5
mężczyźni	55025	54709	99,4
kobiety	61093	60809	99,5
Kobiety na 100 mężczyzn	111	111	100,0
Ludność na 1 km ²	1604	1596	99,5
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	21018	20383	97,0
produkcyjnym	75412	74923	99,4
poprodukcyjnym	19688	20212	102,7
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	54	54	100,0

^a Stan w dniu 31 XII.

RUCH NATURALNY

	2007	2008	2007=100
Małżeństwa	740	748	101,1
na 1000 ludności	6,4	6,5	x
Urodzenia	954	1059	111,0
na 1000 ludności	8,2	9,2	x
Zgony ogółem	1106	1042	94,2
na 1000 ludności	9,5	9,0	x
w tym niemowląt	2	4	200,0
na 1000 urodzeń żywych	2,1	3,8	x
Przyrost naturalny	-152	17	-11,2
na 1000 ludności	-1,3	0,1	x
Rozwody	195	266	136,4
na 1000 ludności	1,7	2,3	x
Separacje orzeczone	21	7	33,3
na 10 tys. ludności	1,8	0,6	x

MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE

	2007	2008	2007=100
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały			
Napływ ^a ogółem	904	822	99,9
w tym			
z miast	310	272	87,7
z zagranicy	111	111	100,0
Odpływ ^b ogółem	1687	1404	83,2
w tym			
do miast	440	334	75,9
za granicę	370	390	105,4
Saldo migracji ogółem	-783	-582	74,3
na 1000 ludności	-6,7	-5,1	x
Migracje czasowe^c			
Zameldowani na pobyt czasowy ogółem	2612	2515	96,3
Czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania	2046	1984	97,0
Saldo ogółem	566	531	93,8

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Stan w dniu 31 XII.

RYNEK PRACY

PRACUJĄCY^a

	2007	2008	2007=100
Ogółem	41798	42185	100,9
w tym kobiety	19052	19394	101,8
sektor publiczny	20736	20280	97,8
sektor prywatny	21062	21905	104,0
W tym pracujący w:			
sektorze przemysłowym	16464	16259	98,8
sektorze usług rynkowych	13755	14207	103,2
sektorze usług nierynkowych	11463	11597	101,2

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; stan w dniu 31 XII.

ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA^a

	2007	2008	2007=100
Przeciętne zatrudnienie w osobach	37296	37436	100,4
sektor publiczny	20604	20104	97,6
sektor prywatny	16692	17332	103,8
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	87	78	89,7
Sektor przemysłowy	17772	17459	98,2
Sektor usług rynkowych	8487	8951	105,5
Sektor usług nierynkowych	10950	10948	100,0
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł ...	2429,25	2690,79	110,8
sektor publiczny	2799,47	3066,16	109,5
sektor prywatny	1972,26	2255,38	114,4
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	2089,46	1826,82	87,4
Sektor przemysłowy.....	2524,74	2761,14	109,4
Sektor usług rynkowych	2108,43	2375,90	112,7
Sektor usług nierynkowych	2525,61	2842,21	112,5

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

BEZROBOCIE^a

	2007	2008	2007=100
Bezrobotni zarejestrowani	3724	4026	108,1
z ogółem			
kobiety	2400	2445	101,9
dotychczas niepracujący	907	871	96,0
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	54	114	211,1
posiadający prawo do zasiłku	379	619	163,3
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	6,8	7,2	x
Oferty pracy	48	54	112,5

a Stan w dniu 31 XII. b W ciągu roku.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI BĘDĄCY W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY^a

	2006	2007	2007=100
Bezrobotni zarejestrowani	4890	3724	76,2
z ogółem			
do 25 roku życia	1007	739	73,4
którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 roku życia	132	-	x
długotrwale bezrobotni	3007	2132	70,9
powyżej 50 roku życia	843	770	91,3
bez kwalifikacji zawodowych	1253	956	76,3
samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko w wieku do 7 roku życia	256	206	80,5
niepełnosprawni	406	430	105,9

a Stan w dniu 31 XII.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI^a WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

	2007	2008	2007=100
Bezrobotni zarejestrowani	3724	4026	108,1
Z ogółem – z wykształceniem			
wyższym	529	622	117,6
średnim:			
zawodowym ^b	868	897	103,3
ogólnokształcącym	490	552	112,7
zasadniczym zawodowym	905	995	109,9
gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym	932	960	103,0

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie z policealnym.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI^a WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

	2007	2008	2007=100
Bezrobotni zarejestrowani	3724	4026	108,1
Według czasu pozostawania bez pracy ^b			
1 miesiąc	528	558	105,7
1-3	731	1012	138,4
3-6	629	821	130,5
6-12	451	561	124,4
12-24	446	386	86,5
powyżej 24 miesięcy	939	688	73,3

a Stan w dniu 31 XII. b Od momentu rejestracji w urzędzie pracy: przedziały zostały domknięte prawostronnie; np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI ^a WEDŁUG STAŻU PRACY

	2007	2008	2007=100
Bezrobotni zarejestrowani	3724	4026	108,1
Bez stażu pracy	907	871	96,0
Ze stażem ^b			
1 rok mniej	537	685	127,6
1-5	655	767	117,1
5-10	522	540	103,4
10-20	643	652	101,4
20-30	389	414	106,4
powyżej 30 lat	71	97	136,6

a Stan w dniu 31 XII. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 1-5 uwzględniono osoby, które pracowały 1 rok i 1 dzień do 5 lat.

WARUNKI PRACY**POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY ^a ORAZ LICZBA DNI NIEZDOLNOŚCI DO PRACY SPOWODOWANEJ WYPADKAMI**

	2006	2007	2007=100
Poszkodowani ogółem	355	323	91,0
w tym kobiety	98	73	74,5
Z liczby ogółem – w wypadkach			
śmiertelnych	4	4	100,0
ciężkich	5	1	20,0
lżejszych	346	318	91,9
Liczba dni niezdolności do pracy			
ogółem	18571	17990	96,9
na 1 poszkodowanego ^b	52,3	56,4	107,8

a Zgłoszone w ciągu roku; bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON**

	2007	2008	2007=100
Ogółem	10079	10158	100,8
sektor publiczny	392	325	82,9
sektor prywatny	9687	9833	101,5
w tym			
spółki handlowe	708	717	101,3
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	88	88	100,0
spółki cywilne	929	896	96,4
spółdzielnie	47	47	100,0
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	292	308	105,5
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	7431	7524	101,3
Według wybranych sekcji PKD			
w tym:			
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	80	79	98,8
przemysł	904	881	97,5
w tym przetwórstwo przemysłowe	889	868	97,6
budownictwo	809	868	107,3
handel i naprawy	3140	3095	98,6
hotele i restauracje	195	205	105,1
transport, gospodarka magazynowa i łączność	718	736	102,5
pośrednictwo finansowe	517	512	99,0
obsługa nieruchomości i firm	1726	1743	101,0

a Stan w dniu 31 XII; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

OSOBY FIZYCZNE^a PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD

	2007	2008	2007=100
Ogółem	7431	7524	101,3
Według sekcji PKD			
w tym:			
przetwórstwo przemysłowe	635	621	97,8
budownictwo	648	711	109,7
handel i naprawy	2406	2379	98,9
hotele i restauracje	137	145	105,8
transport, gospodarka magazynowa i łączność	656	673	102,6
pośrednictwo finansowe	485	482	99,4
obsługa nieruchomości i firm	1247	1252	100,4

a Stan w dniu 31 XII; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

OCHRONA ŚRODOWISKA**ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**

	2007	2008	2007=100
Ogółem w hm ³	21,5	21,1	98,1
Przemysł w hm ³	13,7	13,6	99,3
Rolnictwo i leśnictwo ^a w hm ³	1,2	1,2	100,0
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b w hm ³	6,5	6,3	96,9
Przemysł w %	64,0	64,5	x
Rolnictwo i leśnictwo ^a w %	5,5	5,6	x
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b w %	30,4	29,9	x

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

b Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

	2007	2008	2007=100
Ścieki ^a w hm ³	13,1	13,0	99,2
Oczyszczane – razem w hm ³	12,8	12,7	99,2
mechanicznie w %	3,1	2,1	x
chemicznie ^b i biologicznie w % ogółem	43,2	36,3	x
z podwyższonym usuwaniem biogenów w %	51,0	59,6	x
Nieoczyszczane – razem w hm ³	0,3	0,3	100,0

a Wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi. b Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.

ODPADY ^a WYTWORZONE I NAGROMADZONE ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA

	2007	2008	2007=100
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t			
ogółem	153,0	196,0	128,1
poddane odzyskowi	67,7	77,3	114,2
unieszkodliwione	83,5	117,5	140,7
magazynowane czasowo	1,8	1,2	66,7
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone; stan w końcu roku) ^b w tys. t	1920,7	2007,7	104,5
Tereny składowania odpadów, nie zrehabilitowane (stan w końcu roku) w ha	133,1	133,1	100,0

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na terenie własnych zakładów.

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU ^a

	2007	2008	2007=100
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w ha			
ogółem	72,1	72,1	100,0
w tym			
rezerваты przyrody	9,5	9,5	100,0
obszary chronionego krajobrazu	62,6	62,6	100,0
Pomniki przyrody	30	31	103,3

a Stan w dniu 31 XII.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA**DOCHODY BUDŻETU MIASTA WEDŁUG RODZAJÓW**

	2007	2008	2007=100
	w tysiącach złotych		
Ogółem	352973,2	402404,2	114,0
Dochody własne	169949,3	192317,2	113,2
w tym:			
udział w podatku dochodowym:			
od osób prawnych	8810,9	8919,4	101,2
od osób fizycznych	78136,0	83163,6	106,4
podatek od nieruchomości	42725,2	51498,4	120,5
dochody z majątku	5283,2	12231,3	231,5
środki na finansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych	2915,5	679,3	23,3
Dotacje	59593,4	67013,0	112,5
celowe z budżetu państwa	53619,6	61658,1	115,0
dotacje otrzymane z funduszy celowych	563,2	666,2	118,3
dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	5410,6	4688,7	86,7
Subwencje ogólne	123430,5	143074,1	115,9

DOCHODY BUDŻETU MIASTA WEDŁUG DZIAŁÓW

	2007	2008	2007=100
	w tysiącach złotych		
Ogółem	352973,2	402404,2	114,0
w tym			
transport i łączność	3783,3	4429,8	117,1
gospodarka mieszkaniowa	5747,5	10469,3	182,2
administracja publiczna	4272,5	3318,2	77,7
oświata i wychowanie	4755,0	8820,4	185,5
ochrona zdrowia	2424,3	3589,5	148,1
pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	46142,7	44481,5	96,4
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	644,7	672,5	104,3
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	440,5	644,5	146,3
kultura fizyczna i sport	187,2	1121,1	598,9

WYDATKI BUDŻETU MIASTA WEDŁUG RODZAJÓW

	2007	2008	2007=100
	w tysiącach złotych		
Ogółem	347804,9	407494,9	117,2
Wydatki bieżące	310921,4	348543,5	112,1
w tym:			
dotacje	28129,5	34002,2	120,9
świadczenia na rzecz osób fizycznych	40237,3	37289,0	92,7
wynagrodzenia	149158,1	165345,4	110,9
składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	26524,9	26510,9	99,9
zakup materiałów i usług	46795,9	61755,8	132,0
Wydatki majątkowe	36883,5	58951,4	159,8
w tym inwestycyjne ^a	32829,8	58077,5	176,9

^a Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych i funduszy celowych.

WYDATKI BUDŻETU MIASTA WEDŁUG DZIAŁÓW

	2007	2008	2007=100
	w tysiącach złotych		
Ogółem	347804,9	407494,9	117,2
w tym			
transport i łączność	28508,0	51249,0	179,8
gospodarka mieszkaniowa	2942,7	3673,7	124,8
administracja publiczna	26813,4	28552,5	106,5
oświata i wychowanie	148462,5	166910,7	112,4
ochrona zdrowia	6421,5	7050,5	109,8
pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	70002,5	69622,3	99,5
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	10000,1	13079,9	130,8
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	7122,5	9290,7	130,4
kultura fizyczna i sport	4155,5	7163,7	172,4

INFRASTRUKTURA SOCJALNA

EDUKACJA

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym	24	24	100,0
Pomieszczenia szkolne	403	399	99,0
Oddziały	427	406	95,1
Uczniowie	6792	6561	96,6
Absolwenci	1247	1180	94,6

SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Gimnazja dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym	19	19	100,0
Pomieszczenia szkolne	229	240	104,8
Oddziały	189	178	94,2
Uczniowie	4374	4167	95,3
Absolwenci	1591	1415	88,9

ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE ^a DLA MŁODZIEŻY

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Szkoły dla młodzieży w roku szkolnym.....	11	10	90,9
Oddziały	83	101	121,7
Uczniowie	1487	1612	108,4
Absolwenci	396	331	83,6

a Łącznie ze szkołami specjalnymi ponadgimnazjalnymi przysposabiającymi do pracy.

LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE ^a DLA MŁODZIEŻY

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Szkoły dla młodzieży w roku szkolnym	20	21	105,0
Oddziały	248	251	101,2
Uczniowie	6458	6425	99,5
Absolwenci	1943	2057	105,9

a Łącznie z liceami uzupełniającymi i szkołami artystycznymi nie dającymi uprawnień zawodowych.

LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Szkoły dla młodzieży w roku szkolnym	7	4	57,1
Oddziały	17	7	41,2
Uczniowie	495	210	42,4
Absolwenci	306	243	79,4

TECHNIKA ^a DLA MŁODZIEŻY

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Szkoły dla młodzieży w roku szkolnym	14	15	107,1
Oddziały	329	335	101,8
Uczniowie	4286	4371	102,0
Absolwenci	788	852	108,1

a Łącznie ze szkołami artystycznymi i technikami uzupełniającymi.

SZKOŁY POLICEALNE

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Szkoły	30	31	103,3
Oddziały	103	127	123,3
Uczniowie	2760	3657	132,5
Absolwenci	769	649	84,4

SZKOŁY DLA DOROSŁYCH

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Szkoły	16	14	87,5
Oddziały	41	56	136,6
Uczniowie	1417	2006	141,6
Absolwenci	533	224	42,0

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE ^a

	2007/2008	2008/2009	2007/2008 =100
Placówki ogółem	31	33	106,5
w tym przedszkola	29	30	103,4
Miejsca w przedszkolach	3004	3262	108,6
Oddziały ogółem	138	141	102,2
w tym w przedszkolach	136	139	102,2
Dzieci ogółem	3152	3215	102,0
w tym w przedszkolach	3125	3185	101,9

a Stan na początku roku szkolnego.

OCHRONA ZDROWIA**AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA I APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE**

	2007	2008	2007=100
Ambulatoryjna opieka zdrowotna ^a			
zakłady opieki zdrowotnej	38	40	105,3
praktyki lekarskie	18	16	88,9
udzielone porady ^b ogółem			
w tys.	1731	1579	91,2
w tym lekarskie	1528	1377	90,1
na 1 mieszkańca	14,9	13,7	91,9
Apteki ogólnodostępne ^a	60	56	93,3
Liczba ludności na 1 aptekę ^a	1935	2063	106,6

a Stan w dniu 31 XII. b Bez porad ambulatoryjnych udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych pacjentom niehospitalizowanym.

POMOC SPOŁECZNA**DOMY I ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ ^a**

	2007	2008	2007=100
Domy i zakłady pomocy społecznej			
ogółem	8	9	112,5
miejsca ^b	516	546	105,8
mieszkańcy ^b	499	530	106,2

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie z filiami

CAŁODOBOWE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ^a

Wyszczególnienie		2007	2008	2007=100
a – placówki				
b - wychowankowie				
Ogółem	a	3	3	100,0
	b	79	89	112,7
Interwencyjne	a	1	1	100,0
	b	24	28	116,7
Socjalizacyjne	a	2	2	100,0
	b	55	61	110,9

a Stan w dniu 31 XII.

ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ ^a

	2007	2008	2007=100
Udzielone świadczenia w tys. zł	11210,9	11175,9	99,7
Udzielone świadczenia na 1 mieszkańca w zł	96,61	96,54	x
Zrealizowane przez w tys. zł:			
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	1693,2	1507,9	89,1
Gminy	9517,8	9667,9	101,6

a Realizowane przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

KULTURA

	2007	2008	2007=100
Placówki biblioteczne ^{ab} ogółem	15	16	106,7
w tym biblioteki i filie	12	12	100,0
Księgozbiór ^a w tys. woluminów	360,9	359,3	99,6
Czytelnicy ^b	30662	29165	95,1
Wypożyczenia w woluminach ^{bc}			
w tysiącach	464,9	442,4	95,2
na 1 czytelnika	15,2	15,2	x
Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną ^b	7741	7220	x

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie z punktami bibliotecznymi. c Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

MUZEA

	2007	2008	2007=100
Muzea i oddziały muzealne ^a	4	4	100,0
Wystawy czasowe			
własne ^b	12	8	66,7
obce ^c	28	10	35,7
Zwiedzający muzea w tys.			
ogółem	36,8	28,8	78,3
w tym młodzież szkolna ^d	17,7	17,3	97,7

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca w zorganizowanych grupach.

KINA STAŁE

	2007	2008	2007=100
Kina ^a	2	2	100,0
Miejsca na widowni ^a	927	927	100,0
Ludność na 1 miejsce ^a	125	125	x
Seanse	2829	2478	87,6
Widzowie w tys.	150,8	149,4	99,1

a Stan w dniu 31 XII.

TURYSTYKA

	2007	2008	2007=100
Obiekty zbiorowego zakwaterowania ^a	8	10	125,0
Miejsca noclegowe ^a	567	688	121,3
Korzystający z noclegów	37438	38603	103,1
w tym turyści zagraniczni	9654	7992	82,8
Udzielone noclegi ogółem	65162	67759	104,0
w tym turystom zagranicznym	13549	13623	100,5

a Stan w dniu 31 VII.

SYTUACJA MIESZKANIOWA**MIESZKANIA**

	2007	2008	2007=100
Zasoby mieszkaniowe ^a			
Mieszkania	41183	41575	101,0
Izby	146494	148162	101,1
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	2538,3	2575,7	101,5
Przeciętna:			
liczba izb w mieszkaniu	3,56	3,56	100,0
liczba osób na 1 mieszkanie	2,82	2,78	98,6
liczba osób na 1 izbę	0,79	0,78	98,7
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	61,6	62,0	100,6
powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	21,9	22,3	101,8
Mieszkania oddane do użytkowania ogółem:			
mieszkania	251	392	156,2
izby	1218	1668	136,9
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	29575	37352	126,3
W tym w budynkach indywidualnych ^b			
mieszkania	174	162	93,1
izby	1007	905	89,9
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	25385	22622	89,1

a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych; stan w dniu 31 XII. b Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA**WODOCIĄGI I KANALIZACJA**

	2007	2008	2007=100
Sieć ^a w km			
wodociągowa rozdzielcza	284,7	287,6	101,0
kanalizacyjna ^b	247,7	301,4	121,7
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ^a			
wodociągowe	10888	11025	101,3
kanalizacyjne	6009	7359	122,5
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych			
w dam ³	4335,8	4247,7	98,0
na 1 mieszkańca ^c w m ³	37,2	36,7	98,7
Ścieki odprowadzone w dam ³ ^d	6699,5	6527,9	97,4

a Stan w dniu 31 XII. b Sieć rozdzielcza i kolektory. c Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem, bez wyodrębniania jej w tych miastach i gminach, w których ta sieć istniała. d Do kanalizacji.

MIASTA MAŁOPOLSKI NA PRAWACH POWIATU NA TLE WOJEWÓDZTWA W 2008 R.

Wyszczególnienie a – liczby bezwzględne b – procentowy udział do województwa	Województwo Małopolskie	W tym miasta na prawach powiatu:			
		Kraków	Nowy Sącz	TARNÓW	
Powierzchnia ^a w km ²	a	15183	327	58	72
	b	100,0	2,2	0,4	0,5
Ludność	a	3287136	754624	84475	115518
	b	100,0	23,0	2,6	3,5
w wieku:					
przedprodukcyjny	a	670440	117326	17134	20383
	b	100,0	17,5	2,6	3,0
produkcyjny	a	2087574	497942	54658	74923
	b	100,0	23,9	2,6	3,6
poprodukcyjny	a	529122	139356	12683	20212
	b	100,0	26,3	2,4	3,8
Małżeństwa	a	22041	4420	581	748
	b	100,0	20,1	2,6	3,4
Rozwody	a	4362	1658	145	266
	b	100,0	38,0	3,3	6,1
Urodzenia	a	36852	7537	983	1059
	b	100,0	20,5	2,7	2,9
Zgony	a	29727	7116	691	1042
	b	100,0	23,9	2,3	3,5
Przyrost naturalny	a	7125	421	292	17
	b	100,0	5,9	4,1	0,2
Pracujący ^a	a	682253	277243	30512	42185
	b	100,0	40,6	4,5	6,2
Bezrobotni ^a	a	97813	10628	3648	4026
	b	100,0	10,9	3,7	4,1
Podmioty gospodarcze ^a	a	301573	105610	8456	10158
	b	100,0	35,0	2,8	3,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^a	a	228862	72173	6297	7524
	b	100,0	31,5	2,8	3,3

a Stan w dniu 31 XII.

MIASTA MAŁOPOLSKI NA PRAWACH POWIATU NA TLE WOJEWÓDZTWA W 2008 R. (dok.)

Wyszczególnienie a – liczby bezwzględne b – procentowy udział do województwa	Województwo Małopolskie	W tym miasta na prawach powiatu:		
		Kraków	Nowy Sącz	TARNÓW
Dochody budżetów powiatów i miast na prawach powiatu w mln zł ..... a	5196,2	2990,8	315,0	402,4
b	100,0	57,6	6,1	7,7
Dochody własne w mln zł ..... a	2958,1	2149,0	140,8	192,3
b	100,0	72,6	4,8	6,5
Wydatki budżetów powiatów i miast na prawach powiatu w mln zł ..... a	5398,0	3155,5	324,0	407,5
b	100,0	58,5	6,0	7,5
Wydatki inwestycyjne powiatów i miast na prawach powiatu w mln zł ..... a	984,7	623,0	37,9	58,1
b	100,0	63,3	3,8	5,9
Sieć wodociągowa ^a w km ..... a	17066,6	1348,0	178,7	287,6
b	100,0	7,9	1,0	1,7
Sieć kanalizacyjna ^a w km ..... a	8697,2	1278,6	201,0	301,4
b	100,0	14,7	2,3	3,5
Sieć gazowa ^a w km ..... a	21902,7	1566,8	273,7	379,4
b	100,0	7,2	1,2	1,7
Zasoby mieszkaniowe ^a w tys. .... a	1058,9	311,2	28,0	41,6
b	100,0	29,4	2,6	3,9
Mieszkania oddane do użytkowania ..... a	16012	6621	365	392
b	100,0	41,4	2,3	2,4

a Stan w dniu 31 XII.

TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST

Miasta	Ludność	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Lokata	Saldo migracji stałej na 1000 ludności	Lokata	Pracujący na 1000 ludności	Lokata	Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	Lokata	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	Lokata
Bielsko-Biała	175677	1,1	10	-2,2	5	386	2	4,8	2	3109,88	2
Chełm	67702	1,1	11	-2,9	11	229	19	14,3	20	2521,72	19
Elbląg	126439	-0,0	15	-2,5	9	220	21	11,1	16	2670,79	10
Gorzów Wielkopolski	125157	1,9	8	-1,6	4	320	10	4,3	1	2555,10	17
Jelenia Góra	85378	-3,0	21	-3,5	15	290	13	6,7	5	2795,85	6
Kalisz	107140	-0,8	18	-2,3	7	312	11	5,8	4	2662,95	12
Konin	79829	2,5	6	-7,3	21	323	8	8,5	11	2925,27	4
Koszalin	107146	-0,3	17	-1,0	1	265	16	8,2	9	2774,00	7
Legnica	104489	-0,9	20	-3,1	12	324	7	6,7	6	2543,39	18
Leszno	64142	2,6	4	-1,5	3	358	5	5,0	3	2489,99	20
Łomża	63304	2,0	7	-2,4	8	227	20	11,5	17	2608,55	13
Nowy Sącz	84475	3,5	3	-3,8	16	361	4	8,6	12	2603,28	14
Piotrków Trybunalski	78149	-0,0	16	-3,2	13	341	6	8,2	10	2236,07	21
Płock	126709	1,6	9	-4,0	17	393	1	9,7	14	3816,45	1
Przemyśl	66488	0,3	13	-4,7	19	262	17	16,7	21	2587,68	15
Siedlce	77185	4,3	1	-1,3	2	320	9	8,7	13	2864,61	5
Słupsk	97331	0,6	12	-2,6	10	298	12	6,7	7	2667,51	11
Suwałki	69554	3,9	2	-2,2	6	246	18	9,7	15	2584,35	16
Tarnów	115518	0,2	14	-5,1	20	365	3	7,2	8	2690,79	9
Włocławek	118042	-0,8	19	-3,3	14	283	15	13,0	18	2745,60	8
Zamość	66530	2,6	5	-4,2	18	285	14	13,4	19	2934,69	3

TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST (dok.)

Miasta	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Lokata	Studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności	Lokata	Lekarze na 10 tys. ludności	Lokata	Widzowie w kinach na 1000 ludności	Lokata	Zebrane odpady komunalne zmieszane na 1 mieszkańca w kg	Lokata	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	Lokata
Bielsko-Biała	1336	6	851	6	77	4	34942	1	328	6	4406	8
Chełm	809	21	618	15	49	13	2475	19	162	18	4868	6
Elbląg	959	16	500	18	49	14	21401	5	334	4	4210	10
Gorzów Wielkopolski	1405	4	586	16	53	11	26757	3	414	2	5542	4
Jelenia Góra	1407	3	757	12	54	10	7914	11	318	8	7824	1
Kalisz	1064	10	803	9	47	15	11773	8	306	9	3764	11
Konin	1046	11	530	17	57	9	31931	2	254	13	2994	14
Koszalin	1722	1	1243	2	47	16	7264	13	271	12	2935	15
Legnica	1240	7	964	5	42	21	5383	14	579	1	4940	5
Leszno	1362	5	1082	4	46	19	x	21	285	11	2631	17
Łomża	1014	14	620	14	67	6	5188	15	189	17	2095	20
Nowy Sącz	1001	15	1110	3	71	5	15535	6	321	7	2642	16
Piotrków Trvb.	922	19	761	11	53	12	4641	17	87	21	2569	18
Płock	952	17	825	7	67	7	1982	20	232	15	1689	21
Przemyśl	941	18	377	20	59	8	4626	18	330	5	6639	3
Siedlce	1038	12	1718	1	85	3	5058	16	127	19	2316	19
Słupsk	1415	2	774	10	47	17	8515	10	352	3	3356	12
Suwałki	1018	13	338	21	46	20	7653	12	112	20	4855	7
Tarnów	879	20	676	13	96	1	12909	7	287	10	3334	13
Włocławek	1167	8	463	19	47	18	22046	4	231	16	4366	9
Zamość	1162	9	813	8	91	2	9416	9	253	14	6772	2

MIASTO TARNÓW

